

ЕКОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Екологічна ситуація в Україні після Чорнобильської катастрофи (1986 р.) загострила проблему довіри населення до власної сільськогосподарської продукції, вирощування продукції в забруднених зонах, що створює додаткові перепони й під час її експорту. Для виправлення ситуації, що склалася у сфері виробництва, переробки, споживання і експорту сільськогосподарської продукції, Україні необхідно мати кваліфікованих фахівців, які б професійно займалися справою практичного застосування і поширення міжнародних норм якості, підвищенням суспільної свідомості і культури виробництва сільськогосподарської продукції та її екологічної чистоти, розробкою необхідних заходів для більшої орієнтації української економіки на споживача. Ініціатива Білоцерківського ДАУ щодо цього знайшла підтримку офіційних органів управління вищою освітою України і аграрною освітою зокрема.

1999 року ректор університету академік НААНУ Володимир Максимович Власенко поставив перед деканом зооінженерного факультету завдання – підготувати обґрунтування і пакет необхідних документів для відкриття і ліцензування у Білоцерківському ДАУ нового напрямку підготовки фахівців 0708 – екологія за спеціальністю 6.070800 – екологія і охорона навколишнього середовища, освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр”.

4 лютого 1999 р. була створена робоча група у складі: В.Г. Герасименко – доктор біологічних наук, професор, академік НААНУ, проректор з навчально-виховної роботи; М.С. Ківа, В.І. Бала, С.П. Бабенко – кандидати сільськогосподарських наук.

Робоча група підготувала робочий навчальний план на основі типового, склала лист на ім'я голів облдержадміністрацій Вінницької, Київської, Кіровоградської, Черкаської та Чернігівської областей, які виступали замовниками зазначених фахівців. Крім того, наші звертання за підтримкою були направлені до депутатів Верховної Ради України, Міністерства аграрної політики України, обласних управлінь сільського господарства і продовольства облдержадміністрацій.

Після завершення роботи над навчальним планом підготовки екологів група приступила до роботи над складовими стандартів освіти: освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми (ОПП), які тільки починали розроблятися і впроваджуватися у вищих навчальних закладах України.

25 лютого 2001 року авторський колектив науковців університету у тому ж складі під головуванням Миколи Євдокимовича Кучеренка – доктора біологічних наук, професора, академіка НАН України, заслуженого діяча науки і техніки України, декана біологічного факультету, завідувача кафедри біохімії Національного університету ім. Т.Г. Шевченка, голови навчально-методичної комісії з біології Міністерства освіти і науки України закінчив розробку перших двох компонентів Стандарту освіти зі спеціальності „Екологія та охорона навколишнього середовища”, а саме освітньо-кваліфікаційної характеристики і освітньо-професійної програми, які були розроблені в Україні вперше.

За підтримки відповідних департаментів Міністерства освіти і науки та Міністерства аграрної політики України, багатьох органів виконавчої влади Вінницької, Кіровоградської, Київської, Черкаської та Чернігівської областей у березні 2001 р. Білоцерківський державний аграрний університет розпочав реалізацію Спільного Європейського проекту Темпус-Тасіс „Менеджмент стабільного ланцюга виробництва продукції харчування в Україні”, термін дії якого закінчився в березні 2004 р. Головна мета проекту полягала в імплементації нового навчального плану підготовки екологів у БДАУ відповідно до вимог Європейських освітніх стандартів. Загальна сума фінансування проекту склала 467 тис. євро. Співзасновниками проекту є консорціум із трьох вищих навчальних закладів Європи: БДАУ (Україна), університет ім. Ю. Лібіха, м. Гіссен (Німеччина) та Національна вища ветеринарна школа, м. Ліон (Франція). При цьому БДАУ виступав у ролі бенефіціара, тобто навчально-наукової установи, яка одержала конкретну допомогу в плані інтернаціоналізації навчальних планів і дипломів та наблизилась до взаємовизнання навчання студентів у різних ВНЗ.

Рішення про те, що Білоцерківський ДАУ виграв тендер на виконання зазначеного міжнародного проекту, було прийняте в Турині (Італія) у лютому 2001 р. У ході реалізації проекту пройшли стажування в університеті ім. Ю. Лібіха, м. Гіссен (Німеччина) та в Національній вищій ветеринарній школі м. Ліон (Франція) 20 науково-педагогічних працівників, 35 докторантів та студентів БДАУ. На кошти проекту було оснащено ресурсний центр корпусу № 9 зі спеціалізованою бібліотекою та обладнано дві наукових лабораторії.

На базі факультету проведено міжнародні наукові конференції: „Якість і безпека продукції харчування в Україні на прикладі молока і м'яса: роль освіти, бізнесу та політики” (вересень 2002 р.); „Реформування вищої аграрної освіти: на шляху до європейської інтеграції” (вересень 2003р.); “Екотрофологія. Сучасні проблеми” (травень 2005 р.).

З 15 до 17 квітня 2001 р. у БДАУ працювала комісія у складі завкафедри цивільної оборони НАУ проф. Миколи Ілліча Стеблюка та завкафедри моніторингу навколишнього середовища Державної агроекологічної академії України проф. Богдана Анатолійовича Шелудченка, яка провела експертну оцінку готовності Білоцерківського ДАУ до здійснення підготовки фахівців напрямку 0708 – екологія. Висновок комісії був позитивний.

27 квітня 2001 р. ректор університету, академік НААНУ Володимир Максимович Власенко на засіданні фахової ради „Сільське та лісове господарство”, яке проходило під головуванням професора Олександра Володимировича Дацишина, зробив доповідь про готовність Білоцерківського ДАУ до початку підготовки фахівців напрямку 0708 – екологія. Фахова рада прийняла позитивне рішення (протокол № 3, 2001 р.).

17 травня 2001 р. Державна акредитаційна комісія України (протокол № 33) затвердила пакет ліцензійних документів на право здійснення Білоцерківським ДАУ освітянської діяльності з підготовки фахівців за напрямом 0708 – екологія освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” з ліцензованим обсягом прийому – 50 осіб.

Наказом 282/С від 27.07.2001 р. по Білоцерківському ДАУ на перший курс за спеціальністю „екологія і охорона навколишнього середовища” на умовах часткового відшкодування витрат на навчання було зараховано 50 осіб.

1 вересня 2001 року на зооінженерному факультеті розпочалася підготовка фахівців нового напрямку 0708 – екологія за спеціальністю „Екологія і охорона навколишнього середовища”. Упродовж 2001–2002 навчального року на факультеті продовжувалась робота з відкриття ще одного напрямку підготовки фахівців – 1303 „Водні біоресурси”. 10 липня 2002 р. Білоцерківський ДАУ одержав ліцензію серії АА №234345 на право надання освітніх послуг, пов'язаних з одержанням вищої освіти за напрямом 1303 – водні біоресурси ОКР „бакалавр” за спеціальністю 6.130300 – водні біоресурси з ліцензованим обсягом прийому – 50 осіб. Наказом № 290/С від 01.08.2002 р. по Білоцерківському ДАУ на перший курс за спеціальністю „Водні біоресурси” на умовах часткового відшкодування витрат на навчання було зараховано 50 осіб.

4 квітня 2003 р. вчена рада університету (протокол № 7) прийняла ухвалу про:

- 1) створення двох нових кафедр: екології, біотехнології та екотрофології;
- 2) створення у структурі університету нового – екологічного факультету, включивши до його складу крім новостворених ще кафедру безпеки життєдіяльності (із факультету ветеринарної медицини) і кафедру неорганічної та аналітичної хімії (зі складу зооінженерного факультету).

11 квітня 2003 р. наказом № 75/О по Білоцерківському ДАУ юридично сформовано екологічний факультет у складі 4-х кафедр, яким надано статус випускових.

15 квітня 2003 р. на першому засіданні кафедри екотрофології була розглянута, сформована та затверджена наукова концепція діяльності кафедри, яка передбачала створення навчальних, методичних та наукових засад принципово нового напрямку гуманітарних знань для України – екотрофології.

26 травня 2003 р. наказом № 103/О по Білоцерківському ДАУ затверджено раду екологічного факультету під головуванням в.о. декана, доцента М.С. Ківи. Цим же наказом затверджено склад методкомісії факультету під головуванням завкафедри безпеки життєдіяльності, доктора с.-г. наук, професора Олександра Івановича Розпутнього.

З 11.04.2003 р. екологічний факультет почав функціонувати як новий структурний підрозділ Білоцерківського ДАУ у складі: кафедра екології та біотехнології на чолі з доктором біологічних наук, професором, академіком НААНУ В.Г. Герасименком; кафедра екотрофології на чолі з доктором сільськогосподарських наук Т.М. Димань; кафедра безпеки життєдіяльності на чолі з доктором сільськогосподарських наук, професором О.І. Розпутнім; кафедра неорганічної та аналітичної хімії на чолі з кандидатом сільськогосподарських наук, доцентом І.Г. Миколоком.

6 квітня 2004 р. рада екологічного факультету на своєму засіданні обрала деканом доцента кафедри екотрофології М.С. Ківу. З 2010 року деканом факультету обрано Олександра Миколайовича Мельниченка.

Наказом 120/О від 25.05.2004 р. у структурі екологічного факультету створено кафедру іхтіології та зоології, яку очолив доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент МАНЕБ О.М. Клименко.

На кафедрі екології та біотехнології відкрита докторантура та аспірантура за напрямом 03.00.20 – біотехнологія.

На кафедрах безпеки життєдіяльності та екотрофології відкрита аспірантура за напрямками 03.00.04 – біохімія та 16.00.09 – ветеринарно-санітарна експертиза.

Функціонує спеціалізована вчена рада із захисту докторських і кандидатських дисертацій Д 27.821.01 за спеціальністю 03.00.20 – біотехнологія (сільськогосподарські науки).

Наявна матеріальна база факультету на сьогодні задовольняє основні потреби в навчальній, науковій, методичній роботі, але з огляду на відсутність окремого студентського гуртожитку (нині студенти факультету мешкають в чотирьох гуртожитках) і приміщень для нової випускової кафедри технологія виробництва і переробки риби – уже тепер виникає гостра потреба в навчальних площах, науково-дослідних лабораторіях, службових приміщеннях, гуртожитку для студентів.

Практика студентів екологічного факультету

Науково-педагогічні працівники факультету є авторами і співавторами 23 підручників, навчальних посібників, монографій, довідників (2000–2008 рр.); 450 наукових статей, розробниками 89 ТУ, ISO, ДСВО, ДСТУ (2000–2009 рр.); 51 деклараційних патентів (1999–2009 рр.); 29 рекомендацій виробництву за результатами наукових досліджень (2000–2009 рр.).

Основні напрями роботи науковців факультету: екологічна біотехнологія; біотехнологія біологічно активних речовин; екологія харчування; ДНК-технології в рослинництві і тваринництві; екологічні основи захисту рослин; взаємодія генотипу організмів і середовища; міграція радіонуклідів у ланках харчового ланцюга; інтегроване управління природними ресурсами агросфери.

За підсумками науково-дослідної роботи в 2003–2008 навчальному році перше місце в рейтингу кафедр університету посіла кафедра екології та біотехнології (завкафедри академік НААНУ Герасименко В.Г.), а в 2008–2009 – кафедра екотрофології (завкафедри доктор сільськогосподарських наук Димань Т.М.). За період функціонування факультету його студенти під керівництвом викладачів брали активну участь у міжнародних наукових студентських конференціях, а понад 50 старшокурсників уже опублікували результати своїх досліджень. Студент 4 курсу Губаненко В.М. на конкурсі студентських наукових робіт в Одеському університеті харчових технологій (2005 р.) зайняв 3 місце та отримав грошову премію 500 грн. Студентка 3 курсу Цимбал Т.А. у II турі Всеукраїнської олімпіади з агроєкології, який проходив на базі Львівського державного аграрного університету у 2005 р., посіла 3 місце.

Створення екологічного факультету відбувалося у той час, коли європейська освітня спільнота підходила у своєму розвитку до реформи вищої освіти на основі Болонської декларації 1999 р. Незважаючи на те, що Україна не брала на себе зобов'язань щодо виконання вимог цієї декларації, нами були прийняті окремі положення з реформування вищої освіти в Україні, які знайшли своє відображення у спільному європейському проекті „Темпус-Тасіс” „Менеджмент стабільного ланцюга виробництва продукції харчування в Україні”.

Наукові розробки кафедр є актуальними, адже вони мають теоретичне і практичне спрямування на збереження природних ресурсів агросфери, підвищення продуктивності тварин, урожайності сільськогосподарських культур та контроль якості сільськогосподарської сировини і продуктів харчування, в основу яких покладено сучасні апробовані підходи і методи.

Великі можливості відкриваються на факультеті з початком функціонування спеціальності „Водні біоресурси”. На кафедрі іхтіології та зоології є готові до впровадження методи ефективного використання водойм для промислового виробництва риби в Київській області.

Науковці факультету включилися також в розробку комплексних заходів щодо усунення причин, які призводять до створення несанкціонованих сміттєзвалищ у населених пунктах Білоцерківського району.

У своїй діяльності колектив екологічного факультету прагне до високої якості підготовки фахівців, яка б відповідала європейським стандартам, а випускники факультету знаходили себе на ринку праці України, Європи і успішно реалізувалися у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічно безпечного виробництва та переробки продукції сільського господарства, бізнесу, управління, міжнародних відносинах.

Кафедра безпеки життєдіяльності. До Великої Вітчизняної війни в інституті працювала кафедра військової підготовки. У 1941 році кафедрою завідував учасник громадянської війни, кадровий офіцер, капітан Дорофєєв Олександр Петрович. На початку війни він організував ополчення міста Біла Церква і відбив на фронт воювати з німецько-фашистськими загарбниками. Закінчив війну генерал-майором, Героєм Радянського Союзу.

У 1944 році, одразу після відновлення роботи інституту, відновлюється робота військової кафедри. Першим її начальником був майор М.А. Афанасьєв. У різні роки кафедрою очолювали полковники М.І. Таранович та Д.І. Челноков, генерал-майор А.С. Піперєв, полковник М.І. Навроцький. А працювали там досвідчені військові та учасники Великої Вітчизняної війни: П.П. Кузьмін, П.Г. Семагін, М.Г. Кулемін, І.А. Махлін, І.І. Титов, М.В. Засульський. На військовій кафедрі велася методична, наукова та виховна робота, що сприяло якісній підготовці офіцерів запасу. Студенти проходили практику в різних військових частинах. За роки існування кафедри було підготовлено 4,5 тис. лейтенантів запасу.

На військовій кафедрі поряд з військовою підготовкою студенти вивчали протиповітряну оборону, яка в 1960 році була виділена в окремий курс Цивільної оборони, а в 1962 році кафедра була трансформована в цикл Цивільної оборони. У штатний склад циклу входили досвідчені офіцери запасу, учасники Великої Вітчизняної війни, начальник курсу, старший викладач, підполковник Аврам Миронович Кузьменко, асистенти, полковники М.Р. Зилюкін, О.І. Євсєєв, підполковник С.Т. Заполошний, майори В.П. Кокшаров та П.І. Макєєв.

Курс цивільної оборони викладали студентам стаціонару та слухачам ФПК. На базі кафедри був створений штаб Цивільної оборони інституту, який з 1962 до 1996 рр. очолював старший викладач, підполковник А.М. Кузьменко. Кафедра щорічно організовувала командно-штабні навчання та об'єктові тренування. Її викладачі проводили заняття з цивільної оборони із професорсько-викладацьким складом та співробітниками інституту. Санітарна дружина інституту неодноразово займала призові місця на міських та обласних змаганнях. Також викладачі кафедри брали участь у підготовці радіологів та дозиметристів під час аварії на Чорнобильській АЕС.

На базі циклу Цивільної оборони була створена кафедра безпеки життєдіяльності 28 грудня 1990 року (наказ № 161/О по Білоцерківському сільськогосподарському інституту від 28 грудня 1990 року) згідно з наказом Державного комітету СРСР по народній освіті № 473 від 9.07.1990 р. та листом Головного управління вищих навчальних закладів Державної комісії Ради Міністрів СРСР по продовольству та закупках № 091-10 від 17.10.1990 р. і рішенням вченої ради інституту від 7.12.1990 року.

Новостворена кафедра безпеки життєдіяльності увійшла до складу факультету ветеринарної медицини. Першим завідувачем кафедри був кандидат біологічних наук, доцент Коваленко Леонід Іванович (1990–2001 рр.), який до цього працював доцентом кафедри терапії та клінічної діагностики. Коваленко Л.І. є автором навчального посібника «Радіометрична ветеринарно-санітарна експертиза об'єктів ветеринарного контролю» (1994 р.) та низки навчально-методичних розробок.

На кафедрі почали викладати дисципліни: «Охорона праці», «Цивільна оборона», «Радіобіологія» та «Безпека життєдіяльності». У різні роки на кафедрі працювали підполковник запасу, старший викладач А.М. Кузьменко, полковники запасу, асистенти М.Р. Зилюкін, О.І. Євсєєв, кандидат технічних наук, доцент М.З. Баранов, асистенти А.С. Попков, М.Д. Гаєнко, О.М. Онищенко, доцент П.Ф. Шевчук, кандидати сільськогосподарських наук М.Л. Новохацький, Т.П. Ткаченко, кандидат ветеринарних наук І.А. Жила.

У квітні 2001 року кафедрою безпеки життєдіяльності очолив доктор сільськогосподарських наук, професор Розпутній Олександр Іванович.

Після створення екологічного факультету у 2003 році, кафедра безпеки життєдіяльності увійшла до його складу. Сьогодні на кафедрі викладаються дисципліни: «Безпека життєдіяльності», «Охорона праці», «Радіобіологія», «Моніторинг навколишнього середовища», «Радіобіологія та радіоекологія», «Цивільна оборона», «Методи вимірювання параметрів навколишнього середовища», «Екологічна паспортизація територій та підприємств», «Основи екологічної безпеки акваторій та територій», «Екологічний аудит та інспектування», «Гідрорадіобіологія», «Управління поводження з відходами».

На кафедрі проходять підвищення кваліфікації спеціалісти лабораторій ветеринарної медицини. Викладачі кафедри надають методично-консультативну допомогу виробництву з питань радіологічного контролю.

На сьогодні на кафедрі працюють завідувач, доктор с.-г. наук, професор О.І. Розпутній, кандидат військових наук, доцент М.Є. Савеко, кандидат с.-г. наук, доцент С.В. Куркіна, кандидати с.-г. наук, доцент І.В. Перцьовий, асистенти В.В. Скиба та В.Ю. Герасименко, старший лаборант В.В. Прибисько, лаборант Ж.В. Уніяка.

На базі кафедри створений Відділ з цивільного захисту університету, який очолює доцент М.Є. Савеко.

Науково-педагогічні працівники кафедри займаються вивченням міграції радіонуклідів цезію-137 та стронцію-90 у трофічному ланцюгу «грунт – рослина – тварина – продукція» на радіоактивно забруднених агроландшафтах лісостепової зони. На кафедрі захищено чотири кандидатських дисертації (Новохацький М.Л., 2001 р., Куркіна С.В., 2002 р., Перцьовий І.В., 2009 р., Скиба В.В., 2010 р.).

На кафедрі діє аспірантура, до захисту готується одна дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук за спеціальністю 03.00.16 – екологія.

Під керівництвом науково-педагогічних працівників кафедри студенти екологічного факультету виконують кваліфікаційні роботи на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та «спеціаліст». Тематика кваліфікаційних робіт присвячена актуальним екологічним проблемам, пов'язаним із техногенним забрудненням атмосферного повітря, ґрунтів, водних і лісових ресурсів та їх охороні, впливу діяльності промислових підприємств на навколишнє середовище, раціональному використанню природних і матеріальних ресурсів та їх збереженню.

Професор О.І. Розпутній, асистенти І.В. Перцьовий, В.В. Скиба, Герасименко В.Ю. обговорюють методику виконання радіоспектروметричних досліджень з визначення цезію-137 та стронцію-90

підді з безпеки життєдіяльності, де неодноразово посідали вищих аграрних закладів III–IV рівнів акредитації Сандуляк Олег Васильович у 2008 році зайняв II місце, Куций Андрій Петрович у 2007 році – II місце, Савченко Максим Анатолійович у 2006 році посів III місце.

Колектив кафедри безпеки життєдіяльності

На кафедрі працює студентський науковий гурток. Активні учасники гуртка виступають з доповідями на державних та внутрішньовузівських студентських наукових конференціях, студентами опубліковано 22 статті в наукових збірниках.

Кафедра входить до складу навчально-виробничого наукового комплексу, створеного спільно з Басейновим управлінням водного господарства р. Рось, де проводяться моніторингові дослідження за радіоактивним забрудненням річки Рось і студенти екологічного факультету проходять виробничу практику.

Студенти екологічного факультету з 2006 року беруть активну участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді з безпеки життєдіяльності, де неодноразово посідали

Заняття з безпеки життєдіяльності проводить доцент М.Є. Савеко

Науково-педагогічні працівники кафедри брали участь у розробці робочих програм, методичних рекомендацій, наукових статей, посібників. У цілому опубліковано понад 160 навчально-методичних та наукових праць.

Професором О.І. Розпутнім, доцентами С.В. Куркіною, М.Є. Савеко, І.В. Перцьовим розроблено та видано понад 60 методичних розробок для забезпечення викладання навчальних дисциплін, опубліковано у наукових збірниках, журналах понад 60 наукових статей, що відображують результати проведених наукових досліджень кафедри щодо контролю за біогенною міграцією важких металів в умовах тваринницьких комплексів та міграції радіонуклідів ^{137}Cs та ^{90}Sr на радіоактивно забруднених агроландшафтах Лісостепу.

Кафедра виробництва та переробки продукції рибництва. Після створення в 2004 році кафедри іхтіології та зоології, на якій викладаються дисципліни фундаментального циклу, назріла необхідність створення кадрового потенціалу, навчально-наукової бази і методичного забезпечення для підготовки фахівців і можливості проходження акредитації спеціальності «Водні біоресурси» в нашому університеті. У зв'язку з цим, 27.12.2005 р. був виданий наказ про створення на екологічному факультеті випускової кафедри виробництва та переробки продукції рибництва під керівництвом кандидата с.-г. наук, старшого наукового співробітника Третьяка Олександра Михайловича. До складу новоствореної кафедри увійшли кандидати с.-г. наук Олешко Олександр Анатолійович, Олексієнко Олександр Олександрович, Соболев Олександр Іванович, Трофимчук Алла Михайлівна, асистент Попелянець Олександр Євгенович, старший лаборант Король Леся Петрівна і лаборант Войтенко Анатолій Володимирович.

На кафедру виробництва та переробки продукції рибництва були передані дисципліни практичної та професійної підготовки: «Селекція риб», «Сировинна база галузі рибництва», «Технологія виробництва продукції аквакультури», «Рибництво у природних водоймах», «Основи промислового рибальства», «Економіка рибогосподарської галузі», «Об'єкти марикультури», «Ставові рибництво», «Організація виробництва у рибництві», «Індустріальне рибництво».

До матеріально-технічної бази факультету входить 5 ставків сумарною площею водяного дзеркала 6,6 га (перший – 1,7 га; другий – 1,2 га; третій – 0,7 га; четвертий – 1,5 га; п'ятий – 1,5 га). Зважаючи на те, що навчально-науково-виробнича база знаходиться на відстані всього 3 км від навчальних корпусів університету, студенти мають можливість брати безпосередню участь у виробничому циклі протягом всього періоду вирощування риби, проведенні контролю за ростом та розвитком риби, спостерігати за станом гідрохімічних показників і показників природної кормової бази тощо. Курсові проекти та дипломні роботи, розроблені студентами на навчально-науково-виробничій базі, використовуються для подальшого планування заходів з вирощування товарної риби на ставах університету.

Експлуатація трьох ставів навчально-науково-виробничої бази в перші роки використання дала змогу отримати до 5 т товарної риби щороку. Обсяг виробництва товарного коропа і товстолобика надалі запланований до 10 т щороку. Підвищення рентабельності виробництва та зниження собівартості одиниці продукції можливе за рахунок того, що кормові суміші для годівлі риби виготовляються з культур, вирощених на науково-дослідних і виробничих полях університету і не закуповуються від інших господарств.

Вирощена товарна риба на ставах частково використовується в навчально-науковому процесі, частково, за договором, – в їдальнях університету, решта – реалізується за безготівковим розрахунком.

У 2008 році на базі рибницького підприємства ВАТ «Сквирасільрибгосп» був створений навчально-практичний центр для підготовки студентів Білоцерківського НАУ, які навчаються за напрямом 1303 – водні біоресурси.

Наявність навчально-практичного центру дозволяє студентам набувати практичних умінь та навичок на всіх етапах виробничого процесу з виробництва рибницької продукції: від інкубації ікри до отримання товарної риби. Окрім того, науково-педагогічний персонал кафедри має змогу на підприємстві ВАТ «Сквирасільрибгосп» проводити експериментальні наукові дослідження і підвищувати свій практичний досвід.

З моменту створення кафедри виробництва та переробки продукції рибництва науково-педагогічні працівники кафедри постійно займаються підвищенням свого наукового та практичного рівня на базі різних наукових установ і передових рибогосподарських підприємств, про що свідчать отримані сертифікати.

З 2007 р. кафедру очолює доцент Олешко Олександр Анатолійович, який постійно бере участь у науково-методичних семінарах, що проводяться науково-методичним центром аграрної освіти Міністерства аграрної політики України, працює над зміцненням матеріально-технічної бази кафедри та вдосконаленням навчального процесу.

Навчально-практичний центр для підготовки студентів-екологів

Кафедра екології і біотехнології була заснована в 2003 році. Її очолив професор, академік НААНУ Віктор Григорович Герасименко – здібний організатор і педагог, відомий вчений з біохімії та біотехнології.

В.Г. Герасименко на теренах колишнього СРСР вперше започаткував викладання біотехнології на факультеті ветеринарної медицини БДАУ (1988 р.), під його керівництвом розроблено базову навчальну програму з цієї дисципліни, а також „Програму кандидатського іспиту зі спеціальності „біотехнологія”; співавтор базової „Програми з біології продуктивності сільськогосподарських тварин”. Дослідження в такому обсязі і на такому рівні в Україні виконано вперше.

Важливим у наукових дослідженнях В.Г. Герасименка є фундаментальний підхід до вивчення біологічних процесів, природоохоронна спрямованість у визначенні залежності стану тваринного організму від рівня важких металів у міграційному ланцюзі "грунт – рослинність – тваринний організм". Ним доведено, що важкі метали є небезпечними забруднювачами навколишнього середовища.

У 1992 р. за участю В.Г. Герасименка було створено Проблемну науково-дослідну еколого-біотехнологічну лабораторію, у 1996 р. на її базі – Науково-дослідний інститут екології і біотехнології у складі університету. Пріоритетними в НДІ екології і біотехнології БДАУ є наукові дослідження з розробки технологій одержання і промислового виробництва вітчизняних препаратів протианемічної дії з антиоксидантними та імуномодулюючими властивостями. На основі досягнень молекулярної біології, біохімії, фізичної та колоїдної хімії розроблено технології одержання і пілотного виробництва 26 препаратів, зокрема залізомідевмісного препарату Куфер (ТУ У 46.15.322-98), залізовмісного – Ферокол (ТУ У 24.4.00493712.003-2002), залізомідекобальтовмісного – Біомет (ТУ У 24.4.00493712.002-2002), залізомідекобальтоцинковмісного препарату Полімет, а також препаратів Полімет-В₁₂, Полімет-Селен та Вітамет. Підготовлено 26 настанов щодо застосування згаданих препаратів, які пройшли експертизу у ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок, органах стандартизації, фармradі МАП України, затверджені Головою Державного комітету ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України. Виробничі випробування препарати пройшли в господарствах України та навчально-дослідному господарстві "Лани" Чеського аграрного університету (м. Прага).

Основними напрямками наукових досліджень НДІ екології і біотехнології є: проведення фундаментальних та прикладних досліджень з метою оцінки стану навколишнього середовища в умовах сільськогосподарського виробництва; складання прогнозів щодо змін якісних характеристик біосфери і розробка методів запобігання її забрудненню тощо.

З ініціативи В.Г. Герасименка в 1993 році було створено спеціалізовану вчену раду для захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук зі спеціальності 03.00.20 – біотехнологія, яку він очолював з часу заснування. Він опублікував понад 350 наукових праць, у тому числі 7 монографій, підручників та навчальних посібників, мав 22 патенти, розроблено 26 ТУ У. Підготував 4 доктори та 14 кандидатів наук.

Віктор Григорович Герасименко видав навчальні посібники: "Биохимия продуктивности и резистентности животных" (1987), "Биотехнология" (1989), "Біотехнологічний словник" (1991), він є співавтором підручника "Генетика сільськогосподарських тварин" (1996), за його редакцією видано підручник "Біотехнологія" (2006).

Практичне заняття зі студентами екологічного факультету проводить академік НААНУ, професор В.Г. Герасименко

України, членом наукової ради з проблем агробіотехнології при Президії НААНУ; членом спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук зі спеціальності – біохімія в Національному аграрному університеті. В.Г. Герасименко за заслуги нагороджений орденом «За мудрість, гідність, самовідданість», ім'я академіка внесено до Золотого Фонду м. Біла Церква.

Досягненням кафедри останніх років є створення необхідної матеріальної бази і підготовка відповідних науково-педагогічних кадрів для такої перспективної науки, як біотехнологія, яка вже кілька років читається на екологічному, ветмедицині та біолого-технологічному факультетах. Ініціатор введення цього курсу професор В.Г. Герасименко підготував професійних наукових співробітників з біотехнології, видав у 1987–1991 роках кілька навчальних посібників з цієї дисципліни. Його зусиллями придбано сучасне лабораторне і наукове обладнання для кабінетів біотехнології, триває видавнича робота. Така інтенсивність у впровадженні біотехнології в науковий та навчальний процеси, бачення великої перспективи в розвитку цієї наукоємної дисципліни дозволили відкрити спеціалізацію з біотехнології, вибороти право на відкриття в жовтні 1992 року проблемної науково-дослідної еколого-біотехнологічної лабораторії зі штатом 14 осіб, яка переросла в науково-дослідний інститут.

З листопада 2009 року обов'язки завідувача кафедри екології і біотехнології виконував доцент, доктор сільськогосподарських наук Мельниченко Олександр Миколайович, якого вчена рада університету в червні 2010 року обрала на цю посаду.

Напряма науково-дослідної роботи кафедри: створення технології одержання комплексних адаптогенних антиоксидантно-мінерально-вітамінних препаратів для молодняка сільськогосподарських тварин. Розроблено методи конструювання, визначені оптимальні параметри цієї технології, вивчені фізико-хімічні та біологічні властивості препаратів, проведено адаптування технології до промислового виробництва, розроблена технологія одержання і пілотного виробництва препаратів:

- ДСТУ на кормові добавки до раціонів птиці, у тому числі ТУ на ферментний препарат Сапоензим-1 – кормова добавка до раціонів курчат-бройлерів;
- ферментний препарат Сапоензим-2 – кормова добавка до раціонів перепелів. Технічні умови;

- ферментний препарат Сапоензим-3 як кормова добавка до раціонів курчат-бройлерів. Технічні умови;
- органічно-мономінеральний препарат Оргмет-1 як кормова добавка до раціонів курчат-бройлерів. Технічні умови;
- Оргмет-2 – мінеральна добавка до раціонів перепелів. Технічні умови;
- органічно-мономінеральний препарат Оргмет-3 як кормова добавка до раціонів перепелів. Технічні умови;
- ферментний препарат Алюмоензим – кормова добавка до раціонів курчат-бройлерів і перепелів. Технічні умови;
- наповнювач преміксів для перепелів. Технічні умови;
- наповнювач преміксів для курчат-бройлерів. Технічні умови;
- Полімін 1 – мінеральна добавка для вирощування курчат-бройлерів. Технічні умови;
- Полімін 2 – мінеральна добавка для вирощування перепелів. Технічні умови;
- Алумосилікатойодний препарат – кормова добавка до раціонів перепелів. Технічні умови;
- премікс з цеолітумісним базальтовим туфом для вирощування перепелів. Технічні умови;
- препарат селенорганічний – кормова добавка для перепелів. Технічні умови;
- препарат комплексний адаптогенний для перепелів. Технічні умови.
- розроблення і створення сучасних ресурсозберігаючих біотехнологічних комплексів у тваринництві.

Співробітники кафедри беруть участь у написанні типових робочих програм, методичних вказівок, посібників.

Ними підготовлено учасників II туру Всеукраїнської олімпіади з дисципліни «Агроєкологія» 2005–2006 рр. в м. Дубляни, у Львівському Національному аграрному університеті. Студентка екологічного факультету Цимбал Т. зайняла III місце із 16 учасників.

Другий етап Всеукраїнської олімпіади з екології

Співпраця кафедри екології та біотехнології з навчально-практичними центрами: УкрЦВТ с. Дослідницьке Васильківського району Київської області, Білоцерківське птахооб'єднання с. Дрозди, Білоцерківський держлісгосп

Стажування співробітників кафедри екології та біотехнології у профільних науково-дослідних закладах України

Кафедра на сьогодні активно співпрацює з навчально-практичними центрами: УкрЦВТ с. Дослідницьке Васильківського району Київської області, Білоцерківське птахооб'єднання, с. Дрозди, Білоцерківський держлісгосп. Співробітники кафедри регулярно проходять стажування у профільних науково-дослідних закладах України.

Кафедра екотрофології заснована 2003 року (рішення вченої ради Білоцерківського ДАУ від 4 квітня 2003 року, протокол №8).

Колектив кафедри екотрофології

Концепція навчально-наукової діяльності кафедри полягає в підготовці висококваліфікованих фахівців-екологів, які мають відповідні знання про сучасний стан агропромислового комплексу України, засоби екологізації і сталого розвитку систем виробництва продовольчої сировини та харчових продуктів.

З початку заснування кафедри очолює професор Димань Т.М. Нині у складі кафедри працюють доценти Ківа М.С., Хом'як О.А., Мазур Т.Г. та Загоруй Л.П., асистент Яценко С.А., старший лаборант Тимошук С.А.

У різні роки на кафедрі працювали доктор с.-г. наук, професор Барановський М.М., кандидат біологічних наук, доцент Слободенюк О.І., асистенти Го-

ворун Н.Ю., Домбровська Ю.О., Ємець О.А., Балас О.В., старші лаборанти Понедельнікова Л.М., Данилова А.П., Федоренко І.М., лаборанти Біднячук С.В., Белозерських Ю.В.

Науково-педагогічні працівники кафедри на високому професійному рівні викладають дисципліни: екологія людини, біоетика, екотрофологія, біохімія харчових продуктів, технологія харчових продуктів, безпека харчових продуктів, менеджмент якості, екологізація харчового виробництва, світове сільське господарство, екологічні основи ведення тваринництва, наземні та водні біоресурси, маркетинг у харчовому секторі. За період з 2003 по 2011 рр. співробітниками кафедри було видано близько 30 методичних рекомендацій щодо виконання лабораторно-практичних занять, організації самостійної роботи студентів із зазначених дисциплін.

Основними напрямками наукової діяльності кафедри є такі:

1. Екологія харчування, екотрофологія: вивчення ефективності застосування біоантиоксидантів у харчових жирах; дослідження мікробіологічних ризиків під час виробництва харчової продукції; дослідження структури та екологічних аспектів харчування різних соціальних груп населення.

2. ДНК-технології в тваринництві і рослинництві: маркерна селекція; генетична диференціація видів; контроль якості харчової продукції.

3. Збереження біорізноманітності в агроекосистемах: вивчення впливу різних систем агроменеджменту на флористичну та фауністичну різноманітність; дослідження індикаторів біорізноманітності в культурних та напівприродних біотопах.

З 2003 року співробітниками кафедри було захищено 1 докторську та 5 кандидатських дисертацій. Нині під керівництвом Димань Т.М. на кафедрі виконується 1 докторська (Дубін О.В.) і 4 кандидатські (Шостак Л.В., Бабенко А.І., Яценко С.А., Андрієць А.О.) дисертації.

Кафедра екотрофології була організатором трьох міжнародних науково-практичних конференцій: «Екотрофологія. Сучасні проблеми» (2005), «Екотрофологія – міст у майбутнє харчування людини» (2007), «Екотрофологія. Проблеми продовольчої та харчової безпеки» (2009). У роботі конференцій взяли участь близько 350 науковців та представників виробничої сфери із понад 100 навчальних закладів, організацій та установ. Учасники конференцій мали змогу послухати доповіді і поспілкуватись із колегами з Російської Федерації, Польщі, Великобританії, Німеччини, Франції, Бразилії.

Міжнародна науково-практична конференція «Екотрофологія. Сучасні проблеми»

У 2009-2012 рр. кафедра брала участь у виконанні наукового проекту Сьомої Рамкової програми ЄС «BIO-BIO – Індикатори біорізноманітності в системах органічного та низьковитратного сільського господарства» (www.biobio-indicator.org). Науковці із провідних наукових інститутів і організацій Швейцарії, Німеччини, Франції, Австрії, Великобританії, Голландії, Італії, Іспанії, Болгарії, Угорщини, а також Тунісу і Уганди були партнерами України у виконанні цього проекту. Одну із координаційних нарад проекту BIO-BIO було проведено в нашому університеті.

Учасники координаційної наради по проекту BIO-BIO у дослідному господарстві

За кошти міжнародних проектів на кафедрі обладнано науково-дослідну лабораторію, де аспіранти і студенти мають змогу виконувати свої дослідження.

Студентські наукові роботи кілька разів ставали призерами на Всеукраїнських конкурсах. Так, 2005 року студент Губаненко В.М. взяв участь у Всеукраїнському конкурсі студентських робіт з харчових технологій і отримав диплом III ступеня та грошову премію. У 2008 році студентська наукова робота Вітенка В.С. стала призером (диплом I ступеня) Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук з напрямку «Екологія та охорона навколишнього середовища». За плідну роботу з обдарованою студентською молоддю керівника робіт Димань Т.М. нагороджено Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України.

Науково-педагогічні працівники кафедри активно проводять просвітницьку роботу серед населення України в галузі екобезпечного харчування: видано російськомовні монографії з проблем харчування, які реалізуються в Україні і Російській Федерації; у газетах «Київська правда», «Факти», «Тернопіль вечірній», «Одесский вестник», «Сегодня», «Селянська правда», «Експрес» та ін. опубліковано низку інтерв'ю на теми екотрофології. За запрошенням редакторів телеканалу «Інтер» Димань Т.М. взяла участь як експерт у низці передач «Знак якості». Про діяльність екологічного факультету і кафедри екотрофології БНАУ у кількох передачах обласного радіомовлення розповідав доцент Ківа М.С.

**Проф. Димань Т.М. – учасник телепередачі
«Знак якості» на каналі «Інтер»**

Кафедра екотрофології – багаторічний лідер в університеті за оцінкою науково-дослідної роботи.

ДИМАНЬ Тетяна Миколаївна, доктор сільськогосподарських наук (2002), професор, завідувач кафедри – автор понад 200 наукових

та навчально-методичних публікацій, у тому числі 7 монографій, 2 підручників та 1 навчального посібника, рекомендованих МОН України, 5 патентів України.

2005 року виборола Стипендію уряду США ім. В. Фулбрайта, 2009 – грант європейської асоціації ENDURE для проведення наукових досліджень відповідно у США і Швейцарії. З проблем аграрного виробництва стажувалась у провідних університетах Європи та США: Гіссенському Університеті ім. Ю. Лібіха (Німеччина, 2001, 2005); Ліонській ветеринарній школі (Франція, 2002); Університеті Каліфорнія-Девіс (США, 2005–2006), Науково-дослідній станції з агроєкології і сільського господарства «Агроскоп» (м. Цюрих, Швейцарія, 2010). Перебуваючи в США, презентувала напрям екотрофології і монографію «Харчування людини» в Стенфордському університеті (Каліфорнія, США).

Член двох спеціалізованих вчених рад – у Селекційно-генетичному інституті-Національному центрі насіннєзнавства та сортівивчення НААНУ (м. Одеса) та Інституті розведення і генетики НААНУ (с. Чубинське).

Біографію Димань Т.М. занесено до «Енциклопедії сучасної України».

КІВА Михайло Самійлович – кандидат сільськогосподарських наук (1981), доцент, автор близько 70 публікацій.

З 1991 по 2003 р. Ківа М.С. працював на посаді декана зооінженерного факультету. Ним проведено велику організаційну роботу з відкриття в університеті двох нових спеціальностей: «Екологія і охорона навколишнього середовища» (2001) та «Водні біоресурси» (2002), що завершилось формуванням у 2003 р. екологічного факультету. Ківа М.С. очолював цей факультет до 2010 року.

З питань аграрного виробництва та удосконалення системи вищої освіти стажувався в університетах Німеччини (2001), Чехії (2008), Франції (2008).

За видатні заслуги у розвитку аграрної освіти Ківа М.С. нагороджений знаком Міністерства освіти і науки України «Петро Могила», має трудові відзнаки «Знак Пошани» Міністерства аграрної політики України та «Почесний працівник рибного господарства» Держкомрибгоспу України, а також подяки Кабінету Міністрів України та Київської облдержадміністрації.

Ім'я Ківи М.С. увійшло до книги «Імена України – 2007».

ХОМ'ЯК Олександр Андрійович – кандидат с.-г. наук (2003), доцент, автор близько 40 наукових та навчально-методичних публікацій, в тому числі 3 патентів України, 1 навчального посібника. З 2003 р. донині працює заступником декана екологічного факультету. З питань сільськогосподарського дорадництва стажувався у Республіці Польща (2007, 2008).

МАЗУР Тетяна Григорівна – кандидат ветеринарних наук (2007), доцент. Фахівець у галузі безпеки продовольчої сировини та менеджменту якості харчової продукції. Автор близько 30 публікацій, у тому числі 1 підручника, рекомендованого МОН, 2 монографій з питань харчування населення. Брала участь у розробленні 1 державного стандарту України.

ЗАГОРУЙ Людмила Петрівна – кандидат ветеринарних наук (2008), доцент. Автор понад 40 публікацій, у тому числі 5 патентів України, 1 монографії. Брала участь у розробленні 2 державних стандартів, гармонізованих з міжнародними, у галузі харчового виробництва. З питань сільськогосподарського дорадництва стажувалась у Республіці Польща (2007). Відповідає за працевлаштування студентів і проведення виробничої практики на факультеті.

ЯЩЕНКО Сергій Андрійович – асистент, виконує кандидатську дисертацію за напрямом збереження біорізноманітності в агроєкосистемах. Брав участь у розробленні 2 державних стандартів, гармонізованих з міжнародними, у галузі екології.

Кафедра іхтіології та зоології. 1934 року інститут набув назву зооветеринарного і кафедра мала назву зоології. Нею завідував доцент Н.І. Синицький, потім – доцент С.М. Крашенніков. До 1941 р. і після Великої Вітчизняної війни, з 1944 р., її очолював доцент М.М. Воскресенський. Вона набула назву кафедра зоології і дарвінізму. На кафедрі працювали асистент Н.М. Малинко, лаборант В.В. Максай та препаратор В. Безлепкіна.

М.М. Воскресенський, працюючи за сумісництвом деканом ветеринарного факультету (1945–1947 рр.), був чудовим педагогом, уміло поєднував педагогічну й організаторську роботу, що сприяло його авторитету серед студентів та колег. У науковій діяльності займався питаннями цитології, ентомології та біології і був автором 59 друкованих праць. У 1949 р. М.М. Воскресенський залишив інститут, обов'язки завідувача кафедри декілька місяців виконувала Є.А. Москальова.

У 1950–1953 рр. обов'язки завідувача кафедри виконував геніальний український генетик, кандидат сільськогосподарських наук, доцент Микола Дмитрович Тарнавський. Він народився 1906 р. в родині каменяра. В 1931 р. в Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті отримав спеціальність агронома-організатора, там же закінчив аспірантуру за спеціальністю «генетика та селекція», у 1934 р. успішно захистив кандидатську дисертацію і був зарахований на посаду старшого наукового співробітника відділу генетики Інституту зоології УРСР. Він вивчив вплив озону, рентгенівських променів на отримання мутацій у курячих ембріонів, вплив амінокислоти, гіпоксантину, алантоїну, органічних ароматичних сполук, тимонуклеїнової кислоти та компонентів, що входять до складу нуклеїнових кислот. В результаті досліджень, започаткованих і проведених М.Д. Тарнавським, уперше в світі була виявлена мутагенна дія екзогенних ДНК як здатність спричиняти спрямовані мутації: штучне порушення балансу нуклеїнових кислот в ядрі буде викликати нові біохімічні взаємовідносини між складовими чинниками як ядра в цілому, так і в хромосомах зокрема, що приводитиме до виникнення нових змін. Це було геніальним передбаченням одного з найважливіших механізмів впливу екзогенних ДНК на спадковість – інформаційно-регуляторного. В організованій та очолюваній ним лабораторії в Інституті зоології досліджували вплив на спадковість дубового шовкопряда, в результаті чого було отримано породи з бажаними властивостями.

Після горезвісної сесії ВАСГНІЛ, що відбулася у серпні 1948 р., М.Д. Тарнавський був оголошений одним з найнебезпечніших вейсманістів-морганістів в Україні, позбавлений можливості продовжувати започатковані ним дослідження і взагалі працювати за фахом, незважаючи на його внесок у науку – відкриття мутагенної дії екзогенної ДНК та експериментальне підтвердження взаємодії негомологічних хромосом при кросинговері мали світове значення. Ім'я М.Д. Тарнавського шельмувалося поряд з іменами найвидатніших українських вчених, які за підтримку генетики підлягали гонінням – академіків І.І. Шмальгаузена, М.Г. Холодного, М.М. Гришка, В.Я. Юр'єва, Д.К. Третьякова, чл.-кор. І.М. Полякова, професорів Л.Д. Делона, С.М. Гершензона, Ю.П. Мірюти. Через розгром вітчизняних генетиків йому не вдалося захистити підготовлену докторську дисертацію «Роль біохімічних факторів у процесах спадковості».

Постійні переслідування та поневіряння скоротили життя М.Д. Тарнавського, яке обірвалося дуже рано – у 1953 р.

Можливість отримання селекційно цінних ознак у рослин за допомогою препаратів ДНК була показана в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених в 70–80 роках ХХ ст. Зміна спадкової інформації рослин за допомогою препаратів нативної та модифікованої за допомогою алкілування тіофосфамідом ДНК (ε-ДНК (m)) дала можливість отримати понад 40 форм і сортів рослин в лабораторії генетики Інституту зоології.

У 1953–1955 рр. обов'язки завідувача кафедри зоології і дарвінізму виконував кандидат біологічних наук, доцент Рогаль Іван Герасимович. Навчався в Московському державному університеті, за-

кінчив Московський інститут крупного м'ясо-молочного скотарства (нині Московська сільськогосподарська академія ім. К.А. Тімірязєва), закінчив аспірантуру при Науково-дослідному Інституті Наркомпросу РРФСР. Вивчав механізм фізіологічної та загальнобіологічної дії світлової енергії на тваринний організм у нормі і за деяких патологічних станів, а також розвиток та відновлення тканин і органів у різних хребетних. І.Г. Рогаль працював доцентом до 1957 р.

В 1953 р. призначений асистентом кафедри зоології і дарвінізму Зуй Віктор Дмитрович, 1925 р. народження, інвалід III групи Великої Вітчизняної війни. Закінчив Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка в 1950 р. і аспірантуру при ньому в 1953 р. Вивчав залежність молочності і жирно-молочності корів від кормів і технологій утримання. Затверджений у науковому ступені кандидата наук у 1958 р. Звільнений з роботи асистента кафедри захисту рослин і зоології у 1959 р. як не обраний за конкурсом.

1955 р. наказом Міністерства вищої освіти СРСР за № 544 про укрупнення кафедр об'єднано кафедри зоології та дарвінізму і гістології. Завідувач кафедри – доктор біологічних наук професор П.О. Ковальський. В 1959 р. кафедра зоології була підпорядкована кафедрі захисту рослин. Завідував кафедрою професор Й.Й. Кораб.

Погорельцева Тетяна Петрівна, 1924 р. народження, закінчила біологічний факультет Київського університету ім. Т.Г. Шевченка в 1949 р. і аспірантуру в 1952 р., в цьому ж році захистила кандидатську дисертацію. Опублікувала 22 наукові роботи. Вивчала гельмінтофауну Чорного моря. В 1957 р. стала доцентом кафедри зоології і гістології нашого інституту.

1961 р. Постановою ЦК КПУ і Ради Міністрів УРСР за № 1004 організована самостійна кафедра рибництва та зоології. Виконувати обов'язки завідувача кафедри призначено Т.П. Погорельцеву. В 1962–1964 рр. вона переведена на посаду старшого наукового співробітника для завершення докторської дисертації, з 1964 р. знову завідує кафедрою зоології та рибництва, а в 1969–1981 рр. – доцент кафедри мікробіології, вірусології і зоології.

Інщикова Катерина Миколаївна, 1920 р. народження, закінчила зоотехнічний факультет Новосибірського сільськогосподарського інституту в 1944 р. Почала працювати старшим лаборантом кафедри зоогієни нашого інституту в 1947 р. В 1949 р. переведена асистентом кафедри зоології. З 1954 р. – асистент кафедри зоології і дарвінізму, в 1956 р. – асистент кафедри зоології і гістології. Опублікувала 10 наукових праць з біології риби, технології рибництва у закритих водоймах. В 1960 р. захистила кандидатську дисертацію. З 1961 р. виконувала обов'язки доцента кафедри захисту рослин і зоології, з 1962 до 1966 р. – доцент кафедри рибництва і зоології.

Практична робота зі студентами

Зданевич Клара Савівна, 1927 р. народження, закінчила ветеринарний факультет БЦСГІ в 1957 р., кандидат біологічних наук з 1960 р. Вела науково-дослідну роботу в сфері гістології нервової системи ссавців, опублікувала 15 робіт. З 1961 р. – доцент кафедри рибництва і зоології. В 1967 р. звільнена з роботи у зв'язку з обранням за конкурсом на посаду завідувача кафедри в Белгородському педінституті.

Сурмій Арнольд Іванович, 1937 р. народження, закінчив біологічний факультет зі спеціальності зоології Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка в 1959 р. 1961 р. – асистент кафедри рибництва і зоології. 1972 р. – асистент кафедри мікробіології і зоології. Опублікував 13 наукових і методичних праць. 1988 р. – старший викладач кафедри захисту рослин

і зоології. В 2007 р. – старший викладач кафедри іхтіології та зоології Сурмій А.І. звільнений з роботи за його ініціативою у зв'язку з погіршенням стану здоров'я. А.І. Сурмій був прекрасним актором самодіяльного театру, якому присвятив понад 20 років життя, визнавався кращим виконавцем чоловічих ролей, був душою колективу університету.

Протягом всього існування кафедри зоології її співробітники вели значну науково-дослідну роботу. Доцент Є.А. Москальова вивчала кліщів – переносників піроплазмозу, доцент Інщикова К.М. – питання інтенсифікації ставкових господарств Білоцерківського району, К.С. Зданевич – актуальні питання гістології, З.М. Маврищева – висококваліфікований фахівець, автор 12 робіт з гістохімії нервової тканини і хвороб риб, А.І. Сурмій досліджував іхтіофауну р. Рось. Цікаві дані одержані лаборантом В.В. Максай з багаторічних досліджень паразитофауни риб у р. Рось.

Навчально-методична база кафедри в період окупації була повністю зруйнована. І тут слід нагадати, що багато енергії та ініціативи проявили ст. лаборант В.В. Максай, препаратори О.Г. Марченко і М.Р. Таран під час реставрації та створення нових наочних препаратів і посібників із зоології.

В 1969 р. кафедра зоології та рибництва увійшла до складу кафедри мікробіології, вірусології і зоології. Завідувач кафедри – професор Рягін С.Т., доценти: В.Л. Колосовський, Т.П. Погорельцева, О.К. Савельєва, асистенти – О.М. Степанюк, З.М. Маврищева, А.І. Сурмій, старші лаборанти В.Ф. Клименко, В.В. Максай, ст. препаратори А.М. Сербін, Л.В. Савельєва, О.Г. Марченко. 1981 року з кафедри епізоотології був переведений на кафедру мікробіології, вірусології та зоології доцент Шваюн І.В., який очолив лабораторію зоології.

В 1990 р. на посаду завідувача кафедри обрано професора В.В. Рухляду. На кафедрі працювали: завідувач – професор Рухляда В.В., доценти – І.В. Шваюн, П.І. Сидорчук, В.М. Зоценко, М.М. Кулінич, асистенти – З.М. Маврищева, О.Р. Михальський, А.І. Сурмій, М.М. Іванов, І.В. Кулеша, С.І. Тарануха, ст. лаборанти – В.С. Артемова, О.М. Петеліна, лаборанти Л.М. Дабіжа, О.О. Онищенко.

В 2002 р. в Білоцерківському державному аграрному університеті відкрито екологічний факультет з двома напрямками підготовки: 6.070800 – «Екологія та охорона навколишнього середовища» і 6.130300 – «Водні біоресурси». У зв'язку з цим утворюється кафедра іхтіології та зоології, яку очолив доктор біологічних наук, професор Клименко О.М.

На новоутвореній кафедрі працювали: доценти – Шваюн І.В., Соколов О.І., старший викладач Сурмій А.І., асистенти Михальський О.Р., Балас О.В., Гриневич Н.Є., ст. лаборант Артемова В.С. Наразі кафедра у своєму науково-педагогічному складі має завідувача кафедри професора Клименка О.М., доцента Шваюна І.В., старшого викладача Михальського О.Р., кандидата сільськогосподарських наук асистента Куновського Ю.В., старшого лаборанта Загородню Т.М., лаборанта Лисенко І.О., і аспірантів Слюсаренко А.О. та Присяжнюк Н.М.

Завідувач кафедри іхтіології та зоології професор О.М. Клименко

Заняття з іхтіології проводить старший викладач О.Р. Михальський

вони за всіма вимогами акваріумістики і нормально функціонують, в них утримується близько 25 видів представників водної фауни. Облаштовується науково-дослідна лабораторія кафедри. Навчальна аудиторія № 406 ілюстрована заламінованими малюнками морських ссавців (20 видів).

За час свого існування кафедра поповнилась новими зоологічними та іхтіологічними препаратами. Виготовлені мокрі препарати веслоноса, осетрів, стерляді, сома, ската (морська лисиця), а також препарати глоткових зубів багатьох видів прісноводних риб, сухий препарат голови щуки. Реставровані препарати членистоногих, чучела і тушки ссавців та птахів. Навчальні приміщення ілюстровані заламінованими кольоровими малюнками 94 видів промислових риб України. В навчальній аудиторії № 402 встановлено чотири акваріуми об'ємом 200 л кожен. Крім того, кафедра має 10 акваріумів об'ємом від 200 до 1000 л, а також басейновий комплекс об'ємом 25 м³. Облаштовані

Кафедра поповнилась найновішими технічними засобами: 2 комп'ютери, комп'ютерні столи і крісла, кольоровий телевізор, супутникова антена, відеомагнітофон, сканер та два принтери. За участю науково-педагогічних працівників кафедри підготовлено та видано навчальний посібник "Атлас промислових риб України" (2005р.).

Кафедра поновила методичними розробками з курсу зоології (4), рибництва, іхтіології, фізіології риб, селекції риб, гідроамаліології (8). В розробці методичних завдань взяли участь всі співробітники кафедри.

Напрями наукової діяльності кафедри:

1. Моніторинг стану іхтіофауни басейну річки Рось з урахуванням ступеня змін кліматичного, гідрохімічного та гідрологічного режимів.

2. Дослідження впливу біотичних та абіотичних факторів на видовий та віковий склад іхтіофауни водойм Київської, Черкаської та Вінницької областей.

3. Аналіз наслідків дії антропогенних факторів на іхтіофауну водойм басейну річки Рось (стави, озера, водосховища), із застосуванням гідрологічного та гідрохімічного аналізів; морфологічних, фізіологічних, біохімічних методів дослідження гідробіонтів.

4. Ретроспективний аналіз та прогнозування розвитку окремих галузей рибництва і промислового рибальства.

5. Вдосконалення методик експлуатації різних типів акваріумів та дослідження іхтіофауни декоративної аквакультури.

Сьогодні кафедра працює над аналізом наслідків дії антропогенних факторів на іхтіофауну водойм басейну річки Рось (стави, озера, водосховища), із застосуванням гідрологічного та гідрохімічного аналізів; морфологічних, фізіологічних, біохімічних методів дослідження гідробіонтів; удосконаленням методик експлуатації різних типів акваріумів та дослідження іхтіофауни декоративної аквакультури; вивченням видового складу іхтіофауни середньої течії річки Рось.

Заняття з зоології зі студентами проводить доцент Ю.В. Куновський

Кафедра неорганічної та аналітичної хімії. 1864 р. в Білоцерківській класичній гімназії, предтечі сьогоденного університету, почалося викладання хімії, яка була включена до предмету природознавство. Половина часу була відведена для вивчення неорганічної хімії – мінералогії, а друга – для органічної хімії.

1872 р. гімназія реформована в реальне училище. На хіміко-технічному і механіко-технічному відділеннях ґрунтовно вивчалася хімія, проводилися лабораторні заняття.

1920 р. в технікумі створено лабораторію загальної хімії, яку викладав Бондаренко Тарас Ілларіонович – декан механічного відділення, завідувач профтехшколою. 1924 р. побудовано лабораторію загальної хімії та сільськогосподарського аналізу.

Із 1928 по 1931 р. кафедрою керував Я.М. Смульський, а в 1931–1934 рр. обов'язки завідувача виконував (за сумісництвом) професор Б.М. Шершевицький. Співробітники кафедри читали курси і проводилися лабораторно-практичні заняття з неорганічної, органічної та аналітичної хімії.

Після того, як у 1934 році інститут об'єднався з Київським інженерним інститутом, завідування кафедрою прийняв доцент Л.В. Каценко. Курс органічної хімії було передано кафедрі біохімії, а кафедра загальної хімії одержала назву кафедри неорганічної та аналітичної хімії.

З 1934 по 1941 роки викладацький склад кафедри часто змінювався. У різні роки тут працювали доцент Н.Ф. Щербина, асистенти Д.І. Малишев, П.Ф. Ніжко, Д.М. Сидонюк, І.В. Димерський, лаборант А.П. Писка, препаратер В.В. Самозван та інші.

Після визволення міста від німецьких загарбників та відновлення роботи інституту завідування кафедрою в 1944 році було тимчасово доручено старшому викладачеві Д.М. Сидонюку. Пізніше обов'язки завідувача виконував доцент М.С. Климушкин. До викладацького складу входили асистенти А.П. Марченко, Б.С. Литовкин, М.І. Москаленко.

У 1948–1954 роках кафедрою завідував доцент П.К. Леман, а асистентами працювали В.Д. Щетиніна, М.А. Шерстобоева, В.Ф. Ткачова. Пізніше, аж до 1967 року, завідувачі кафедри часто змінювалися. З 1967 року кафедру протягом 15 років очолювала кандидат хімічних наук, доцент Людмила Павлівна Александрова, яка була вмілим організатором і талановитим вченим. Вона розробила новий метод хімічного срібнення діелектриків та напівпровідників за порівняно низьких (до 200°C) температур, за що одержала три авторських свідоцтва.

Наукова робота кафедри активно проводилася ще в післявоєнні роки, коли поряд із теоретичними дослідженнями велися роботи, пов'язані з сільськогосподарським виробництвом.

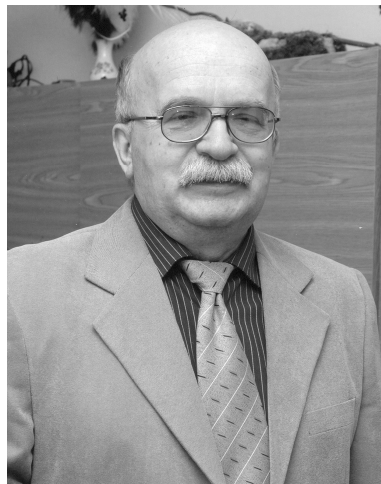
У 1950 р. асистент М.А. Шерстобоева разом із Г.Д. Івановою проводила дослідження мінерального складу кісток свиней, уражених інфекційним ринітом. Вивчали окисно-відновні властивості залізо-вмісних похідних хлорофілу. Доцент А.О. Качан вивчав дію світла на електропровідність листя картоплі, помідорів та кукурудзи. Під керівництвом професора Б.Г. Савінова досліджували стереоізомерні перетворення каротину в кормах для сільськогосподарських тварин. За результатами цих досліджень була написана монографія «Каротин – провітамін А і одержання його препаратів». Доцент Ю.Я. Тільманс займався питаннями розробки комплексних добрив, які одночасно містять макро- та мікроелементи, а доцент О.М. Гордієнко з 1969 по 1980 рр. вивчала вплив різних доз добрив на пивоварні властивості зерна ярого ячменю.

Теоретичні дослідження доцента І.С. Бігича були присвячені вивченню властивостей неводних розчинів подвійних солей методом електропровідності. Їх результати опубліковані в «Українському хімічному журналі», інших виданнях.

У 1978–1980 рр. співробітники кафедри Людмила Павлівна Александрова та Антоніна Михайлівна Сірант вивчали вміст важких металів у воді, ґрунті й осадах стічних вод, а доцент Анастасія Анастасівна Калініченко разом із колегами з Київського державного університету – термостійкі кисневмісні сполуки на основі 4-валентного олова з особливими електрофізичними властивостями.

Із 1984 по 2000 рр. кафедру очолював доцент Микола Семенович Одинокій, обраний за конкурсом. Із 2000 по 2007 рік обов'язки завідувача виконував доцент Миколук Іван Гаврилович.

З 2007 року кафедру очолює доктор сільськогосподарських наук Бітюцький Володимир Семенович, автор 52 наукових та навчально-методичних праць, співавтор 12 Технічних умов (ТУУ) на препарати та 9 патентів, зокрема, Пат. 9069 UA, МПК А61К33/26. UA. Спосіб одержання стійкого магнітокерованого біокаталізатора, Пат. 6103 UA, МПК А61К33/26. Комплексний селеновмісний препарат для профілактики мікроелементозів у сільськогосподарських тварин; Методичні рекомендації щодо застосування селеновмісного препарату з антиоксидантними властивостями для профілактики та лікування залізодефіцитної анемії поросят, ДСТУ 4919:2008. Препарати для профілактики та лікування анемічного стану поросят-сисунів.

Завідувач кафедри неорганічної та аналітичної хімії Бітюцький В.С.

Препарати для зменшення негативних наслідків під час відлучення поросят від свиноматок. Технічні умови: ДСТУ 4916:2008.

Довгий час на кафедрі працювала доцент, кандидат хімічних наук Качан Світлана Володимирівна.

Сьогодні на кафедрі працюють професор Бітюцький В.С., доценти Миколук І.Г., Михайленко О. В., Мороз Л. В.

За роки існування кафедри змінилась її матеріально-технічна база. Лабораторно-практичні заняття проводяться у хімічних навчальних лабораторіях, які обладнані необхідними приладами, лабораторним посудом і реактивами.

На кафедрі викладаються такі курси дисциплін: неорганічна хімія; аналітична хімія; біонеорганічна хімія; фізична та колоїдна хімія.

За дисциплінами складені робочі навчальні комплекси та робочі програми, створені робочі зошити, які дають можливість ретельно опанувати теоретичний та практичний матеріал. На лекційних і лабораторно-практичних заняттях використовуються технічні засоби навчання.

У навчальному процесі використовується віртуальна хімічна лабораторія та пакет програм: ChemLab, Hyper Chem, Molmassa, Sym-metry, Acdname.

На кафедрі ведеться профорієнтаційна робота викладачів в Монастирищенському районі Черкаської області.

Склад кафедри неорганічної та аналітичної хімії, 2009 р.

профілактики захворювань тварин – вітчизняних комплексних металовмісних препаратів, що мають антиоксидантні властивості, перевірка ефективності їхньої дії та апробування створених препаратів у виробничих умовах (Співпраця: зав. каф. неорганічної та аналітичної хімії Бітюцький В.С. та зав. каф. екології та біотехнології Мельниченко О.М. в лабораторії НДІ екології та біотехнології БНАУ при налагодженні пілотної установки з одержання комплексних металовмісних препаратів).

На Всеукраїнській олімпіаді з хімії серед аграрних вузів України призерами ставали С.В. Кузнєцов (3 місце) та А.В. Гавриленко (3 місце).

У 2008 році на кафедрі відкрилась аспірантура. Під керівництвом завідувача кафедри, доктора сільськогосподарських наук В.С. Бітюцького наукову роботу виконують: аспірант Маляр Д.Д., здобувач Мороз Л.В.

Кафедра прикладної екології. З метою вдосконалення підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів “бакалавр” та “спеціаліст” напряму підготовки 0708 “Екологія” за спеціальністю “Екологія і охорона навколишнього середовища” та створення відповідної наукової бази для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр”, покращення навчальної, наукової та виховної роботи зі студентами екологічного факультету наказом № 147/О від 11.06.2006 року при екологічному факультеті було створено кафедру “Прикладної екології” під керівництвом доктора сільськогосподарських наук, професора Барановського Михайла Миколайовича з наданням статусу випускової.

Наукові напрями кафедри: екологічні аспекти біорізноманіття; еколого-географічний аналіз і оцінювання водних ландшафтно-інженерних систем; агроекологічні основи захисту рослин; екологія рослин та поширення фітовірусів; екологічний моніторинг урбанізованих територій; селекція на створення еколого-адаптивних біотипів трикале та пшениці.

З 2011 р. кафедру очолює професор Лавров В.В. Тут читають такі дисципліни: загальна екологія, екологія фахового спрямування, агроекологія, прикладна екологія, основи екології, природно-ресурсний потенціал України, економіка природокористування, соціальна екологія, техноекотологія, урбоекологія, ландшафтна екологія, екологічне право, екологічний туризм, метеорологія та кліматологія, гідрологія, гідрохімія, топографія з основами картографії, екологічний дизайн, біогеографія, інженерна геодезія, сучасні проблеми агроекології.

З метою наближення принципів, форм і змісту підготовки фахівців до європейських освітніх стандартів на кафедрі реструктуризовані та оптимізовані навчальні робочі програми з усіх дисциплін за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. У робочих навчальних програмах за передбачено опанування знань у процесі аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи студентів. Співробітниками кафедри надруковано 9 підручників та навчальних посібників, понад 50

Кафедра бере участь у роботі навчально-практичного центру для підготовки фахівців за напрямом «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування». Створена філія кафедри на виробництві на базі Басейнового управління водного господарства р. Рось.

Співробітники кафедри беруть активну участь у фундаментальних та прикладних розробках Мінагрополітики України, проектах з розробки Державних стандартів України, у наукових конференціях, симпозіумах.

Досить актуальними є дослідження з біотехнології одержання комплексних антианемічних препаратів та їх застосування для корекції адаптивних систем організму порослят. Конструювання нових профілактичних засобів для

Завідувач кафедри прикладної екології Лавров В.В., д-р с.-г наук, доцент

наукових статей, видано понад 40 навчально-методичних розробок, одержано 1 авторське свідоцтво, розроблено 10 державних стандартів, гармонізованих з міжнародними, зроблено близько 35 доповідей на конференціях різних рівнів.

Під керівництвом фахівців кафедри студенти захищають з актуальних проблем прикладної екології дипломні роботи «Екологічні проблеми річки Рось та водних джерел Білоцерківщини» (керівник – професор Барановський М.М.); «Порівняльний еколого-географічний аналіз водних ландшафтно-інженерних систем (ВЛІС) басейну р. Південний Буг у межах Вінницької області»; «Геоекоекологічний аналіз поверхневих вод басейну р. Гнилий Тікич у межах Звенигородського району Черкаської області»; «Гідроекологічний аналіз поверхневих вод басейну р. Південний Буг Вінницької області» (керівник – доцент Гамалій І.П.); «Біоіндикація забрудненого повітря в межах м. Біла Церква за станом сосни звичайної і за якістю пилку кульбаби лікарської»; «Екологічне значення зелених насаджень, їх стан та перспективи розвитку озеленення м. Біла Церква» (керівник – доцент Слободенюк О.І.).

Під керівництвом НПП кафедри Гамалій І.П., Слободенюк О.І., Грабовської Т.О. студенти брали активну участь у Всеукраїнських студентських олімпіадах з дисциплін екологічного спрямування. Мовчан Сергій став переможцем Всеукраїнської олімпіади з дисципліни «Економіка природокористування» у Львівському державному аграрному університеті (2008 р.).

На кафедрі працює два студентських гуртки з прикладної екології та геоекоекології, у яких задіяні 32 студенти. Під керівництвом науково-педагогічних працівників кафедри опубліковано понад 30 студентських статей.

У листопаді 2008 року була укладена угода строком до 31 грудня 2015 року на спільну навчально-науково-виробничу діяльність з Басейновим управлінням водними ресурсами р. Рось. Особливо вагомий внесок у цьому напрямі належить доценту кафедри Гамалій І.П.

Кафедра активно співпрацює з науковими установами та центрами – Київський національний університет імені Тараса Шевченка (кафедри фізичної географії та геоекоекології; вірусології).

Співробітники кафедри (Слободенюк О.І., Гамалій І.П.) брали участь в Міжнародній літній школі в рамках проекту програми TEMPUS III «Концепція сталого розвитку в підготовці фахівців для сільського господарства» (CSDAS) з 2 липня по 4 липня 2008 р. та в Міжнародній літній школі в рамках проекту програми TEMPUS III «Концепція сталого розвитку в підготовці фахівців для сільського господарства» (CSDAS) з 16 по 19 червня 2009 р., БНАУ. Доцент Гамалій І.П. пройшла стажування на кафедрі фізичної географії та геоекоекології Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Методика оцінки екологічних ризиків, що виникають при впливі джерел забруднення на водні об'єкти» (посвідчення).

Асистент Грабовська Т.О. брала участь в Міжнародній літній школі в рамках проекту програми TEMPUS III «Концепція сталого розвитку в підготовці фахівців для сільського господарства» (CSDAS) з 16 по 19 червня 2009 р., БНАУ; пройшла стажування у Відділі охорони навколишнього природного середовища у Білоцерківській міській раді (січень, 2009) (сертифікат).

Сучасний склад кафедри: Лавров В.В. – доктор сільськогосподарських наук, доцент, зав. кафедри; Слободенюк О.І. – кандидат біологічних наук, доцент; Гамалій І.П. – кандидат географічних наук, доцент; Грабовська Т.О., Гальчинська І.А. – кандидати сільськогосподарських наук, асистенти; Москалець В.В. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент; Москалець Т.З. – кандидат біологічних наук, асистент; аспіранти Савченко І.В., Бабань В.П.; Ковальчук А.А.; Худолій І.В. – старший лаборант.

Колектив кафедри прикладної екології, 2010 р.

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Починаючи з 1920 року в Білоцерківському сільськогосподарському технікумі студентам надавалася і економічна освіта. Першим викладачем був Мулярський, який вів курси організації виробництва і калькуляції.

1924 року завершено організацію навчальних структур і створено кабінет сільськогосподарського аналізу. У 1926 році створена кафедра економіки та організації соціалістичного сільського господарства. Першим її завідувачем був Мулицький А.І. У передвоєнні роки кафедрою завідували доцент Шаломій Ю.М., пізніше – професор Подольський І.М. Після війни кафедру у різні роки очолювали доценти Марченко П.Т., Алюшин П.В., Радченко А.А., професор Петровський І.Є., доцент Кучма Г.М., професор Канський К.Е.

У 1929 році у Білоцерківському сільськогосподарському інституті відкрито планово-економічний факультет (колективізації сільського господарства), який був закритий у 1935 році.

До 1976 року кафедра економіки та організації сільськогосподарських підприємств функціонувала при агрономічному факультеті. У 1976 р. за наказом МСГ СРСР ця кафедра була розділена на дві: кафедра економіки сільськогосподарського виробництва (професор Канський К.Є., пізніше – професор Баренгольц Я.М.) та кафедра організації і управління сільськогосподарським виробництвом (доцент Семенов Ю.Г.).

Бурхливі соціальні перетворення кінця 80-х – початку 90-х років ХХ ст. потребували докорінних змін в управлінні агропромисловим комплексом. Гостро постало питання забезпечення сільського господарства фахівцями економічного напрямку.

Наш університет став першим у системі вищої освіти, який розпочав підготовку спеціалістів, котрим випала складна історична місія бути учасниками ринкових перетворень економіки незалежної України та її інтеграції в європейський і світовий ринки.

За дозволом Держосвіти СРСР, у червні 1990 р., після узгодження з існуючими на той час численними союзними установами, у Білоцерківському сільськогосподарському інституті відкрито економічне відділення при агрономічному факультеті за спеціальністю 07.06.02. „Економіка і управління в галузі агропромислового комплексу” за спеціалізацією „Організація зовнішньоекономічних зв'язків сільськогосподарських підприємств”. Керівником відділення було призначено доцента Губенка В.І.

Через два роки, в листопаді 1992 року, економічному відділенню надається статус економічного факультету і передаються кафедри: економіки сільськогосподарського виробництва, організації і управління сільськогосподарським виробництвом; іноземних мов; суспільно-гуманітарних наук.

Першим деканом економічного факультету став завідувач кафедри організації і управління, доцент Василь Іванович Губенко. Він багато зробив для організації спочатку економічного відділення, яке очолював, а потім і факультету. Разом із професорами Я.М. Баренгольцем та О.Ю. Амосовим, доцентами М.В. Вихором, А.А. Ільєнком та Л.І. Стадніком були розроблені концепції підготовки економістів – організаторів зовнішньоекономічних зв'язків та економістів з бухгалтерського обліку і фінансів, кваліфікаційні характеристики до них, навчальні плани та програми. Визначено напрями та програми науково-дослідної роботи, навчальної та виробничої практики, розроблена концепція зовнішньоекономічних зв'язків факультету. З Міністерством сільського господарства і продовольства України було укладено договір на проведення наукової роботи з розробки перспектив входження АПК України у світовий та європейський ринки.

Рішенням Міністерства зовнішньоекономічних зв'язків України економічний факультет було занесено до Державного реєстру учасників зовнішньоекономічних зв'язків і надано право здійснювати в галузі науки і економіки посередницькі послуги та агентські угоди, послуги в галузі вищої і загальної освіти тощо.

У 1992 р. при факультеті було створено українсько-канадський центр з розробки навчальних планів і програм для коледжів. Укладено низку угод з Аграрним університетом Норвегії, Люблінською рільничою академією (Польща), Аграрним університетом штату Айова (США), вищими навчальними закладами Канади, Німеччини та інших країн про ділове партнерство, обмін викладачами і студентами, спільне видання підручників, підготовку дисертацій тощо. За цими угодами у 1992–1994 рр. наші студенти навчалися та проходили навчальну практику в Англії, Данії, Нідерландах, Німеччині, Норве-

гії, Польщі, США, де не тільки удосконалювали свої знання, а й вивчали можливі ринки збуту чи придбання сільськогосподарської продукції та обладнання для сільськогосподарського виробництва АПК. У свою чергу студенти Люблінської рільничої академії проходили виробничу практику в учгоді нашого інституту.

У листопаді 1994 р. вперше в історії інституту і міста проведено міжнародний науково-практичний симпозиум з питань реформування сільського господарства в країнах Східної та Центральної Європи, в якій взяли участь близько 30 вчених США, Західної та Центральної Європи. З української сторони в конференції брали участь міністр сільського господарства і продовольства України, директор Інституту аграрної економіки НААНУ, депутати Верховної Ради, представники державних та наукових кіл, вчені-аграрники з усіх областей України та Автономної Республіки Крим. Результати конференції стали вагомим внеском у розвиток аграрної науки.

Діяльність економічного факультету розширювалася, що потребувало вдосконалення його організаційної і навчально-методичної структури. У 1996 р. створюються кафедри інформаційних систем і технологій; організації виробництва та зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК; аграрного менеджменту і права; аграрної економіки і бізнесу; бухгалтерського обліку і фінансів АПК. 1995 року при економічному факультеті було створено відділення другої вищої економічної освіти.

У жовтні 1997 р. рада факультету обрала деканом кандидата економічних наук, доцента Ільєнка Анатолія Андрійовича.

Декан економічного факультету
1997–2007 рр. Ільєнко А.А.

На факультеті поступово відбувалися подальші структурні зміни. У зв'язку з відкриттям спеціальностей „Облік і аудит”, „Фінанси”, „Правознавство” створюються кафедри фінансів, бухгалтерського обліку і аудиту, кафедра правознавства.

Пізніше реорганізується кафедра соціально-гуманітарних наук, на її базі створюються 2 кафедри: економічної теорії та історії; філософії і політології.

З 1998 р. при економічному факультеті розпочав здійснюватися проект „AGFED” (Розвиток економіки сільського господарства і продовольства в Україні) програми Tempus-Tacis, зареєстрований у Національному агентстві України з питань розвитку та європейської інтеграції. Донором проекту стала Комісія Європейського Союзу (КЄС), виконавцем – консорціум вищих навчальних закладів на чолі з Університетом Ексетера (Велика Британія), реципієнтом – Білоцерківський державний аграрний університет. Кошторисна вартість проекту 623 тис. грн.

Проект було розраховано на 3 роки (з 1998 до 2001 рр.). За цей час було придбано та безоплатно передано факультету обладнання та навчальної літератури на суму близько 95 тис. грн.

У рамках проекту здійснювалося стажування в зарубіжних університетах викладачів, студентів та аспірантів, були проведені міжнародні науково-практичні конференції та міжнародні школи-семінари за участю зарубіжних науковців і вітчизняних фахівців.

1997 року, за наполегливої роботи завідувача кафедри інформаційних систем і технологій Трофимчука М.І., отримано грант фонду «Євразія» на встановлення мережі „Internet” та оплати послуг комп'ютерного зв'язку університету.

2000 року на факультеті відкрився ресурсний центр, новітнє обладнання якого забезпечувало проведення на високому рівні лекцій, семінарів, презентацій. До послуг студентів і викладачів бібліотека ресурсного центру, де зібрані сучасні вітчизняні та зарубіжні видання з питань економіки сільського господарства і права.

Широкі міжнародні зв'язки України потребують великої кількості фахівців з іноземної мови. У 2001 році факультет отримує ліцензію на підготовку студентів зі спеціальності „переклад” освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». У зв'язку з цим, кафедра іноземних мов була реорганізована у відділення іноземної філології при економічному факультеті. На відділенні було створено кафедри перекладу і лінгвокраїнознавства; практики та історії англійської мови, іноземних мов. У 2005 році відділення було трансформовано у факультет лінгвістики.

2008 року факультет очолила доктор економічних наук, професор, відмінник аграрної освіти О.М. Варченко, за активної діяльності якої у 2009 році було створено науково-навчальний Інститут економіки і бізнесу, директором якого була призначена Ольга Миронівна.

У 2010 році за клопотанням ректора університету професора А.С. Даниленка на факультеті було створено спеціалізовану вчену раду із захисту докторських дисертацій.

Нині у структурі економічного факультету функціонує 9 кафедр: економіки і підприємництва (завідувач – д-р екон. наук, професор Даниленко А.С.); менеджменту ЗЕД (завідувач – д-р екон. наук, професор Губенко В.І.); фінансів та кредиту (завідувач – д-р екон. наук, професор Варченко О.М.); менеджменту (завідувач – канд. екон. наук, доцент Вихор М.В.); бухгалтерського обліку і аудиту (завідувач – д-р екон. наук, Свиноус І.В.); вищої математики (завідувач – д-р. мат. наук, доцент Непочатенко В.А.), інформаційних систем і технологій (завідувач – канд. екон. наук, доцент Трофимчук М.І.); економічної теорії та історії (завідувач – канд. іст. наук, доцент Нестеров О.В.); філософії і політології (завідувач – д-р філос. наук, професор Харківщентко Є.А.).

На очному та заочному відділеннях економічного факультету навчається понад 3000 студентів, підготовка яких ведеться за 5-ма спеціальностями.

На факультеті працюють 10 докторів економічних наук, професорів і 24 кандидати наук, в резерві є достатня кількість молодих і кваліфікованих працівників. Разом з педагогічною ведеться велика наукова робота. Лише протягом 2004–2011 рр. видано 19 підручників та наукових посібників, 9 монографій, більше 70 найменувань науково-методичної літератури, надруковано понад 280 наукових статей.

Факультет продовжує динамічно розвиватися. З приєднанням України до Болонської декларації змінюється система підготовки студентів. З метою адаптації навчання до міжнародних вимог викладачами факультету видано понад 50 розробок з модульно-кредитної системи освіти.

Невід’ємною частиною виховання студентської молоді на економічному факультеті є фізичне виховання. Цьому процесу приділяється постійна увага з боку деканату, спортивного клубу університету та студентського активу. Отож і результати досить вагомі. Далеко за межами України відомі прізвища студентів економічного факультету: заслуженого майстра спорту Готфріда Дениса – дворазового чемпіона світу та Європи з важкої атлетики, призера Олімпійських ігор, майстра спорту міжнародного класу; Шаймарданової Вікторії – члена Олімпійської команди України на іграх в Афінах 2004 р. (5 місце), чемпіонки Європи з важкої атлетики; Поплавської Світлани – чемпіонки світу і Європи з пауерліфтингу; Арцимовича Михайла – дворазового чемпіона світу серед молоді та студентів з пауерліфтингу; Колокольцева Олексія – члена Олімпійської команди України на іграх в Афінах 2004 р. (5 місце); Рачиби Василя – чемпіона світу з греко-римської боротьби; Коваленко Ірини – дворазової чемпіонки світу серед молоді у стрибках у висоту; Литвиненко Людмили – члена збірної команди України на Всесвітній студентській Універсіаді у Польщі та ще багатьох студентів-спортсменів, які на всіх рівнях змагань гідно захищали спортивну честь України та університету.

З року в рік на факультеті зростає якість кадрового потенціалу. Науково-педагогічний персонал факультету постійно розробляє та впроваджує у виробництво сотні наукових рекомендацій, що значною мірою сприяють вирішенню актуальних завдань агропромислового комплексу країни.

Декан економічного факультету,
канд. екон. наук Паска І.М.

За останні 5 років захистили кандидатські дисертації Бистрова І.О., Клокар О.О., Батажок С.Г., Житник Т.В., Мельник Л.М., Ярмола О.В., Безпечна І.В., Герасименко І.О., Сокольська Т.В., Гура А.М., Карпенко А.М., Артімонова І.В., Білик О.В., Поліщук С.П., Рудич О.О., Слупян К.В., Шаціло Н.І.

Губенку В.І., у 2009 р. присвоєно почесне звання заслуженого працівника сільського господарства України, Харківщентко Є.А. присвоєно почесне звання заслуженого діяча науки і техніки України.

Сьогодні факультет очолює кандидат економічних наук, доцент І.М. Паска, випускник першого випуску економічного факультету.

Про високий рівень підготовки фахівців на економічному факультеті свідчить той факт, що вони щорічно отримують призові місця на студентських олімпіадах з економічних дисциплін. Випускниця факультету Н. Пустовіт захистила докторську дисертацію – м. Гіссен (Німеччина), 2004 рік; О. Токовенко – магістерську роботу в університеті США.

Наші випускники працюють у державних установах, приватних фірмах та комерційних підприємствах економістами, бухгалтерами, комерційними директорами, менеджерами. Багато з них обіймають керівні посади.

Нині на факультеті майже 30 аспірантів і здобувачів, які працюють над кандидатськими дисертаціями. Отже, є добра перспектива поліпшення професійного рівня викладачів, що сприятиме підготовці висококваліфікованих спеціалістів відповідно до зростаючих сучасних вимог.

2009 року на факультеті започатковано випуск збірника наукових праць «Економіка та управління АПК», затвердженого ВАК України як фаховий.

Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту. У зв'язку з розширенням функціональної діяльності економічного факультету і відкриттям спеціальності “Облік і аудит”, згідно з наказом ректора № 75/0 від 20 травня 1999 року реорганізовано кафедру бухгалтерського обліку і фінансів, а на її базі створено кафедру фінансів, а також бухгалтерського обліку і аудиту, яку очолив кандидат економічних наук, доцент Стаднік Л.І. Нині завідуючим кафедри працює доктор економічних наук Свиноус І.В.

В складі цієї кафедри також працюють док. екон. наук, професор Прокопа І.В., док. екон. наук, професор Попова О.Л., канд. екон. наук, доцент Хом'як Н.В., канд. екон. наук, доцент Людвенко Д.В., канд. екон. наук, доцент Клокар О.О., асистенти Томілова Н.О., Хомовий С.М., Заболотний В.С., старший лаборант Шевченко Л.В., оператори ЕОМ Швень Л.М., Абрамова О.В. а також прикріплені і виконують свої наукові дослідження аспіранти Карман О.В., Чмуленко Н.

Склад кафедри бухобліку і аудиту, 2011 р.

Цей кадровий склад науково-педагогічних працівників кафедри забезпечує викладання всіх облікових дисциплін на економічному факультеті: «Теорія бухгалтерського обліку», «Фінансовий облік», «Управлінський облік», «Фінансовий і управлінський облік», «Аудит», «Контроль і ревізія», «Податкова система» та ін. Крім того, кафедра забезпечує викладання дисциплін «Судова бухгалтерія» для студентів юридичного факультету та “Бухгалтерський облік і статистика” для студентів екологічного і біолого-технологічного факультетів.

Практичні заняття проводяться з кожною групою. У студентів є вільний допуск до занять за комп'ютерами для поглибленого вивчення бухгалтерського обліку та ознайомлення із програмою “ІС:Бухгалтерія”. Це дає їм змогу краще засвоїти і опанувати фахові дисципліни.

Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту є випускаючою. Весь викладацький склад кафедри спрямовує свою діяльність на те, щоб забезпечити конкурентну здатність майбутніх фахівців з бухгалтерського обліку і аудиту на ринку праці, а також вміння їх:

- розробляти та встановлювати організаційні форми бухгалтерської роботи на підприємствах різних форм власності і видів діяльності;
- забезпечувати контроль та відображення на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій, надання оперативної інформації, складання і подання в установлені терміни бухгалтерської та статистичної звітності;

- здійснювати економічний аналіз господарської діяльності підприємств з метою виявлення і мобілізації внутрішньогосподарських резервів;
- розробляти систему внутрішнього обліку звітності і контролю діяльності.

У результаті навчання фахівець з бухгалтерського обліку і аудиту є підготовленим до професійної діяльності й може обіймати посади: головний бухгалтер, бухгалтер, бухгалтер-ревізор, аудитор, касир, рахівник, викладач економічних дисциплін у навчальних закладах, економіст, бухгалтер-ревізор, радник з економічних питань.

Усі провідні викладачі кафедри брали активну участь у спільному європейському проекті АГФЕД програми ЄС ТЕМПУС ТАСІС і пройшли стажування в Ексетерському університеті (Великобританія).

Кафедра вищої математики. Починаючи з 1630 р. в предтечі нашого університету – колегіумі, реальному технічному училищі, гімназії вивчається арифметика, а потім – математика. У 1920 році у технікумі створено математичний і фізичний кабінети.

З 1920 року математику викладав Є.О. Везницький, з 1921 р. вищу математику – Чемолосов, а креслярську геометрію – Ф.М. Пітюх. 1924 року створено кафедру фізики і математики.

У 1934 р. в наш уже ветеренарно-зоотехнічний інститут впливається Київський агроінженерний інститут цукрової промисловості. Серед викладачів академік Кравчук Михайло Пилипович – людина неабиякої ерудиції та культури; талант і неймовірна працьовитість, виняткова організованість – характерні риси стилю його життя та творчості.

Науковими працями, викладеними в його монографіях і часописах, цікавилися вчені Німеччини, Франції, Італії, США, (Джон Атанасов – автор ідеї і конструктор комп'ютера). Вільно володіючи кількома мовами (французькою, німецькою, італійською, польською та ін.), він підтримував наукові та особисті дружні зв'язки з Адамаром, Курантом, Гільбертом, Трикомі та іншими. Микола Пилипович володів прекрасним даром відкривача молодих талантів. І науковий, технічний світ можуть завдячувати М.П. Кравчукові за майбутніх конструкторів космічних ракет та реактивних двигунів – Сергія Корольова, Архипа Люлька; фундатора власної математичної школи – Олександра Смогоржевського.

12 вересня 1938 року Сталін, Молотов і Жданов підписали вирок видатному українському математику М.П. Кравчуку (та ще 633 політичним в'язням з України), в якому йому ставились у провину активна участь у неіснуючій українській націоналістичній, терористичній шпигунській організації та зв'язки з західними вченими. Військова колегія Верховного суду СРСР у м. Київ 22 вересня 1938 року позбавила звання дійсного члена академії УРСР і засудила його на 20 років ув'язнення і 5 років заслання, де він передчасно загинув у березні 1942 року.

Кафедра фізики і вищої математики заснована 1924 року. Досить тривалий час працює на кафедрі Шевченко Ростислав Леонідович, автор 63 наукових статей, двох посібників з вищої математики, 40 методичних розробок з основ вищої математики, теорії ймовірностей та математичної статистики, співавтор типової програми з вищої математики для економічних факультетів аграрних вузів України. Здібний науковець, високоосвічений фахівець з фізики, вищої математики, теорії ймовірностей, Ростислав Леонідович приділяє велику увагу вихованню студентів, формуванню їх наукового світогляду.

З 1984 р. працює асистентом, а з 1988 р. доцентом кафедри Непочатенко Віктор Андрійович, випускник Дніпропетровського державного університету, автор 67 наукових статей, учасник 9 державних і 15 міжнародних наукових конференцій, співавтор 5 посібників і 18 методичних вказівок. Віктор Андрійович отримав 4 авторських свідоцтва на винаходи з проблеми отримання монокристалічних структур сегнетоеластиків.

Помітний слід в історії кафедри залишили Сафонова Людмила Данилівна, Рубан Алла Валентинівна – високоосвічені фахівці і вмілі педагоги. Вони користувались великою повагою у колег та студентів. На посаді старшого лаборанта А.В. Рубан у 1995 р. замінила Непочатенко Ірина Анатоліївна. Після закінчення Дніпропетровського інституту інженерів залізничного транспорту вона набула великого виробничого і життєвого досвіду, працюючи молодшим науковим співробітником у цьому ж інституті, а потім інженером Білоцерківської залізничної станції. Набутий досвід та знання допомогли їй стати старшим лаборантом, а з 2002 р. – асистентом кафедри. Їй притаманні акуратність, пунктуальність та грамотне виконання виробничих обов'язків. Ірина Анатоліївна – співавтор 3-х наукових та 3-х методичних робіт.

У 2002 р. склад кафедри поповнили молоді асистенти Непочатенко Ірина Анатоліївна, Ревиська Ульяна Степанівна та Куреня Світлана Володимирівна. З 2005 по 2008 р. доцентом кафедри працював досвідчений вчений і педагог, випускник Чернівецького державного університету, кандидат фізико-математичних наук, автор біля 90 наукових статей, 5-ти авторських свідоцтв на винаходи, 4-х патентів Івасюк Василь Васильович. Навіть недовгий термін його роботи на кафедрі свідчить, що це був дуже відповідальний і доброзичливий педагог.

У 80–90-х рр. XX ст. надійними і кваліфікованими помічниками викладачів були старші лаборанти Грабар Олексій Федорович, Пархоменко Валентина Іванівна та лаборант Герасимець Наталія Вікторівна. Великий вклад у забезпечення навчального процесу і наукової роботи кафедри здійснюють ветерани кафедри, що сумлінно працює на посаді старшого лаборанта з 1982 р., Мельников Леонід Іванович, старший лаборант Дирда Вікторія Олександрівна і лаборант Михальська Лариса Павлівна. Всі вони мають вищу освіту, володіють комп'ютерною технікою і є надійними помічниками викладачів та аспірантів кафедри.

Колектив кафедри фізики та вищої математики, 2007 р.

У той час, коли головним напрямом наукових досліджень кафедри стало вивчення впливу фізичних факторів на біологічні об'єкти, виникла потреба у фахівцях, які мали б достатній рівень знань як з фізики, так і біології. За рекомендацією завідувача кафедри біофізики КДУ ім. Т.Г. Шевченка академіка М.Ф. Шуби та професора цієї кафедри В.Л. Зими на посаду асистента у 1985 р. був прийнятий випускник кафедри біофізики Якименко Ігор Леонідович. За короткий термін він став кваліфікованим викладачем фізики та фізики з основами біофізики й активним, провідним учасником виконання наукової тематики кафедри. Напрямом його наукової діяльності стало вивчення фізичних та біохімічних процесів у структурах курячого яйця, ембріонів, молодняку та дорослої птиці і їх зміни під впливом передінкубаційного лазерного опромінення яєць. Цілеспрямованість, працьовитість, фахове впровадження біофізичних методів досліджень біоб'єктів дозволили йому, паралельно з успішною педагогічною діяльністю, захистити у 1992 р. кандидатську дисертацію, а в 1994 р. стати доцентом кафедри. Наполегливість, знання, вміння грамотно організувати роботу дозволили Ігорю Леонідовичу завершити у 2002 р. наукові дослідження і 2003 р. захистити докторську дисертацію на тему "Регуляторна дія монохроматичного видимого світла нетеплової інтенсивності на розвиток птиці (за функціонування енергетичної, гідрокси-люючої та антиоксидантної систем)". У 1999 р. І.Л. Якименко став керівником аспірантури при кафедрі. Його аспірантка М.А. Мельник у 2003 р. захистила кандидатську дисертацію, а робота аспіранта Т.М. Царенка пройшла попередній захист. Сьогодні в аспірантурі кафедри успішно навчаються Т.М. Мельниченко, О.С. Цибулін, Д.В. Івашкевич. Аспіранти постійно залучаються і до навчального процесу кафедри. До наукової роботи І.Л. Якименко постійно залучає студентів факу-

льтету ветеринарної медицини та зооінженерного факультету. Він є автором 90 наукових статей, рекомендацій для промислового птахівництва, одного посібника, 10 методичних вказівок. Має 8 патентів України. Результати своїх досліджень І.Л. Якименко доповідав на понад 30 міжнародних та державних наукових конференціях.

У грудні 2002 р. Якименко Ігор Леонідович став завідувачем кафедри, а в 2004 р. йому присвоєне вчене звання професора. Ігор Леонідович доклав багато зусиль до забезпечення кафедри сучасною комп'ютерною технікою, кафедра однією з перших на факультеті ветеринарної медицини мала ефективний доступ до мережі Internet і активно використовує його інформаційні можливості в науковій роботі.

Високий рівень знань, науковий досвід, принциповість, організаторські здібності сприяли призначенню І.Л. Якименка у 2005 р. проректором з наукової роботи університету, а з 2009 року він очолив новостворену кафедру біофізики.

Упродовж всіх років існування кафедри її колектив велику увагу приділяв вихованню студентської молоді. Проводячи навчальний процес на перших курсах, викладачі багато зусиль докладали до формування світогляду студентів, розуміння суспільних процесів, уміння вчитись і необхідності надбання всебічних знань. Викладачі кафедри систематично були наставниками груп факультету ветмедицини. Вони організовували екскурсії студентів у м. Київ, м. Умань, культпоходи в кінотеатри, на театральні вистави, у музеї; забезпечували участь у концертах художньої самодіяльності тощо.

Кафедра оснащена сучасними комп'ютерами, демонстраційними засобами, методичними матеріалами, обладнанням для виконання лабораторних робіт з фізики та біофізики, що дозволяє проводити на високому рівні навчальний процес з курсів – фізика, фізика з основами біофізики, вища математика, прикладна математика, теорія ймовірностей, математична статистика, економетрика на факультетах ветеринарної медицини, агрономічному, екологічному, біолого-технологічному, економічному, навчаючи щорічно біля 2000 студентів стаціонарної і заочної форм навчання.

У червні 2009 року новостворена кафедра вищої математики була приєднана до економічного факультету і до її складу увійшли доценти: Непочатенко В.А., Шевченко Р.Л., Ревиська У.С., асистенти: Мельниченко О.П., Непочатенко І.А., Куреня С.В. і старший лаборант Михальська Л.П. Завідувачем кафедрою призначений доцент Непочатенко В.А., який в червні 2011 року захистив докторську дисертацію «Основні закономірності формування доменної структури в сегнетоеластиках і багатосовових сегнетоелектриках».

На кафедрі вищої математики сформувалось три основних напрями наукових досліджень: теорія чисел і кілець, методика та форми викладання вищої математики в вищій школі з профільним вивченням предмету, дослідження фазових переходів у сегнетоеластиках і сегнетоелектриках. За результатами наукових досліджень опубліковано 28 статей у міжнародних журналах і зроблено 15 доповідей на міжнародних конференціях.

Кафедра економіки підприємства. Кафедра економіки підприємства (раніше вона називалася кафедрою економіки та організації соціалістичного сільського господарства) була створена в 1926 р. Першим її завідувачем був А.І. Мулицький. У передвоєнні роки кафедрою завідували доцент Ю.М. Шаломій, пізніше – професор І.М. Подольський.

Після звільнення Білої Церкви від фашистських загарбників та відновлення роботи інституту кафедра розпочала свою роботу з жовтня 1945 р. Завідувачем кафедри було призначено доцента П.Т. Марченка, а після його смерті тимчасове виконання його обов'язків було покладене на асистента П.В. Алюшина. У листопаді 1948 р. кафедру очолив доцент А.А. Радченко.

Протягом 1949–1959 рр. завідувачем кафедри працював професор І.Є. Петровський. У цей час наукова робота була спрямована на вивчення економіки господарств Білоцерківського та сусідніх районів і розробку пропозицій щодо поліпшення організації управління ними.

У 1959–1961 рр. обов'язки завідувача кафедри виконував кандидат економічних наук Г.М. Кучма. Він працював на кафедрі майже 20 років, вів активну наукову діяльність, багато сил віддавав підготовці фахівців. Опублікував 38 наукових статей та 15 методичних рекомендацій.

Завідувач кафедри
вищої математики, доцент
Непочатенко В.А.

Із вересня 1961 до січня 1978 рр. завідувачем кафедри був професор К.Є. Канський – один з визначних економістів-аграрників України. Широко відомі його праці з аналізу господарської діяльності колгоспів та рентабельності виробництва продукції тваринництва. Він є автором багатьох наукових статей і навчальних посібників, якими до цього часу користуються студенти вищих навчальних закладів.

У 1976 р. кафедра економіки і організації сільськогосподарського виробництва була поділена на дві: кафедру економіки сільського господарства (завідувач – професор К.Є. Канський) та кафедру організації і управління сільськогосподарським виробництвом (завідувач – доцент Ю.Г. Семенова). Із січня 1978 р., після виходу на пенсію професора К.Є. Канського, кафедру економіки сільського господарства очолив професор Я.М. Баренгольц.

Професор Я.М. Баренгольц працював на кафедрі понад 30 років, читав курс лекцій і вів практичні та семінарські заняття з бухгалтерського обліку, аналізу господарської діяльності, економіки сільського господарства з основами ринкової економіки. Він є автором трьох монографій з питань господарського та внутрішньогосподарського розрахунку, десяти підручників та навчальних посібників. Зокрема, підручник для студентів сільськогосподарських вузів "Бухгалтерський облік у сільському господарстві" витримав три видання (третє видання – у 1991 р.). Крім того, він є співавтором ще трьох монографій та п'яти навчальних посібників, автором багатьох методичних розробок. Багато наукових статей Я. М. Баренгольца з питань господарського та внутрішньогосподарського розрахунку, створення єдиної економічної служби опубліковано в наукових і виробничих журналах; деякі його наукові розробки увійшли до рекомендацій Міністерства сільського господарства і продовольства України.

Понад 20 років працював на кафедрі доцент В.Я. Корчак. Він успішно закінчив при кафедрі аспірантуру, здобув науковий ступінь кандидата економічних наук, одержав вчене звання доцента. Викладав курс статистики, проводив наукові дослідження з питань раціонального використання і підвищення ефективності основних виробничих фондів.

Тривалий час на кафедрі працювала кандидат економічних наук Н.Ю. Гаверова. Чудовий педагог, вона доклала чимало зусиль до нагромадження інформативного матеріалу для проведення практичних занять з економіки сільського господарства.

Доцент Д.М. Звягінцев віддав роботі на кафедрі понад 20 років життя. Він постійно працював над удосконалення методики викладання курсу "Економіка і організація сільськогосподарського виробництва" на факультеті ветеринарної медицини, був постійним членом вченої ради цього факультету, проводив наукові дослідження з питань спеціалізації і концентрації сільськогосподарського виробництва.

У 1979 р. після роботи на виробництві прийшов на кафедру доцент М.О. Яценко. Головним напрямом його наукової роботи було підвищення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва. Розроблені ним рекомендації щодо організації сільськогосподарських кооперативів, які орендують основні засоби, впроваджені в багатьох господарствах Київської та Сумської областей України.

Із 1972 р. працював на кафедрі В.І. Губенко. Під керівництвом професора К.Є. Канського він успішно захистив кандидатську, а у 2007 році – докторську дисертації, одержав вчене звання професора. Нині – завідувач кафедри менеджменту ЗЕД.

Прекрасний педагог, чуйний та добрий наставник А.А. Ільєнко розпочав свою плідну наукову діяльність на кафедрі у 1985 р., успішно захистив кандидатську дисертацію, працював над темою "Шляхи підвищення економічної ефективності виробництва продукції тваринництва в умовах міжгосподарської кооперації". Результати його досліджень висвітлені у численних наукових працях.

У жовтні 1996 р. за наказом №138/О, у зв'язку із розширенням функціональної діяльності економічного факультету і необхідністю вдосконалення його організаційної та навчально-методичної структури, кафедра економіки сільського виробництва була поділена на кафедри: аграрної економіки і бізнесу, фінансів і статистики, бухгалтерського обліку та аудиту, потім інформаційних систем і технологій.

З 1996 р. завідувачем кафедри був кандидат економічних наук О.Ю. Амосов, який у 1998 р. захистив докторську дисертацію і нині є консультантом кафедри з підготовки аспірантів.

У травні 1999 р. за наказом № 75/О у зв'язку із розширенням функціональної діяльності економічного факультету, відкриттям спеціальностей "Облік і аудит", "Фінанси", "Правознавство" та необхід-

ністю вдосконалення його організаційної і навчально-методичної структури кафедру аграрної економіки і бізнесу було перейменовано на кафедру економіки і підприємництва відповідно до назви напрямку підготовки фахівців.

На кафедрі на той час працювало 12 співробітників: завідувач кафедри доктор економічних наук Амосов О.Ю., доценти: Я.М. Мартинишин, Л.П. Червінська, М.О. Яценко, М.Ю. Видалко, Л.М. Сатир, старші викладачі О.Н. Левчик, В.Ф. Ващук; асистенти: О.А. Бащенко, Г. Ю. Матвєєва, Л.М. Ковальчук і старший лаборант Л.Д. Броварна.

На кафедрі було покладено викладання провідних на економічному факультеті курсів: "Економіка сільського господарства", "Економічна історія та економічні концепції", "Економіка районів і розміщення продуктивних сил", "Фінанси, кредит та податкова політика АПК", "Грошовий обіг та банківська справа", "Основи бухгалтерського обліку", "Аудит", "Економічна статистика", "Економікоматематичне моделювання", "Інформатика, програмування та ЕОМ", "Міжнародний аграрний ринок" та ін., оволодівши якими майбутні спеціалісти ставали справжніми організаторами системи ринкової інфраструктури в Україні.

У підготовці спеціалістів значна увага приділялася питанням використання сучасної електронно-обчислювальної техніки. В цьому напрямі зі студентами працював доцент Б.М. Замкевич, який підготував низку методичних розробок для практичних занять на ЕОМ.

Значну допомогу в проведенні навчального процесу і наукових досліджень надавали лаборанти К.М. Козицина і Л.А. Зав'ялова. Оператори та програмісти В.І. Огурцов, М.В. Огурцова, О.В. Савчук, К.А. Безпалько своєю працею збагачували науковий потенціал кафедри.

За період існування кафедри на ній працювали: зав. кафедри доктор економічних наук, професор Червінська Л.П., за сумісництвом доктори економічних наук, професори: Амосов О.Ю., Ніколенко Ю.В., Калінчик М.В., Перебийніс В.І.; кандидати економічних наук, доценти: Діденко Л.М., Галенко О.І., Ткаченко М.В.; асистенти Півторак М.В., Розумнюк І.В., Якименко І.Г., Урнікєне В.В.

На початку 2000 року кафедрою завідувала доцент Л.П. Червінська, а із серпня 2000 до 2005 рр. – кандидат економічних наук, доцент Я.М. Мартинишин.

З 2009 р. кафедру очолює доктор економічних наук, професор, член-кор. НААНУ А.С. Даниленко. До складу кафедри входять: доценти, кандидати економічних наук А.О. Погорілий, Т.П. Житник, О.І. Галенко, Л.М. Сатир, О.А. Косяк, Р.П. Задорожна, кандидати сільськогосподарських наук О.В. Сахно, М.В. Ткаченко; асистенти: М.А. Однорог, Ю.П. Козак, Л.С. Сахно, А.В. Непочатенко, Т.М. Недашківська, М.А. Поліщук, Т.В. Приходько та старший лаборант Л.Д. Броварна, які працюють над розробкою навчальних програм з відповідних курсів, над створенням підручників, посібників та методичних рекомендацій для проведення практичних і семінарських занять із підготовки майбутніх конкурентоспроможних економістів, фінансистів, менеджерів, бухгалтерів, працюють над вдосконаленням навчального процесу на основі його комп'ютеризації.

Колектив кафедри економіки підприємства, 2011 р.

Свою наукову роботу колектив кафедри координує з Інститутом аграрної економіки, з яким давно та плідно співпрацює. Основні зусилля науковців зосереджені на питаннях підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції в умовах ринку та різних форм власності.

Співробітники кафедри досліджують наступні питання: «Економічні проблеми формування та функціонування основних фондів сільського господарства», «Підвищення ефективності капітальних вкладень, основних фондів і нової техніки», «Методологічні засади статистичного дослідження соціальної структури суспільства», «Мотивація праці у виробництві зерна кукурудзи в умовах переходу до ринку», «Моделювання селекційно-генетичних процесів на ПЕОМ і генетико-економічна оптимізація програми селекції у відкритих популяціях молочної худоби», «Формування механізму розвитку зернопродуктивного підкомплексу АПК Південного регіону України», «Організаційно-економічні засади забезпечення інноваційної діяльності підприємств АПК» та багато інших.

Кафедра економічної теорії та історії. У попередниках нашого навчального закладу – колегіумі, гімназії викладалася історія, спочатку антична, потім – історія держав, народів, партій. У повному Вінницькому колегіумі вже викладалася діалектика і філософія. До 1814 року викладався курс політичної економії.

У Білоцерківському сільськогосподарському технікумі з 1920 року Є.О. Резницький вів курси діалектичного та історичного матеріалізму, історії партій; Лемкес – курси політичних наук. З 1921 року курс політичної економії вів Похилевич Дмитро Леонідович, директор технікуму в 1923–1927 рр.; а Кауфман – курси діалектичного та історичного матеріалізму. Важливе місце у світоглядній підготовці майбутніх фахівців, у вихованні в них загальнолюдських цінностей та гуманітарної культури посідає кафедра економічної теорії та історії, яка була утворена лише в 1933 році, хоч викладання соціальних наук розпочалося з часу заснування вузу. Спочатку вона функціонувала як кафедра соціально-економічних наук. Пізніше, в 1935 році вона стала називатися кафедрою основ марксизму-ленінізму. Потім ще тричі змінювалася назва кафедри: в 1956 році – марксизму-ленінізму, з 1990 року – це кафедра суспільних наук, а з 1992 року – соціально-гуманітарних наук. Майже 60 років кафедра мала статус загальноінститутської і підпорядковувалася безпосередньо ректорату, а в 1992 році влилася в організаційні структури економічного факультету. У зв'язку з деякими структурними змінами 30 червня 1999 р. наказом ректора кафедра поділена на дві – кафедру економічної теорії та історії і кафедру філософії та політології. Відтоді ці кафедри функціонують як самостійні підрозділи, але до 1999 р. у них була спільна історія.

Саме в історії цієї кафедри, як ні в жодній іншій, відбулися всі ті історичні процеси, які відбулися в країні за роки її існування, і це зрозуміло, адже кафедра довгі роки була ідеологічним підґрунтям виховного процесу у вузі. І сьогодні зайве ставити питання, чи так необхідно було ветеринарному лікарю знання лєнінських принципів класової боротьби, а вченому агроному – теорії пролетарської революції. Це історія, яку не можна перекреслити, а треба спокійно усвідомити, спираючись на ті історичні документи, що десятки років були нам невідомі. І без зайвої схоластики, а саме діалектично підійди до осмислення тих процесів, які відбулися в політичному житті за останні роки, щоб здолати певні психологічні бар'єри в розумінні питань історичного розвитку як колишнього СРСР, так і України.

Першим завідувачем кафедри був старший викладач Торговець Б.Й. (1933–1934 рр.), який ще раз, вже у післявоєнні роки очолював кафедру з серпня 1948 р. по вересень 1949 р. З 1935 по 1937 роки на цій посаді працював Шулга З.П. Після його відкликання на роботу у відділ агітації і пропаганди ЦК КП/б/У завідувачем став Крикун-

Державний іспит на кафедрі економічної теорії та історії
приймають доценти А.І. Сидоренко та Н.О. Рибак

чик І.Б. (1936–1941 рр.), який і в післявоєнні роки працював у колективі кафедри на посаді старшого викладача.

У довоєнні роки на кафедрі викладали основи марксизму-ленінізму, філософію та політекономію. В цей період працювали викладачі Торговець Б.Й., Гольцев Є.М., Гудзенко І.Ф., Павловський О.Г., Розенбліт В.М., Сабат В.М. та інші.

Після звільнення в 1944 році Білої Церкви від німецьких загарбників з відновленням інституту відновила свою роботу і кафедра. Були вдосконалені навчальні плани і програми, введені окремі курси історії партії, марксистсько-ленінської філософії, політекономії, пізніше курси наукового атеїзму, наукового комунізму, етики і естетики. В післявоєнні роки кафедру очолювали: старші викладачі П.К. Никонова (січень-жовтень 1945), Ф.К. Балахонов (1945–1948), доценти К.І. Колесникова (1949–1960), М.Ю. Дзюба (1960–1971), М.І. Брикун (1972–1974 рр.).

Двічі, в 1971 та 1975 роках обов'язки завідувача кафедри виконував ст. викладач І.М. Сидоренко. Протягом останніх 34-х років, з 1976 р. кафедру очолює кандидат історичних наук, доцент Б.Й. Кашкін.

В 40–50-ті роки на кафедрі працювали Бічиков В.Ф., Беренштейн Л.Ю., Колесникова К.І., Кузовков М.А., Павловський О.Г., Трембовельський В.Т., Черевченко В.М. та інші. Першими кандидатами наук стали Павловський О.Г., Перекрестов В.Д. та Бічиков В.Ф. Кандидатська дисертація Павловського О.Г. лягла в основу вперше виданої книги "Минуле і сучасне Білої Церкви" (1957 р.). Співавторами її стали колеги Павловського О.Г. – Перекрестов В.Д., Трембовельський В.Т., Черевченко В.М. Видання цієї книги, написаної з використанням матеріалів багатьох архівів, переважна більшість яких була вперше опублікована, стало помітною подією в культурному житті міста та області. Трембовельський В.Т. та Черевченко В.М. видали брошуру "Соціалістичні перетворення в селі Трушки за 40 років Радянської влади". У 26-томній історії міст і сіл Української РСР опубліковані історичні нариси "Біла Церква" (Перекрестов В.Д., Трембовельський В.Т.) та "Матюші" (Трембовельський В.Т.). Таким чином, в ці роки викладачами кафедри були закладені хороші традиції щодо висвітлення і вивчення історичного краєзнавства, які в подальшому знайшли своє продовження і розвиток.

Йшли роки, поступово змінювався склад викладачів, а в колективі кафедри з'явилися нові люди. У 60-ті роки прибули в інститут і почали працювати на кафедрі доценти Бур'янський Ф.С., Дзюба М.Ю., викладачі Зайцев М.Я., Горбань Ф.П., Сидоренко І.М., Нетребко М.М., Воловик Л.П., Грач М.А., Дяков Ф.Д., Столяров П.О., Стрельченко Ф.Й. Успішно захистили кандидатські дисертації Дроздова Г.Д., Терехов Ф.П., Любченко М.С.

В післявоєнний період на кафедрі в різні роки працювала група викладачів – учасників Великої Вітчизняної війни. Це Балахонов Ф.К., Беренштейн Л.Ю., Бур'янський Ф.С., Горбань Ф.П., Грач М.А., Дяков Ф.Д., Зайцев М.Я., Павловський О.Г., Сидоренко І.М., Столяров П.О., Стрельченко І.Я., Трембовельський В.Т.

Ці люди заслуговують на особливу шану. Адже в страшний час випробувань вони обороняли не якісь ідеологічні догми, як це зараз дехто із новоявлених істориків намагається довести, а захищали свій народ, Вітчизну, свободу. І якщо певні ідейні переконання допомагали їм, не шкодуючи власного життя, вистояти в пекельній боротьбі з ворогами, то такі переконання, якщо навіть з позицій сьогодення в чомусь і були помилковими, варті тільки поваги, а не осуду. Викладачі-фронтовики завжди були на передових рубежах громадсько-політичного життя інституту, міста й області. І особлива вдячність їм за ту велику роботу, яку вони проводили щодо патріотичного виховання студентської молоді.

Найбільш плідний період в історії кафедри починається з 70-х років. Майже одночасно на кафедру прибули випускники Київського держуніверситету ім. Т.Г. Шевченка Біляєв М.О., Грицай Н.А., Кашкін Б.Й., Кривенко І.Я., Семенов О.Д., Семенова І.І., Юхименко П.І., які принесли з собою нові погляди, вільнодумство вчорашніх столичних студентів, молодечий запал та ентузіазм, розумні честюлюбні помисли. З Ужгородського університету прибув доцент Брикун М.І., прибула з Росії і стала працювати доцент Логінова Г.І. На викладацьку роботу після успішного захисту дисертацій перейшли колишні працівники навчально-методичного кабінету Феценко Р.А. та Чуприна О.Я. Саме в цей час були більш чітко визначені й конкретизовані основні напрями роботи колективу.

Ряд викладачів успішно захищають кандидатські дисертації. Ведеться значна робота з удосконалення викладання суспільних дисциплін, пошук нових, нетрадиційних форм і методів роботи із студентами. Розробляються і видаються методичні поради щодо організації і проведення суспільно-політичної практики студентів, раціональної організації навчання студентів-першокурсників, методи-

чні розробки з дисциплін для студентів стаціонарної і заочної форм навчання тощо. Вагомий внесок викладачів кафедри у розробку комплексних планів розвитку інституту та виховної роботи.

В ці роки нетривалий проміжок часу працювали на кафедрі Ковальов А.Н., Пазинич С.М., Стопчак М.В., Місуно А.В.

Започаткування в 1979 році роботи на госпдоговірних умовах дозволило колективу кафедри спрямувати свою діяльність на вивчення практичних проблем підприємств та організацій міста, проведення соціологічних досліджень, розробку наукових рекомендацій з тієї чи іншої проблеми, наприклад, викладачами Грицай Н.А., Кашкіним Б.Й., Кривенко І.Я., Логіною Г.І., Нетребко М.М. було розроблено "Комплексний план наукової організації праці і соціального розвитку заводу "Електроконденсатор". Пізніше, на підставі соціологічних досліджень, було підготовлено "Комплексний план соціально-економічного розвитку колективу Білоцерківської меблевої фабрики" (Грицай Н.А., Кашкін Б.Й., Кривенко І.Я., Логінова Г.І., Семенова І.І., Юхименко П.І.). Інтенсивною стала в ці роки громадська робота викладачів кафедри в трудових колективах міста й області, у товаристві "Знання" та вечірніх університетах.

Вагомих результатів було досягнуто в організації наукової роботи студентів, на базі предметних комісій почали працювати студентські наукові гуртки, на засіданнях яких заслуховувались доповіді, що опісля виносились на студентські наукові конференції. Завдяки такому серйозному підходу до цього питання наукові студентські роботи з суспільних дисциплін нагороджувалися як правило дипломами вищих ступенів на Всесоюзних та республіканських конкурсах. В цьому плані найбільш плідно попрацювали Дроздова Г.Д., Кашкін Б.Й., Логінова Г.І., Терехов Ф.П.

На початку 80-х років у колектив кафедри знову влилася група випускників Київського університету – Сидоренко А.І., Харьковщенко Є.А., Рибак Н.О., Заїка Л.М., Нестеров О.В. З військової служби прийшов на викладацьку роботу Добров В.В. Деякий час працювала Гонтар Л.П. На початку 90-х років прибули також випускники КДУ Херединова О.О. та Бурлака С.І.

Науковці кафедри об'єднуються над розробкою комплексної теми "Виховання студентської молоді в процесі навчання". Результати проведених конкретних соціологічних досліджень з узагальненнями та висновками були оформлені в "Комплексну програму виховання і формування спеціалістів в сільськогосподарському вузі" (1982 р.). На підставі анкетування, проведеного серед випускників інституту, до речі вперше серед вузів Київського регіонального центру, були видані "Методичні рекомендації по розвитку громадсько-політичної активності студентів" (1986 р.).

Зупиняючись так детально на роботі колективу кафедри в той період, який в сучасній історії названо періодом застою, хотілося б особливо підкреслити практичну спрямованість наукової роботи викладачів, їх прагнення внести елементи демократії в суспільне життя, активізувати громадську думку, що вже само по собі було досить прогресивним явищем на той час.

Говорячи про роботу кафедри, не можна обійти увагою навчально-методичний кабінет, як складову частину кафедри. Головним завданням кабінету було забезпечення навчального процесу необхідною літературою, наочними посібниками, технічними засобами, надання методичної допомоги студентам з вивчення соціально-гуманітарних дисциплін. Фонд кабінету налічував близько 5000 примірників підручників, довідників, словників, енциклопедичних видань, періодики. Кабінет був укомплектований технічними засобами навчання, апаратурою.

Першим завідувачем кабінету був Кузовков М. А. Потім на цій посаді в різні роки працювали Кочко Н.С., Фещенко Р.А., Чуприна О.Я., Гавриленко П.М., Єгоров О.М., Риженко Л.М. Успішну роботу кабінету забезпечували і лаборанти. За довгі роки їх змінилося багато, деякі з них, як от Бабич (Герасименко) Є.А., Тичина В.І., Артамонов А.М., Добров В.В. сумлінно працювали більше 10 років, більше 20 років працювала на цій посаді Кривенко Н.Ф. Більше 20 років на кафедрі працює Риженко Л.М., почала вона роботу на посаді друкарки у 1990 році, з 1991 р. – на посаді лаборанта, з 2001 по 2005 рр. – зав. кабінетом. У 2005 р. кабінет припинив своє існування, літературний фонд передано у вузівську бібліотеку.

Досить складним видався для кафедри період 90-х років, що пов'язано з відомими суспільно-політичними подіями, які сталися в країні. Змінюється статус кафедри, її підпорядкування, скасовується вивчення окремих дисциплін. Але колектив кафедри працює стабільно, без розгубленості чи безпорадності. Науковці зосереджують увагу на вивченні проблем міста, соціологічних дослідженнях. На замовлення підприємств та організацій розробляється ряд комплексних програм. Зокрема, в 1991 році викладачами П.І. Юхименком, М.О. Біляєвим, Г.Д. Дроздовою, Б.Й. Кашкіним, Н.О. Рибак, І.І. Семеновою, Є.А. Харьковщенко видається науково обґрунтована "Комплексна програма зміц-

нення дисципліни та покращення морально-психологічного клімату в трудовому колективі орендного підприємства Білоцерківської ТЕЦ".

Під керівництвом доцента П.І. Юхименка, який очолював міський соціологічний центр, в 1993 році глибоко досліджуються проблеми міської молоді. Результати цієї роботи, в якій взяли участь майже всі викладачі кафедри, узагальнені у виданні "Молодь Білої Церкви: становище, проблеми, перспективи". Ці дослідження лягли в основу діяльності міського управління в справах молоді та спорту, що функціонує при міськвиконкомі.

В цей же період поглиблюється робота з вивчення історичного краєзнавства. Підготовлені і видані: "Страницы истории", методичні рекомендації та матеріал з історії Білоцерківщини, 1990 р., Юхименко П.І., Кашкін Б.Й. та "Місто над Росією"; Путівник, 1991р., Кашкін Б.Й. Викладачі кафедри Бурака С.І., Кашкін Б.Й., Рибак Н.О., Юхименко П.І. стали співавторами книги "Біла Церква. Шлях через віки" 1994 р.

Вчені кафедри – постійні учасники наукових конференцій з проблем соціально-гуманітарних наук. Протягом 90-х років вони побували в Києві, Москві, Одесі, Донецьку, Уфі, Дніпропетровську та багатьох інших містах України і близького зарубіжжя. Таке спілкування збагачує науковців, сприяє удосконаленню методики вивчення окремих дисциплін, розширює коло наукових проблем.

Досить плідними стали останні 10 років, коли після розділу єдиної кафедри колектив функціонує під назвою кафедра економічної теорії та історії. Відбулось нове кадрове поповнення. У 2000 році стали працювати кандидати сільськогосподарських наук з другою вищою економічною освітою доценти Сергєєва Т.В. та Соболева С.В., асистенти Безпечна І.В., Піскоцький М.І., Носов П.Л.

Протягом 2008–2009 років працювала доктор історичних наук Стародубець Г.М. Підвищувався рівень кафедрального складу. Юхименко П.І. захистив докторську дисертацію, Безпечна І.В. – кандидатську, Піскоцький М.І. завершує роботу над кандидатською дисертацією.

У цей період значно активізується робота з підготовки навчальних посібників та методичних розробок для студентів. Вперше з грифом МОН видано підручник "Історія економічних вчень" (2006 р., Юхименко П.І.), навчальний посібник "Теорія фінансів" (2005 р., співавтори Юхименко П.І., Рибак Н.О.), з грифом Мінагрополітики "Економічна історія" (2004 р., Юхименко П.І.). На місцевому рівні видано науково-інформаційний посібник "Регіоналістика" (2002 р., Юхименко П.І., Грицай Н.А., Соболева С.В.) та "Розміщення продуктивних сил і економіка районів України" (2002 р., Юхименко П.І., Сергєєва Т.В.), "Історія України. Події. Факти" (2005 р., Юхименко П.І., Кашкін Б.Й.), "Історія України. Конспект лекцій для самостійної роботи" (Юхименко П.І., Кашкін Б.Й., Нестеров О.В.), "Історія України: навчальний посібник" (2007, 2008 роки, Нестеров О.В., Кашкін Б.Й.).

Значну увагу приділено виданню довідкової літератури. Видано "Короткий словник економічних термінів" (2001 р., Сидоренко А.І., Рибак Н.О., Юхименко П.І., Сергєєва Т.В.), "Історія України. Короткий термінологічний словник" (2007 р., Кашкін Б.Й., Нестеров О.В.), "Довідник з історії України. Хронологія, події, факти" (2008 р., Кашкін Б.Й., Нестеров О.В.).

На кафедрі викладаються 7 дисциплін: історія України, основи економічної теорії, мікроекономіка, макроекономіка, історія економічних вчень, розміщення продуктивних сил. З усіх дисциплін кожного року розробляється і видається необхідний комплект методичної літератури не менше 15 найменувань: плани семінарських занять, тестові завдання, завдання для самостійної роботи студентів тощо.

Розширюється географія участі викладачів кафедри в наукових конференціях різного рівня. В останні роки це Харків, Полтава, Кам'янець-Подільський, Тернопіль, Хмельницький, Чернівці та інші міста України, вперше у сфері наукових інтересів як учасників конференції з'явилися Кишинів (Молдова), Пшемисл (Польща), Прага (Чехія), Софія (Болгарія).

Таким чином, колектив кафедри протягом більше 75 років своєї історії працював і працює творчо й повнокровно. Особливо теплі слова потрібно сказати про людей, які більше 30-ти років свого життя і праці присвятили справі підготовки і вихованню висококваліфікованих фахівців сільськогосподарського виробництва.

Це Грач М.А., Дроздова Г.Д., Калєснікова К.І., Любченко М.С., Сидоренко І.М., Терєхов Ф.П., Трємбовельський В.Т., Фещенко Р.А., Чуприна О.Я., Кашкін П.І., Грицай (Ботвинко) Н.А.

За сумлінну працю, успіхи у вихованні студентської молоді, активну участь у громадській роботі викладачів кафедри неодноразово заохочували. Указом Президії Верховної Ради УРСР від 4 вересня 1979 року Сидоренко І.М. було присвоєно почесне звання заслуженого працівника культури Української РСР. У 1980 р. Дроздова Г.Д. була нагороджена почесною грамотою Президії Верхов-

ної Ради УРСР. 1990 року Держкомітет СРСР по народній освіті нагородив Кашкіна Б.Й. нагрудним значком "За отличные успехи в работе", дещо раніше йому була по лінії товариства "Знання" присвоєна категорія лектора республіканського значення, а досвід його роботи відзначено у журналі "Трибуна лектора" (1987 р., № 3) і в газеті "Київська правда". Він нагороджений знаком "Відмінник аграрної освіти і науки" першого ступеня, почесною відзнакою українського фонду культури "За подвижництво в культурі", Почесними грамотами Мінагрополітики, Міністерства оборони, Київської облдержадміністрації, а в 2003 р. – Почесною грамотою Кабінету Міністрів України. Дроздова Г.М. та Сидоренко І.М. занесені на дошку пошани м. Біла Церква, вони ж занесені у Книгу трудової слави інституту. У 1998 р. колектив кафедри занесений до Книги трудової слави вузу. На Дошку Пошани вузу заносились Кашкін Б.Й., Дроздова Г.Н., Логінова Г.І., Терехов Ф.П., багато викладачів і співробітників кафедри нагороджувались Почесними грамотами від імені керівництва вузу, міських, обласних та республіканських громадських організацій, усім викладачам і співробітникам неодноразово оголошувалась подяка.

Хотілося б звернути увагу на ще одну своєрідну сторінку в історії кафедри. Ще із середини 70-х років хорошою традицією колективу стало проведення пізнавальних екскурсій по пам'ятних місцях України та за її межами. Викладачі, співробітники побували в Карпатах, відвідали Львів, Коломию, Кам'янець-Подільський, Чернігів, Вінницю, гетьманські столиці Чигирин, Батурин і Глухів, Полтаву, Тульчин, Житомир, Рівне, Кам'янку, гоголівські місця Полтавщини, заповідник Асканія-Нова, Одесу, побували в Почаєвській Лаврі, Олеському замку, на озері Світязь, на місці битви під Берестечком, на меморіальному комплексі Букринський плацдарм, у Трипіллі, побували також у Смоленську, Орші, Бресті, Мінську, Хатині, Кишиневі. Відвідання музеїв, меморіальних комплексів, архітектурних ансамблів тощо значною мірою допомагають викладачам у більш ефективному проведенні навчального процесу та виховній роботі.

Колектив кафедри сьогодні – це 8 викладачів, серед яких 6 мають науковий ступінь кандидатів наук і вчені звання доцентів, тобто 75%, а це найкращий показник серед 11 кафедр економічного факультету.

Сьогоднішній склад кафедри: Кашкін Борис Йосипович, кандидат історичних наук, доцент; Нестеров Олександр Васильович, кандидат історичних наук, доцент; Рибак Надія Олексіївна, кандидат економічних наук, доцент; Сидоренко Анатолій Іванович, кандидат економічних наук, доцент; Безпечна Ірина Василівна, кандидат економічних наук, доцент; Соболева Світлана Василівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент; Ботвинко Ніна Андріївна, старший викладач, Піскоцький Михайло Іванович, асистент.

Своє головне призначення сьогодні викладачі кафедри вбачають у тому, щоб зробити соціально-гуманітарні науки інтелектуально привабливими, допомогти студентам об'єктивно, без будь-яких крайнощів розібратися у героїчних і трагічних сторінках нашої непростой історії, у складних проблемах сьогодення, спрямувати навчально-виховний процес на вільне самовизначення молодих людей у світоглядних позиціях, виховання в них толерантності, поваги до загальнолюдських цінностей. Згуртований, інтелектуально потужний колектив кафедри має для цього всі можливості і з оптимізмом дивиться у майбутнє.

З вересня 2011 р. завідувачем кафедри призначений кандидат історичних наук, доцент Нестеров О.В.

Завідувач кафедри економічної теорії та історії
доцент О.В. Нестеров

З вересня 2011 р. завідувачем кафедри призначений кандидат історичних наук, доцент Нестеров О.В.

Кафедра інформаційних систем і технологій. У жовтні 1996 року кафедра економіки сільськогосподарського виробництва була поділена на кафедри: аграрної економіки і бізнесу, фінансів і статистики, бухгалтерського обліку і аудиту, інформаційних систем і технологій.

Кафедра інформаційних систем і технологій відносно молода. Вона була створена у зв'язку із розширенням функціональної діяльності економічного факультету і необхідністю вдосконалення його організаційної та навчально-методичної структури. Завідувачем кафедри був призначений кандидат економічних наук Трофимчук Михайло Іванович.

У користування кафедрою було передано 5 обладнаних комп'ютерами аудиторій. Для обслуговування закуплено новітнє обладнання, яке періодично поновлюється і використовується для навчальних цілей у комп'ютерних класах.

У 1997 році кафедрою було виграно грант «Євразія», за кошти якого в університеті було створено вузол «Інтернет». Спеціалістами кафедри створена локальна мережа, що стала частиною всесвітньої мережі Internet. Створено сайт університету, який у 1998 р. зайняв перше місце серед аграрних закладів освіти та третє серед усіх навчальних закладів України.

Декілька років Білоцерківський державний аграрний університет був провайдером Інтернет у місті Біла Церква і надавав послуги мешканцям міста. На сервері університету розміщено велику кількість сайтів, у тому числі й www.btsau.kiev.ua – офіційний сайт БНАУ.

Нині на кафедрі працює 17 співробітників: Трофимчук М.І., Бондар О.С., Замкевич Б.М., Іовін В.В., Лісова О.Ю., Савчук О.В., Ткаченко О.В., Чеборака А.Ф., Яломистий О.Б., Курдюкова В.В., Кухарський Є.А., Москаленко О.М., Цішевська О.Ю., Шубравська М.О., Рябокрис А.О., Черкашанко Д.О., Онищенко І.В.

Для підвищення ефективності підготовки спеціалістів викладачі кафедри постійно вдосконалюють робочі програми відповідно до інформаційних змін, що відбуваються.

Конференція науково-педагогічних працівників на кафедрі інформаційних систем і технологій; доповідає завідувач кафедри доцент М.І. Трофимчук

Кафедра менеджменту. Становлення кафедри менеджменту відбувалося в кілька етапів. У 1996 році 18 жовтня відповідно до наказу по університету №138/0 зі складу кафедри організації і управління сільськогосподарським виробництвом була виділена кафедра менеджменту і права. Завідувачем кафедри було призначено кандидата економічних наук, доцента М.В. Вихора.

До складу кафедри ввійшли доктор філософських наук, професор В.С. Панюков, кандидат економічних наук, доцент О.М. Варченко, кандидат педагогічних наук, доцент Л.В. Барановська, кандидат юридичних наук І.Ю. Сальман, асистенти О.М. Артюх, І.В. Бистрова, Н.І. Іващенко, В.М. Кулинич, старший лаборант Р.М. Псуйко. Надалі кафедра розширювала свій склад та кількість навчальних дисциплін, що читались на кафедрі. У зв'язку з цим, на кафедру перейшли працювати професор А.І. Рокитко, доценти С.І. Бурлака, О.І. Шемігон, Л.П. Хахула, кандидат економічних наук Р.І. Пługатор та інші викладачі.

Протягом наступного періоду кафедра менеджменту і права пережила ряд трансформацій. Так, у 2001 році зі складу кафедри була виділена кафедра правознавства, до складу якої перейшли три штатних викладачі і кілька викладачів-сумісників. У 2006 році чотири викладачі кафедри були переведені на новостворену кафедру педагогіки і психології, а у 2007 році ще чотири викладачі переведені на новостворену кафедру маркетингу та фінансово-комерційного управління.

Станом на 1 вересня 2011 року до складу кафедри входять 12 науково-педагогічних працівників. Це зокрема, доктор економічних наук, професор А.І. Рокитко, кандидати наук, доценти М.В. Вихор, Ю.С. Гринчук, Л.П. Хахула, О.І. Шемігон, А.М. Карпенко, Д.О. Карпусь, Н.В. Коваль, Т.В. Сокольська, асистенти В.М. Кулинич, І.В. Дорошенко, В.В. Бондар, а також лаборант кафедри О.В. Белозьорова. Колектив кафедри забезпечує значну навчально-методичну та наукову роботу. Зокрема, викладачами кафедри читається більше 20 навчальних дисциплін управлінського циклу на всіх спеціальностях університету.

Кафедра забезпечує розробку пакетів документів з ліцензування і акредитації спеціальності «Менеджмент організацій» освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «спеціаліст», «магістр».

**Конференція науково-педагогічних працівників
на кафедрі менеджменту**

За період функціонування кафедри її науково-педагогічними працівниками підготовлено три докторських і одна кандидатська дисертації. Видано п'ять монографій, три навчальних посібники, десятки наукових статей, методичних рекомендацій. У 2009 захистили кандидатські дисертації Т.В. Сокольська, А.М. Карпенко.

Викладачі кафедри беруть активну участь у міжнародній діяльності університету. Починаючи з 1996 року, в рамках міжнародних програм доценти О.М. Варченко, М.В. Вихор, Л.В. Барановська, О.І. Шемігон, Л.П. Хахула, асистенти І.О. Бистрова, М.М. Шпак,

Ю.С. Гринчук, Т.В. Сокольська проходили стажування в університетах США, Німеччини, Великобританії і активно впроваджують набуті знання і досвід у науково-педагогічну роботу.

Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності. 1926 року в Білоцерківському сільськогосподарському інституті була створена кафедра економіки і організації сільськогосподарського виробництва, яку очолив і завідував нею у 1926–1945 рр. доктор економічних наук, професор Мужичий А.І.

У 1945–1947 рр. завідувачем кафедри був кандидат економічних наук, доцент Марченко П.Т. З 1948 до 1961 рр. завідувачами кафедри обирались канд. екон. наук, доцент Радченко А.А., професор Петровський І.Е., старший викладач Кучма Г.М. З вересня 1961 до вересня 1976 рр. кафедрою завідував Канський К.Є., який працював одночасно проректором з наукової роботи.

1976 року була виділена з кафедри економіки і організації сільськогосподарського виробництва кафедра організації і управління сільськогосподарським виробництвом, яка з цього часу існує як самостійна структурна одиниця. На неї було покладено викладання на агрономічному, ветеринарному та зооінженерному факультетах таких дисциплін: «Організація виробництва в сільськогосподарських підприємствах», «Управління сільськогосподарським виробництвом», «Економіко-математичні методи».

Перший завідувач кафедри кандидат економічних наук, доцент Ю.Г. Семенов доклав багато зусиль для її організації та становлення. Він займався як навчально-методичною, так і науковою роботою. Працював над проблемою спеціалізації та концентрації виробництва на базі міжгосподарської кооперації й агропромислової інтеграції. Ним написано п'ять книг, опубліковано 15 наукових статей у журналах і збірниках, видано 25 методичних розробок з курсу «Управління сільськогосподарським виробництвом», який він читав на всіх факультетах. У 1986 р. Ю.Г. Семенов перейшов на роботу у Вищу школу управління АПК на посаду професора.

Із 1986 р. кафедру очолює д-р екон. наук, професор Губенко Василь Іванович, що має понад 300 наукових та навчально-методичних праць, з них присвячених проблемам менеджменту зовнішньоекономічної діяльності – понад 230, з яких 11 колективних та одноосібних монографій і підручник. У 1990–1997 рр. професор Губенко В.І. був засновником та першим деканом економічного факультету. Під його керівництвом студентами успішно виконано та захищено понад 400 дипломних робіт та 4 кандидатських дисертацій. За останні 9 років аспірантами і докторантами кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності захищено одну докторську та 11 кандидатських дисертацій (Паска І.М., Арбузова Т.В., Тошина Н.М., Борейко Ю.І., Лобунець В.І., Драга Т.В., Савчук Ю.С., Гура А.М., Ігнат'єва Т.Г., Вашук В.Ф., Білик С.В., Поліщук С.П.). На кафедрі працюють доктор економічних наук, професор Кандиба А.М. та 7 кандидатів наук, доцентів, що захистили дисертації із проблем зовнішньоекономічної діяльності України і АПК.

За останні 9 років колектив кафедри на замовлення Міністерства аграрної політики України під керівництвом професора Губенка В.І. виконав п'ять науково-дослідних тем: “Розробити механізм пристосування агробізнесу України до світового конкурентного середовища з метою стимулювання експорту продукції” – 2002 р.; “Розробка механізму стимулювання і підтримки експорту продукції АПК в умовах інтеграції до Європейського Союзу” – 2004–2005 рр.; “Формування механізму запобі-

гання втратам АПК в умовах функціонування вільної економічної зони: "ЄС – Україна" – 2006 р.; "Конкурентоспроможність продукції АПК на світових ринках (з аналізом світових ринків)" – 2007–2008 рр. і «Моніторинг стану розвитку сільського господарства зовнішньоекономічних партнерів України – 2008 р. Економічний ефект від впровадження наукових розробок тільки останніх двох тем склав понад 3 млрд дол. США.

Крім того, на кафедрі розробляються пошукові теми щодо розвитку інвестиційного кооперування у спільній підприємницькій діяльності, їх форм і ефективності механізму оптимізації іноземних інвестицій та інновацій; механізму зовнішньоекономічної діяльності АПК; конкурентоспроможності продукції АПК на зовнішніх і внутрішньому ринках, удосконалення заходів забезпечення прибутковості виробництва зерна в сільськогосподарських підприємствах, удосконалення регулювання ціноутворення в АПК, фінансово-монетарні важелі регулювання інфляції, організаційно-економічні засади регулювання інфляційних процесів на фінансово-грошовому ринку. Керують науково-дослідною роботою кафедри доктори економічних наук, професори Губенко В.І. і Кандиба А.М., який у 2006 р. видав підручник "Зовнішньоекономічна діяльність підприємства" (28,3 ум. друк. арк.).

Робота зі студентами на кафедрі менеджменту ЗЕД

Із кафедрою було пов'язане майже все життя доцента П.В. Алюшина. Усі свої знання і досвід він віддав справі підготовки спеціалістів. На кафедрі пропрацював від дня її створення і до останніх днів свого життя. Мав близько 50 наукових праць, 12 методичних розробок, керував більш як 30 дипломними роботами. Від дня створення кафедри і протягом майже десяти років працювала асистентом Г.І. Соловйова, яка вела лабораторно-практичні заняття з курсу організації сільськогосподарського виробництва, багато зробила як вихователь і наставник молоді.

Асистент В.І. Клименко працював на кафедрі з часу її заснування. У минулому випускник зоотехнічного факультету, він повернувся до інституту науковим співробітником, а після створення кафедри організації і управління став її асистентом.

Кандидат економічних наук О.О. Войтенко – також випускник нашого інституту, прийшов на кафедру в 1978 р. асистентом, у 1987 р. був обраний доцентом. Із метою зміцнення викладацького складу кафедри викладачами економічного профілю у 1988 р. був запрошений на роботу кандидат економічних наук М.В. Вихор, який проводив лабораторно-практичні заняття, а потім читав курс лекцій з організації сільськогосподарського виробництва на зооінженерному факультеті.

З 1988 р. працює доцент А.М. Гура, який успішно захистив кандидатську дисертацію. Чверть століття працювала на кафедрі А.А. П'ятецька. З перших днів створення кафедри і до виходу на пенсію займала посаду старшого лаборанта. Кваліфікований фахівець, сумлінна працівниця, багато сил віддала забезпеченню навчального процесу та поліпшенню матеріальної бази кафедри.

Понад 10 років працювали на кафедрі старші лаборанти Р.М. Псуйко та Т.М. Мушенко. Їхніми вмілими руками виготовлено чимало таблиць, інших інформативних матеріалів, річних звітів сільськогосподарських підприємств, які використовувались викладачами для читання окремих дисциплін.

Понад 10 років старшим лаборантом кафедри працювала Чижова Н.Г. З 2006 року на кафедрі успішно працює старшим лаборантом Яценко С.В.

Відкриття в інституті економічного факультету ознаменувало новий, більш досконалий етап розвитку кафедри. Підготовка кафедрою фахівців зі спеціальності «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» спонукала до викладання нових дисциплін: менеджмент, маркетинг, основи підприємницької діяльності, організація діяльності посередницьких ринкових структур, менеджмент ЗЕД, світова економіка, міжнародні економічні відносини, валютно-фінансовий механізм, міжнародне митне регулювання, зовнішньоекономічна комерційна діяльність, методологія і організація наукових досліджень, аналіз ЗЕД, державне регулювання економіки, планування, організація виробництва. Це в свою чергу потребувало значних кадрових змін, залучення нових спеціалістів, самостійного складання навчального плану та програм.

Викладачі кафедри надзвичайно відповідально поставилися до цих проблем. Завідувач кафедри В.І. Губенко, викладачі М.В. Вихор, І.Ю. Сальман, пізніше – О.Ю. Амосов та М.М. Чередник, Арбузова Т.В., Паска І.М., Шпак М.В., Лобунець В.І., Гура А.М., Поліщук С.П., Білик О.В., Гриб О.М., Швець О.О., Іванова Л.С., Ігнатєва Т.Г. вивчали досвід підготовки споріднених спеціальностей в інших навчальних закладах і реалізували його в навчальному плані. У цей період викладачами кафедри були розроблені й затверджені програми курсів перерахованих навчальних дисциплін.

У 1991 р. приступив до роботи на кафедрі кандидат економічних наук О.Ю. Амосов, який мав значний виробничий досвід і тривалий час займався науковою розробкою проблем підприємництва в АПК. Різні аспекти цієї проблеми висвітлені ним у 125 наукових працях. О.Ю. Амосов у 1991–1997 рр. працював заступником декана економічного факультету. За результатами досліджень О.Ю. Амосов підготував і захистив у 1999 р. докторську дисертацію.

Того ж року прийшли працювати на кафедру асистенти О.Ю. Галенко та О.М. Артюх, які забезпечували проведення лабораторно-практичних занять з організації сільськогосподарського виробництва на трьох факультетах інституту.

Кандидат економічних наук М.М. Чередник працював на кафедрі в 1992–2005 рр. Видатні випускники нашої кафедри за спеціальністю “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”: Куць Олександр Іванович, 1995

Колектив кафедри менеджменту ЗЕД

року випуску, директор Департаменту продовольства Міністерства аграрної політики України; Дзендзелюк Олег Миколайович, 1995 року випуску, кантрі-менеджер компанії “Кронікс Кемікел” (Великобританія) по Російській Федерації, м. Москва; Токовенко Олексій Васильович, 2002 року випуску, у 2004 р. визнаний Радою професорів університету Джорджії видатним випускником магістратури; Степанова Оксана Василівна, 1995 року випуску, доктор економіки Норвезького аграрного університету; Пустовіт Наталія Миколаївна, 1999 року випуску, доктор економіки Гессенського університету (Німеччина); Паска Ігор Миколайович, 1995 року випуску, кандидат економічних наук, доцент, декан економічного факультету БНАУ; Лобунець Вікторія Іллівна, 1996 року випуску, кандидат економічних наук, доцент Савчук Юрій Степанович, 1995 року випуску, кандидат економічних наук, депутат Білоцерківської районної ради, голова бюджетного комітету; Жижко Олег Анатолійович, 1996 року випуску, начальник управління з контролю за зовнішньоекономічною діяльністю Міністерства економіки України; Супрун Сергій Павлович, 1997 року випуску, начальник управління Міністерства фінансів України; Полочанінов Володимир Геннадійович, 1996 року випуску, депутат Київської обласної ради, голова бюджетного комітету перший заступник Голови Київської обласної державної адміністрації; Гринчук Віталій Юрійович, 2000 року випуску, перший заступник голови Білоцерківської райдержадміністрації; Сидоренко Ольга Анатоліївна, 1996 року випуску, головний редактор журналу “Пропозиція”; Літвінський Володимир Володимирович, 1998 року випуску, керуючий Білоцерківсь-

ким відділенням АКБ “Мрія”; Ткачук Ігор Васильович, 1996 року випуску, керуючий Білоцерківською філією російського ощадбанку; Панченко Роман Степанович, 2000 року випуску, керуючий Білоцерківським відділенням “Укрсіббанку”; Вахній Андрій Сергійович, 1999 року випуску, директор ВАТ “Росич”; Ороньоші Людвіг Юлієвич, 1995 року випуску, директор Хустського лісгоспу, Закарпатська область; Голубець Володимир Іванович, 1996 року випуску, заступник начальника Білоцерківського міського відділення Пенсійного Фонду України; Юлдашев Рустам Енверович, 2007 року випуску, начальник відділу торгової політики, СОТ та міжнародних ринків Департаменту зовнішньоекономічного співробітництва МАПУ; Бібік Оксана Олегівна, 1996 року випуску, фінансовий менеджер фармацевтичної Компанії NVCOMED; Білецький Віктор Володимирович, 1996 року випуску, м. Москва, генеральний директор ЗАО «Мир финансовых Программ»; Видиборець Руслан Олександрович, 1996 року випуску, директор ТОВ «Logos Development Group»; Задворний Андрій Сергійович, 1996 року випуску, керівник маркетингового напрямку «Дікергофф Україна», Павленко Володимир Миколайович, 1996 року випуску, фінансовий директор «Фокстрот»; Рудик Валерій Ярославович, 1996 року випуску, фінансовий директор ЗАО «Мир финансовых Программ», м. Москва.

Сьогодні перед колективом кафедри стоїть головне завдання – високопрофесійна підготовка кадрів для всіх галузей та господарств України, і є переконаність, що викладацький склад кафедри успішно його вирішить.

Кафедра філософії та політології. Кафедра пройшла довгий шлях становлення і розвитку, починаючи з Білоцерківського сільськогосподарського технікуму, де з 1920 р. студентам викладалася філософія як суспільна дисципліна. У 1933 р. в Білоцерківському сільськогосподарському інституті було організовано кафедру соціально-економічних наук. З цього періоду і в повоєнні роки суспільствознавці кафедри викладали основи філософії марксизму-ленінізму. Після створення 1956 року кафедри марксизму-ленінізму в університеті протягом декількох десятиліть викладаються курси діалектичного та історичного матеріалізму, наукового комунізму, суспільствознавства, наукового атеїзму, етики і естетики, історії світової та вітчизняної культури. Кафедра бере активну участь у виховній роботі в інституті і за місцем проживання студентів. Процеси демократизації суспільного життя і проголошення незалежності України спонукали колектив кафедри позбутися марксистсько-ленінських ідеологічних пріоритетів, змінити методологічні підходи у викладанні відповідно до загальнолюдських цінностей і організаційно реалізувати ці завдання у створенні кафедри суспільних наук (1990 р.), кафедри суспільно-гуманітарних наук (1992 р.) з подальшим виокремленням з неї кафедри філософії та політології (1999 р.).

У різні періоди історії кафедри цикл філософських дисциплін викладали такі вчені-педагоги: доктор історичних наук, професор Д.Л. Похилевич (директор Білоцерківського сільськогосподарського технікуму), доктори філософських наук: професор Ф.П. Терехов (голова профкому сільськогосподарського інституту), професор А.В. Місуно, професор Л.П. Шермет, професор Рибачук М.Ф.; кандидати філософських наук: доценти Г.Д. Дроздова, І.Я. Кривенко, Г.І. Логінова; старші викладачі: М.Я. Зайцев, В.Д. Добров, О.Д. Семенов, В.Т. Трембовельський; асистент М.А. Грач, Л.А. Заїка.

Нині кафедру очолює заслужений діяч науки і техніки України, доктор філософських наук, професор Є.А. Харьковщенко. До складу колективу кафедри входять: кандидат політичних наук, в.о. доцента Л.М. Мельник, кандидат філософських наук, асистент О.В. Ярмола, ст. викладач М.О. Біляєв, ст. викладач І.І. Семенова, асистент І.М. Грек. За сумісництвом на кафедрі працюють кандидат філософських наук, доцент, проректор Київсь-

Колектив кафедри філософії та політології

**Завідувач кафедри філософії
та політології, професор
Є.А. Харківченко**

кого національного університету імені Тараса Шевченка В.А. Бугров. Організаційно-технічними питаннями кафедри опікується старший лаборант В.С. Сагатюк.

Цикл дисциплін, що викладаються кафедрою в інститутах і на факультетах університету включає курси: філософії, філософських проблем біології, філософії науки, історії української культури, культурології, релігієзнавства, політології, аграрної політики, соціології, етики і естетики, професійної етики, логіки, спецкурси для магістрантів. На лекціях та семінарських заняттях значна увага приділяється розвитку мислення студентів, формуванню у них національної самосвідомості, загальнолюдських цінностей, засвоєнню ними історичного духовного досвіду і культури українського народу. На кафедрі працюють студентський культурологічний гурток "Українство в європейських цивілізаційних процесах" та науково-методологічний семінар "Бердяєвські читання", який поступово виходить за межі університету і набуває загальноукраїнського статусу. Кафедра забезпечує прийом вступних іспитів з філософії в аспірантуру і підготовку аспірантів та здобувачів до складання кандидатського іспиту з філософії.

Викладачі кафедри активно співпрацюють із вченими філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, у спеціалізованих вчених рада якого за останні п'ять років була захищена докторська і чотири кандидатських дисертацій.

Професор Є.А. Харківченко є членом Спеціалізованої вченої ради філософського факультету, відмінник освіти України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор філософських наук, професор. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня (2008), Почесною грамотою Верховної Ради України (2004), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2003). Нині на кафедрі працюють: Мельник Л.М. – кандидат політичних наук, Ярмола О.В. – кандидат філософських наук, старші викладачі Біляєв М.О., Семенова І.І., асистент Грек І.М.

Кафедра фінансів та кредиту створено 2010 року на базі кафедр фінансів та маркетингу і комерційного управління.

Розвиток економіки України, вирішення економічних та соціальних проблем визначаються ефективністю фінансової системи. Ринкові зміни ставлять нові вимоги щодо її змісту, завдань, конкурентоспроможності. Розвиток фінансів, бюджетної податкової політики, страхової справи, фінансового ринку вимагає вирішення комплексу теоретичних, методологічних проблем, узагальнення практичного досвіду. Формування кваліфікованих спеціалістів фінансово-кредитної системи, готових до творчого пошуку, аналізу фінансової діяльності підприємств, організацій та установ, нестандартного вирішення проблемних завдань в галузі фінансів – основний орієнтир кафедри.

Кафедру фінансів було створено 1999 р., яку очолив кандидат економічних наук, доцент Ільєнко А.А. Згідно зі штатним розписом тут працювало 16 науково-педагогічних працівників, з них 3 доктори економічних наук і 8 доцентів та кандидатів економічних наук.

Кафедра маркетингу та комерційного управління створено 2006 року на базі кафедри менеджменту. Основними дисциплінами кафедри, які переважно викладаються на економічному факультеті, є: «Маркетинг», «Управління маркетингом», «Міжнародний маркетинг», «Міжнародний менеджмент», «Фінансовий менеджмент», «Інвестиційний менеджмент», «Проектне фінансування», «Інвестування», «Логістика», «Організація діяльності ринкової інфраструктури», «Ціни і ціноутворення», «Кон'юнктура світових товарних ринків», «Етика бізнесу та ділового спілкування», «Біржова діяльність», «Управління якістю та конкурентоспроможністю підприємства», «Ризик-менеджмент інноваційної та інвестиційної діяльності».

З 2010 р. кафедру очолює доктор економічних наук, професор Варченко О.М., яка працює в нашому університеті з 1994 року.

Варченко О.М. доклала багато зусиль для організації та становлення не лише кафедри, а й економічного факультету, на посаді декана якого вона перебувала з 2007 до 2009 рр.

Під керівництвом професора О.М. Варченко успішно захищені п'ять кандидатських дисертацій.

У складі кафедри працюють: професори, доктори наук – О.М. Варченко, О.В. Шубравська, Д.Ф. Крисанов; доценти – А.О. Шевченко, І.О. Бистрова, О.А. Шуст, О.О. Шпичак, А.В. Розгон; асистенти –

І.О. Герасименко, К.В. Слупян, І.В. Артімонова, Н.І. Шаціло, О.В. Пилипчук; старший лаборант – В.В. Зубченко. Середній вік викладачів кафедри становить 36 років.

**Завідувачка кафедри
фінансів та кредиту,
професор Варченко О.М.**

Професори О.М. Варченко, О.В. Шубравська, Д.Ф. Крисанов є членами спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій, членами редколегії фахових видань.

Асистенти також активно займаються науковими дослідженнями, результати яких будуть висвітлені у майбутніх кандидатських дисертаціях.

За період існування кафедри підготовлено і видано понад 25 методичних вказівок і рекомендацій, наукових посібників та опубліковано понад 100 статей у наукових журналах і фахових збірниках.

Викладачі кафедри приділяють велику увагу культурно-виховній роботі зі студентською молоддю. Не залишається поза увагою кафедри й активна діяльність щодо підготовки студентів до наукових конференцій, олімпіад як на рівні університету, так і державному рівні.

Під керівництвом викладачів кафедри студенти неодноразово займали призові місця на державному рівні. Так, у 2008 р. студент напряму підготовки «менеджмент» ОКР «магістр» Салата О.Ф. став переможцем Всеукраїнської олімпіади з дисципліни «Інвестиційна діяльність». У 2009 р. студент напряму підготовки «менеджмент» ОКР «магістр» Корчевний П. став переможцем Всеукраїнського конкурсу «Кращий студент року – економічні науки».

Колектив кафедри маркетингу та фінансово-комерційного управління

У червні 2009 року кафедра виступила організатором міжнародної науково-практичної конференції «Напрями забезпечення сталого розвитку аграрного сектору» за участю Білоцерківського національного аграрного університету, Вищого закладу агрономічної освіти (Франція), Чеського університету природничих наук (Чеська Республіка).

За чотири роки на кафедрі виконали і захистили дипломні та магістерські роботи понад 100 студентів, які нині посідають посади керівників, аналітиків, менеджерів відділів маркетингу, інвестиційного аналізу у відомих вітчизняних та закордонних компаніях. Серед них – Діденко М.В., Байда В.В., Сокольська Л.В., Діденко С.В. та багато інших.

Паралельно наукові дослідження проводяться за актуальними напрямками у рамках державних тематик, активно ведеться підготовка кандидатів і докторів наук. Нині дисертаційні дослідження на базі кафедри здійснюють 2 докторанти та 8 аспірантів і здобувачів.

Старший лаборант Зубченко В.В. забезпечує навчальний процес та науково-дослідну роботу необхідною матеріальною базою та надає суттєву допомогу в їх проведенні.

Найбільш активна робота та основні зусилля науковців кафедри зосереджені на підвищенні ефективності сільськогосподарського виробництва, поліпшенні його фінансування в умовах ринку і різних форм власності, а також у напрямі підготовки висококваліфікованих спеціалістів аграрного сектору у сфері фінансово-кредитної системи, готових до творчого пошуку, аналізу фінансової діяльності підприємств, організацій та установ, нестандартного вирішення проблемних завдань в галузі фінансів.

Отже, кафедра фінансів та кредиту – це молода і перспективна кафедра, науково-педагогічний склад якої активно веде наукові розробки, підготовку навчально-методичної літератури, працює над удосконаленням навчального процесу.

ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ

Викладання філологічних дисциплін, зокрема іноземних мов, розпочалося з моменту створення навчального закладу. З 1630 р. головним предметом була граматики латинської мови із трьох щаблів: фонетика, морфологія, синтаксис. Вивчалася також грецька мова, старослов'янська, гебрайська, німецька, французька. Класичні мови вважалися «одним із головних засобів освіти». Залежно від того, під владою якого уряду знаходився навчальний заклад, викладалися польська, російська, українська мови, або разом декілька з них. У XX ст. змінювалося ставлення до мов залежно від практичних потреб використання майбутніми випускниками та глобалізації економічного і політичного життя суспільства.

Відомо, що з 1920 р. в технікумі викладав німецьку мову Гейне. Проте факультет лінгвістики має свій початок від найстарішої кафедри факультету – іноземних мов, яка була організована в 1932 році.

У 2001 р. з ініціативи доцента Семілетка В.І. в університеті було створено відділення іноземної філології у складі трьох кафедр при економічному факультеті. У цьому ж році університет отримав ліцензію на підготовку бакалаврів за напрямом «філологія» зі спеціальності 6.020303 – переклад, і була набрана перша група студентів у кількості 25 осіб.

Факультет лінгвістики юридично створено 12 березня 2005 року у складі чотирьох кафедр: перекладу і лінгвокраїнознавства, практики та історії англійської мови, іноземних мов, педагогіки і психології (нині кафедра філології і психології).

Декан факультету – кандидат педагогічних наук, доцент Семілетко В.І.

Викладання дисциплін здійснюють висококваліфіковані спеціалісти, які забезпечують умови для систематичного і ґрунтовного оволодіння студентами теорією перекладу, практичними навичками розмовної мови, сприяють розвитку їх здібностей усного та письмового перекладів, підвищенню загальнокультурного рівня, виховують повагу до національної культури, дбайливе ставлення до навколишнього середовища.

Викладачами випускових кафедр багато уваги приділяється методичному забезпеченню навчального процесу. Розроблені навчальні програми з усіх дисциплін, що входять до складу фахової підготовки, спеціальних дисциплін та дисциплін за вибором студента. В основу навчальних програм покладені програми національного університету ім. Т.Г. Шевченка, Київського національного лінгвістичного університету.

Підготовка фахівця передбачає, що перекладач англійської мови та літератури призначений для організаційно-перекладацької, викладацької, управлінської і науково-дослідницької діяльності у сфері міжнародних зв'язків агропідприємств відповідно до отриманої кваліфікації, широкої ерудиції та культури.

Фахівець може працювати в підприємствах різних форм власності, які мають зв'язки з іноземними партнерами, де необхідна кваліфікація перекладача.

Наші випускники мають високий рівень професійної і мовної підготовки з однієї іноземної мови, володіють комплексом знань, вмінь та навичок для роботи в ринкових і державних структурах з метою виконання функціональних обов'язків перекладача, консультанта, дилера, менеджера зі зв'язку з громадськістю. Бакалавр з перекладу може працювати аналітичним оглядачем певної сфери соціально-економічного життя, а також займати посади в установах, пов'язаних з комунікативно інформаційною діяльністю, викладачем англійської мови в середніх навчальних закладах.

Стажування за кордоном і міжнародні зв'язки. Згідно з навчальним планом та графіком навчального процесу передбачено проведення перекладацьких практик студентів з метою набуття ними професійних і практичних знань, умінь та навичок, самостійності – під час конкретної роботи в реальних умовах. Крім практики передбачається обов'язкове мовне стажування за кордоном.

1994 року підписано договори про навчання та науковий обмін з Університетом Ексетера у Великобританії, Агроуніверситетом Норвегії. Факультет активно працював в програмах перекладу проєктів ЕЕС Tempus-Tasis.

В університеті часто виступають з лекціями зарубіжні професори, фахівці мовознавства, маркетингу, менеджменту, бізнесу: Ентоні Воктер (Нідерланди), Дік Рітсма (Данія), Кіт Хоу (Англія), Михайло Зварич (Канада), Алесандро Тісо (Італія), Алан Байд (Великобританія). У більшості випадків викладачі факультету забезпечували послідовний переклад лекцій.

У 1993 році протягом одного місяця викладачі факультету проходили навчання в школі бізнесу професора зі США Ніла Харла (університет штату Айова). На кафедрі іноземних мов в 1993–1994 н. р. працювали як викладачі 4 фахівці зі США. З квітня 1998 року при факультеті щороку по три місяці працює філолог з Франції – Амеди Гальо. У 2007 році за вагомий внесок у навчання студентів практичної французької мови Амеди Гальо отримав звання почесного професора університету.

В.І. Семілетко вручає А. Гальо диплом почесного професора

Нині факультет працює над розвитком навчальних обмінів з університетами США, Китаю, Франції, Німеччини і Англії. Активна робота викладачів факультету як перекладачів-практиків дала широкі перспективи для фахового стажування за кордоном.

Лекції з лінгвокраїнознавства читав почесний професор факультету лінгвістики Рей М. Джонс зі США, який тривалий час викладав на факультеті упродовж 2001–2007 років.

З 1995 року 16 викладачів факультету пройшли стажування за кордоном. В 1995 році доцент Семілетко В.І. працював як перекладач за програмою Кокрана (департамент сільського господарства США) з делегацією ректорів аграрних університетів України, Росії і Казахстану. В березні–квітні 1999 року викладач фонетики англійської мови Борщовецька В.Д. проходила мовне стажування при відділенні англійської мови Ексетерського університету Великобританії. В 1998–1999 н. р. 9 викладачів факультету пе-

ребували на мовному стажуванні у Англії, Німеччині, Франції. Викладач практики англійської мови Кудінова І.В. перемогла в конкурсі перекладачів аграрного напрямку при Британській Раді і працювала як перекладач в Англії у березні і квітні 1999 року з групою аграріїв з України. Завідувач кафедри перекладу доцент Семілетко В.І. виборов Фулбрайтівську стипендію і перебував один рік (1996–1997) у США як докторант при Інституті Глобальних Досліджень університету м. Сіракюз, штат Нью-Йорк.

Студенти факультету проходять стажування з іноземних мов і перекладу в іноземних фірмах, а також на фермерських господарствах Великобританії, Данії, Німеччини, США. Лише у 2008 році понад 30 студентів факультету пройшли мовно-виробниче стажування у Франції, Німеччині і США.

З метою підвищення рівня підготовки фахівців з мови і перекладу факультет постійно залучає викладачів із США, Великобританії, Німеччини, Франції з великим досвідом роботи в різноманітних напрямках мовознавства.

Факультет розширює зв'язки з навчальними закладами Великобританії, Франції, Норвегії, Німеччини та США. Провідні спеціалісти навчальних закладів цих країн кожного року працюють на факультеті, створюють і розробляють спільні програми навчання.

Факультет лінгвістики БНАУ є своєрідним центром мовознавчих, літературознавчих досліджень і студій. Про це свідчать численні зустрічі з видатними перекладачами, літературними діячами, письменниками і поетами України.

Під час проведення всеукраїнської конференції «Лукашеві читання» (2007) виступив відомий дослідник творчої спадщини М. Лукаша – професор Борис Шубняков. У президії були: поет Микола Сом, письменник і перекладач Володимир Іванців, почесний професор університету, заслужений діяч культури Анатолій Кульчицький.

Літературні конкурси, творчі вечори, літературознавчі студії, виставки творів видатних письменників і поетів України є вагомою частиною навчально-виховного процесу факультету.

Лекція з лінгвокраїнознавства – читає почесний професор факультету лінгвістики Рей М. Джонс (США)

За ініціативи почесного професора університету А. Кульчицького на факультеті проводився вечір творчості видатного поета, режисера і державного діяча України Миколи Вінграновського.

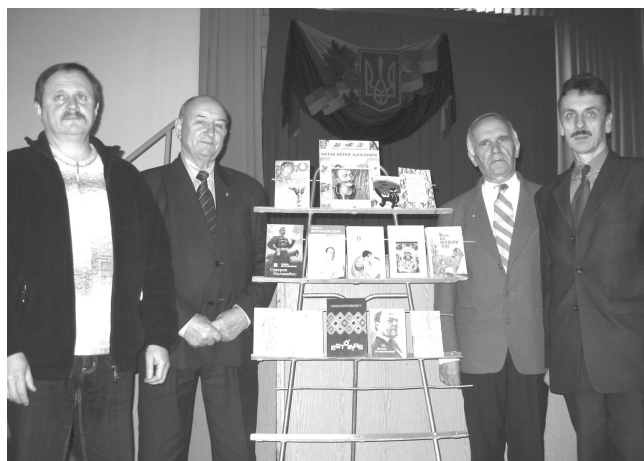
Студенти факультету щороку відвідують музей видатного перекладача України Г.П. Кочура у м. Ірпінь.

Фонетичний конкурс на факультеті – це не лише змагання з кращих знань іноземних мов, а й свято пісні, музики, костюму.

Журі фонетичного конкурсу у квітні 2005 року у своєму складі мало викладачів-іноземців: Амеди Гальо – викладав французьку мову, Чарльз Роча – лінгвокраїнознавство (США), Ендрю Шепард (Англія) викладав практику мови і лінгвокраїнознавство.

**Всеукраїнська конференція «Лукашеві читання»
на факультеті лінгвістики**

Вечір творчості Миколи Вінграновського

Фонетичний конкурс на факультеті лінгвістики

Матеріальна база факультету постійно розширюється: загальна площа аудиторій складає понад 330 кв. м, є два мультимедійних лінгвістичних кабінети. Бібліотечний фонд складається з української та іноземної літератури і налічує понад 3400 примірників.

У 2009 році при факультеті було створено науково-дослідну лабораторію прикладної лінгвістики, яку очолив доктор філологічних наук, професор Глотов Олександр Леонідович. За ініціативи завідувача лабораторії у 2010 році вийшов у світ перший випуск наукового альманаху факультету лінгвістики «Alba Ecclesia» («Біла Церква»), який, сподіваємося, стане надійним дослідним майданчиком для філологів університету.

Наукова робота на факультеті ведеться за такими напрямками: іноземна філологія; перекладознавство; слов'янська філологія; педагогіка вищої школи; психологія.

Викладачі факультету використовують у своїх дослідженнях сучасний вітчизняний та зарубіжний досвід, що сприяє розробці новітніх підходів до рівня викладання іноземних мов та української мови.

За останні роки захищено дев'ять кандидатських дисертацій та одна докторська.

Викладачами факультету надруковано понад 200 наукових статей. Продовжується робота над дисертаційними дослідженнями за наступними напрямками: переклад документів фахового профілю (Верзун Л.В.); психологія вищої школи (Лобачова С.В.); Гавренко Ю.П. – “Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів-аграріїв засобами ділової гри”; Коробченко М.О. – “Оцінювання навчальних досягнень студентів з іноземної мови в умовах кредитно-модульної системи навчання”; Токова С.О. – “Соціалізація дітей-репатріантів у системі середньої загальної освіти Ізраїлю”.

Викладачі факультету беруть активну участь у наукових конференціях як на базі БНАУ, так і інших ВНЗ України. За 2001–2011 рр. щорічно відбувались дві-три науково-практичні та міжнародні конференції у галузі педагогіки, психології, методики викладання іноземних мов, інформаційних технологій, документознавства, філології.

У 2010 р. факультет лінгвістики БНАУ приймав Міжнародну наукову конференцію, десятю за рахунком, яка діє у рамках Міжнародного методологічного семінару «Об'єкт і суб'єкт гуманітарного пізнання». Конференція була приурочена до 175-ліття видатного російського та українського філософа і філолога Олександра Потебні й мала назву «Єдине та багатоманітне: методологічні проблеми варіативності». Конференція проходила під егідою трьох вищих навчальних закладів: двох українських – Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка та Білоцерківський національний аграрний університет, й один – польський, Гуманітарно-природничий університет ім. Я. Кохановського в Кельце. З останнім університетом наш заклад пов'язує Договір про співпрацю, який, власне, цією конференцією й започаткував своє практичне втілення.

До нас приїхали польські науковці з Варшави, Лодзі, Ченстохови, Кельце, Зеленої Гури, російські вчені з Москви та Великого Новгороду, українські дослідники з Києва, Кривого Рогу, Івано-Франківська, Тернополя, Львова, Кам'янця-Подільського, Севастополя, Харкова. Дискусії точилися навколо гострих та актуальних питань у галузі методології науки, філософії, політології, філології загалом та її конкретних відгалужень – мовознавства і літературознавства.

Навчально-методична робота на факультеті спрямована на інтенсифікацію навчального процесу. На факультеті викладаються такі мови: англійська, німецька, французька, іспанська, латинська на різних факультетах університету. Викладачі факультету складають нові розробки вправ з граматики, лексичного матеріалу, актуальних розмовних тем для студентів.

З метою максимального наближення навчально-методичної роботи факультету до специфіки БНАУ встановлено тісний зв'язок з профільними кафедрами та факультетами для підготовки і друку спеціальної літератури для навчальної та самостійної роботи студентів.

При факультеті працює студентський гурток „Перекладач” (керівник Стрілецька С.В), Клуб англійської мови (керівник – бакалавр з літератури Марія Нойєс, США).

Факультет лінгвістики допомагає університету нарощувати зв'язки з навчальними закладами Східної та Західної Європи, США, Канади з обміну студентами, результатами наукових досліджень, здійснення спільних наукових розробок. Викладацький склад надає постійну допомогу організаціям міста та району у веденні ділового листування із зарубіжними партнерами та в роботі із делегаціями. Викладачі факультету як перекладачі беруть активну участь у міжнародних конференціях: TEMPUS–TASIS, SAS FOOD, SAS FARM.

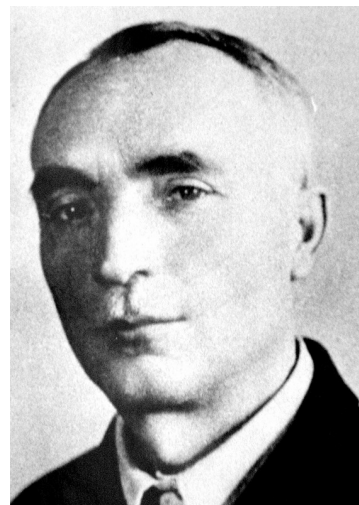
Кафедра іноземних мов. Кафедра іноземних мов була організована в 1932 році. Керував нею з самого початку викладач латинської мови Кобат А.Н.

У цей час кафедра мала у своєму складі п'ять викладачів і два лаборанти. Починаючи з 1944 р. завідувачами кафедри працювали: А.Г. Ляхницький, Р.А. Хлюпіна, О.П. Мишкін, О.М. Сапожніков, Д.П. Золото-голова, І.В. Харитонova, О.Я. Микитчик, В.М. Кулак.

Завідувач кафедри доцент В.М. Кулак (1984–1988) наполегливо сприяв активізації наукових досліджень співробітників кафедри. В той час над кандидатськими дисертаціями розпочали роботу п'ять молодих співробітників кафедри.

З 1988 до 2002 рр. кафедру очолював доцент Семілетко В.І. З 2002 р. по нинішній час кафедру очолює кандидат педагогічних наук, доцент Шмирова Ольга Володимирівна.

У сорокових роках у викладанні іноземних мов переважала методика навчання через переклад, з опорою на текст, на граматику. З появою магнітофонів та інших технічних засобів навчання в семидесятих роках змінилась і методика викладання з опорою на аудіо- та відеоситуації, поширюється тематично-ситуаційний підхід у вивченні мов. Останнє десятиліття характерне змінами у викладанні іноземних мов: можливості поїздок за кордон для студентів, кращі перспективи

Перший завідувач кафедри іноземних мов, викладач латинської мови А.Н. Кобат, 1932 р.

кар'єри створили умови реальної мотивації до практичних знань іноземних мов. Відповідно змінилась і методика – перевага надається комунікаційному підходу.

Викладач кафедри іноземних мов І.В. Харитонова, 1984 р.

Завідувач кафедри іноземних мов у 1984-1988 рр. В.М. Кулак

Нинішня завідувачка кафедри іноземних мов, доцент О.М. Шмирова

Докорінно змінилось і ставлення до значущості дисципліни «іноземна мова» – з політико-ідеологічної площини загальнокультурного значення на прагматико-інструментальну потребу прикладного значення.

Практичну роботу в лінгафонному кабінеті проводить асистент кафедри іноземних мов С.В. Лобачова

Для ведення ефективної навчальної роботи кафедра має необхідну технічну базу: лінгафонний кабінет, магнітофони. У ході виконання методичної і наукової роботи викладачі використовують три кафедральних комп'ютери.

Безпосередня участь кафедри у міжнародній діяльності університету значно посилилась, починаючи з 1991 року, з початком співробітництва з коледжем ім. Грента Макюена з Канади. Паралельно з викладацькою роботою викладачі Тютюнников Я.В., Семілетко В.І., Горбик О.Б., Трегуб С.О., Боньковський О.А., здійснювали усні і письмові переклади для потреб університету і підприємств системи АПК.

Понад тридцять років на кафедрі викладав німецьку мову старший викладач Жарко Анатолій Григорович.

Від 1992 року кафедра іноземних мов розпочала викладання дисциплін іноземної філології: фонетика англійської мови, практика і граматики, лінгвокраїнознавство, письмові і усні комунікації в бізнесі, спецлексика (економічна), теорія і практика перекладу – для поглибленої підготовки студентів економічного факультету зі спеціальності «менеджмент ЗЕД».

У 1992 році за активної участі завідувача Семілетка В.І. в університет приїздив надзвичайний і повноважний посол королівства Норвегія пан Ойвінд Нордслеттен, який сприяв обміну студентів між Норвегією і БНАУ. В цьому ж році колектив викладачів аграрного університету Норвегії проводив зовнішню оцінку навчального плану економічного факультету.

Високо оцінили роботу перекладачів кафедри працівники міністерств та інших ВНЗ України під час успішної міжнародної школи – семінару Ніла Харла спільно з університетом штату Айова у 1993 році.

З 1994 року кафедра започатковує нову для університету традицію – тривале викладання дисциплін викладачами з-за кордону. В 1994–1995 навчальному році на кафедрі працювали чотири викладачі зі

США, в 1995–1996 – два. Перебування іноземних викладачів на кафедрі збагатило зміст і методику викладання новим досвідом, формами.

З 1995 до 1997 рр. на кафедрі викладала англійську мову і письмові комунікації в бізнесі випускниця економічного факультету університету м. Ексетер, Англія – Рут Філпот. У 2000–2001 н. р. (як Фулбрайтівський стипендіат) при кафедрі працює професор з університету шт. Мериленд, США – Рей М. Джонс.

Потенціал кафедри – молоді наукові кадри. Вперше в історії університету завідувач кафедри іноземних мов Семілетко В.І без відриву від роботи підготував кандидатську дисертацію («Система підготовки педагогічних кадрів у Норвегії») і успішно захистив її в 1996 році.

Високий творчий потенціал, потреба до самовдосконалення, наукові пошуки, відмінні знання іноземних мов дали змогу викладачам кафедри починаючи з 1991 року, стажуватись у Канаді, Норвегії, США, Польщі, Англії, Німеччині, Франції.

Крім широкої перекладацької практики викладачі кафедри ведуть пошук засобів додаткового фінансування їх наукової і методичної роботи. В 1997 році доцент Семілетко В.І. виборов грант міжнародного фонду Відродження з розвитку дисциплін застосування Інтернету для викладачів.

З 1998 року співробітники кафедри беруть безпосередню участь у здійсненні українсько-англо-німецького проекту АГФЕД в рамках програми ТАСІС при економічному факультеті як перекладачі і стажисти.

У результаті постійної широкої перекладацької роботи і стажування за кордоном в період 1993–2000 років серед викладачів виділилися перекладачі-практики високої кваліфікації: О.А. Боньковський, Я.В. Тютюнников, В.І. Семілетко, О.Б. Горбик, С.О. Трегуб, С.Б. Столбецька, В.Д. Борщовецька, О.К. Семеренко, І.В. Кудінова.

У травні 2000 року колектив кафедри ініціював, організував і успішно провів міжнародну конференцію "Інновації в освіті в Україні і Європі". В роботі конференції брали участь колеги з Англії і Франції, науковці Національного аграрного університету, викладачі Київського інституту вдосконалення вчителів, Агенція з розвитку підприємництва.

Нині науковою роботою – виконанням дисертаційних досліджень займаються В.Г. Резнік, С.В. Лобачова, Г.А. Голос, О.П. Михайленко, О.А. Боньковський, Л.Л. Ордіна.

Починаючи з 1995 року, кафедра традиційно випускає не менше двох методичних посібників щороку для забезпечення якісного ведення навчання з іноземних мов.

У 2002 році кафедра була реорганізована: зі складу її науково-педагогічних працівників було утворено дві нових кафедри: перекладу і лінгвокраїнознавства та практики і історії англійської мови.

Нині на кафедрі працюють сім НПП, з яких три мають науковий ступінь кандидата педагогічних наук: В.В. Марчук, Шмирова О.В., Мельник А.І.; асистенти Боньковський О.А., Лобачова С.В., Голос А.А., Резнік В.Г.

Викладач німецької мови
А.Г. Жарко

Заняття з лінгвокраїнознавства проводить завідувач кафедри перекладу та лінгвокраїнознавства, доцент В.І. Семілетко

Кафедра перекладу і лінгвокраїнознавства. Була створена у 2002 році у складі відділення іноземної філології при економічному факультеті, як провідна кафедра з навчання студентів за напрямом «Філологія», спеціальність «Переклад».

У 2005 році на базі відділення іноземної філології було створено факультет лінгвістики, куди й увійшла кафедра. З часу створення і понині її очолює Семілетко В'ячеслав Іванович, кандидат педагогічних наук; викладає дисципліни: теорія перекладу; синхронний переклад; вступ до перекладознавства;

комп'ютерна лексикографія і переклад. Царина наукових інтересів: загальне перекладознавство, переклад в Інтернеті, проблеми освіти.

Викладачі кафедри постійно ведуть консультативну діяльність: беруть участь у дорадчій службі Білоцерківського району, зокрема здійснено переклад (Семілетко В.І.) інноваційного паспорта Білоцерківського району за дорученням дорадчої служби. Надаються консультації з питань організації підготовки учнів ЗОШ та ліцеїв до участі в конкурсі наукових робіт МАН. Постійно надається методична допомога в організації навчального процесу для закладів освіти І–ІІ рівнів акредитації, що ввійшли до університетського навчально-наукового центру.

В останні роки кафедра встановила прямі навчально-культурні зв'язки з Французьким культурним центром у Києві (ініціатива Столбецької С.Б.), відділом культури амбасад Німеччини в Україні.

Кафедра є випусковою на факультеті. Нас сьогодні на кафедрі працює сім викладачів, з яких п'ять мають наукові ступені кандидата наук.

Сумлінно передають свої знання та досвід студентам викладачі: Михайленко О.О., Столбецька С.Б., Калитюк Л.П., Янкевич Ю. В., Стрілецька С.В.

Заняття з перекладу англійської мови проводить асистент кафедри перекладу та лінгвокраїнознавства Ю.В. Янкевич

Кафедра практики та історії англійської мови була створена у 2002 р. на базі кафедри іноземних мов як результат багаторічної сумлінної праці науково-педагогічних працівників кафедри іноземних мов на чолі з її завідувачем В.І. Семілетком у результаті реорганізації економічного факультету та створення на його базі філологічного відділення. Перші студенти факультету лінгвістики отримали свої залікові книжки у 2001 році.

Першим завідувачем кафедри було призначено старшого викладача Ю.Ф. Лебедя.

На момент створення кафедри до її складу входили: старший викладач Лебідь Ю.Ф., асистенти: Кудінова І.В., Гавренко Ю.П., Козак І.О., Коробченко М.О., Сергєєв В.А., Токова С.О., лаборант Козятник В.Л. Всі вони є висококваліфікованими фахівцями з англійської, французької, української мови та літератури. Викладачі кафедри постійно працюють над підвищенням свого професійного рівня

та вдосконалюють свою педагогічну майстерність. Заняття з дисциплін проводяться на високому рівні з використанням сучасних технологій навчання та власних науково-методичних розробок. Викладачі працюють над створенням мотивації студентів до навчання, застосовуючи інноваційні методи.

З перших років існування кафедри з'являються добрі традиції. Викладачі практичної фонетики англійської мови Ю.П. Гавренко, І.В. Кудінова проводять щорічні фонетичні конкурси, в яких беруть участь студенти всіх курсів факультету лінгвістики і які набувають все більшої популярності та зацікавленості серед студентів інших факультетів.

Науково-педагогічні працівники кафедри беруть активну участь у підготовці не лише майбутніх філологів (перекладачів), а й аспірантів, студентів економічних спеціальностей, учених-агрономів, економістів. У 2004 році у складі філологічного відділення університету науково-педагогічні працівники кафедри на чолі з її завідувачем Ю.Ф. Лебедем успішно пройшли акредитацію на підтвердження права підготовки фахівців з іноземної філології за освітньо-професійною програмою 6.020.303 «бакалавр» зі спеціальності «Переклад».

Завідувач кафедри практики та історії англійської мови, канд. пед. наук В.Д. Боршовецька

З 2006 року і донині кафедру очолила канд. пед. наук, доцент В.Д. Борщовецька. Вона є автором двох навчальних посібників «Англійська мова» та «Ділова англійська мова» з грифами МОН України, численних наукових праць, учасник міжнародних освітніх та бізнес-проектів, позаштатний перекладач Bear Sterns International в Україні. Коло наукових інтересів – це когнітивний підхід до навчання іншомовної фахової лексики у процесі здійснення ділової комунікації.

У складі кафедри працюють кандидати філологічних наук Ю.Г. Твердохліб та Т.М. Рудакова; асистенти Гавренко Ю.П., Токова С.О., Козак І.О., Поліщук Т.В., Підпригора І.Ю., Лозинська О.А., Глотова В.О., Колодій В.В.

Пріоритетними напрямками діяльності кафедри є здійснення наукових досліджень за науковою концепцією кафедри «Лінгво-когнітивні та комунікативно-прагматичні аспекти функціонування і викладання англійської мови в системі неперервної освіти». Наукові думки, спостереження, доробки науково-педагогічних працівників кафедри постійно обговорюються на науково-методичних семінарах кафедри, щорічних науково-практичних конференціях.

Викладачі кафедри здійснюють наукові пошуки для вирішення важливих проблем у галузі порівняльної фразеології польської та англійської мов (Поліщук Т.В.), формування іншомовної компетентності у студентів засобами ділової гри (Гавренко Ю.П.), соціалізації дітей-репатріантів у системі загальної середньої освіти Ізраїлю (Токова С.О.), формування духовно-моральних якостей особистості у підготовці майбутніх менеджерів (Коробченко М.О.).

Спостерігається динаміка росту наукового потенціалу кафедри. Заплановано 3 захисти кандидатських дисертацій.

Кафедра бере участь в організації науково-дослідницької діяльності студентів, що здійснюється поетапно від курсу до курсу з поступовим зростанням обсягу і складності набутих студентами знань, навичок та вмінь у процесі здійснення ними наукової роботи; забезпечує вирішення таких завдань, як формування наукового світогляду та оволодіння методами наукового дослідження; розширення наукової ерудиції майбутніх фахівців; розвиток нахилів до пошукової дослідницької діяльності. Викладачі кафедри є науковими керівниками дипломних робіт студентів, здійснюють наукову підготовку студентів до виступів на студентських наукових конференціях.

Заняття з практики англійської мови проводить асистент кафедри практики та історії англійської мови І.Ю. Підпригора

Науково-педагогічні працівники кафедри активно займаються методичною роботою. Постійно поповнюється база навчально-методичного забезпечення. Зокрема, опубліковано навчально-методичні посібники, методичні розробки, рекомендації з дисциплін кафедри. Свою діяльність кафедра здійснює у напрямі освітніх реформ, що тісно пов'язані з інтеграцією вищої освіти України у світову освітню систему. Перспективним є постійне підвищення наукового та професійного рівня викладачів. Заплановані публікації посібників з грифом МОН України та Міністерства агрополітики України свідчать про динаміку розвитку науково-методичного потенціалу кафедри в цілому та перспективи подальшої плідної праці викладачів кафедри зокрема.

Кафедра філології і психології. Була створена в 2005 році відповідно до наказу по Білоцерківському ДАУ № 50/0 як один зі структурних підрозділів факультету лінгвістики. Метою створення кафедри було: вдосконалення підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Філологія» та покращення навчальної й наукової роботи факультету лінгвістики. Першим її завідувачем (2005–2009) була Барановська Лілія Володимирівна, доцент, кандидат педагогічних наук. З 2009 р. кафедру очолював доктор філологічних наук, професор Глотов Олександр Леонідович.

На сьогодні кафедру очолює кандидат педагогічних наук, доцент Ордіна Л.Л. На кафедрі успішно працюють: Тимчук І.М., Баран Н.А., Саражинська І.А., Погоріла С. Г., Карпенко С.Д., Чернобров Ю.А., Синякова В.Б.

**В.о. завідувачою кафедрою
філології і психології, доцент
Л.Л. Ордіна**

Кафедра працює над загальною науковою темою, яка пройшла державну реєстрацію – «Сучасні педагогічні технології формування фахівця нового покоління». У тісному зв'язку з цією проблемою науково-педагогічними працівниками кафедри здійснюються теоретико-експериментальні педагогічні дослідження, готуються кандидатські та одна докторська дисертації.

Під керівництвом професора Барановської Л.В. у 2009 р. була захищена кандидатська дисертація Тимчук І.М. Здобувачами наукового ступеня кандидата педагогічних наук нині є Баран Н.А., Саражинська І.А., Погоріла С.Г., Романенко С.І.

У 2006–2007 н. р. на кафедрі працювали досвідчений фахівець із професійної та соціальної педагогіки, кандидат педагогічних наук, доцент Шахрай В.М. та член Національної спілки письменників Дідківський В.І.

Викладачі кафедри володіють новітніми педагогічними технологіями, що є результатом ґрунтовності їхньої фахової підготовки, динамізму науково-пошукової роботи, участі у міжнародних проектах за програмою Темпус-Тасіс (АГФЕД, САСФУД, АГРПОЛЬ), стажування у ВНЗ Німеччини, Великобританії, Франції, Республіки Чехії, Данії; участі у навчально-методичних комісіях Наукметодцентру аграрної освіти Міністерства аграрної політики України, у роботі спеціалізованих рад із захисту дисертацій, самоосвіти.

Науково-педагогічні працівники кафедри активно вивчають досвід країн Європи та США із впровадження кредитно-модульної технології навчання. Вони були ініціаторами проведення 1 червня 2006 р. Міжнародної науково-практичної конференції «Досвід та проблеми країн Європи (Великобританії, Німеччини, Франції, Іспанії, України) з реалізації ідей Болонської конвенції».

Викладачі кафедри забезпечують навчання студентів усіх напрямів підготовки (ОКР бакалавр, спеціаліст, магістр), а також аспірантів, сприяють оволодінню ними змістом таких навчальних дисциплін: «Педагогіка і методика викладання», «Вища освіта і Болонський процес», «Університетська освіта», «Методика викладання у вищій школі», «Психологія і педагогіка», «Психологія», «Психологія управління», «Екологічна психологія», «Конфліктологія», «Риторика», «Ораторське мистецтво», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Соціологія», «Соціологія праці», «Соціологія праці та управління».

Колектив кафедри працює над навчальним та методичним забезпеченням освітньої діяльності студентів. З усіх навчальних курсів

**Літературна студія при кафедрі філології і психології,
керівник В.І. Дідківський**

створено навчально-методичні комплекси. Опубліковано методичні посібники для студентів різних напрямів підготовки з української мови (за професійним спрямуванням), ділової української мови, психології, конфліктології, соціології, психології управління, із дисципліни «Соціальне облаштування сільських територій»; навчально-методичні посібники з екологічної психології, конфліктології, риторики, соціології, «Вища освіта і Болонський процес», психології, історії світової та вітчизняної культури.

У 2008 році опубліковано під грифом МОН України 2 навчальних посібники: «Основи психології та педагогіки» – для студентів ВНЗ; «Українсь-

ка мова за професійним спрямуванням» для студентів ВНЗ напряму підготовки «Ветеринарна медицина».

Колектив кафедри працює в напрямі пошуку обдарованої студентської молоді та розвитку її здібностей. За ініціати́ви та під керівництвом Дідківського В.І. була створена в університеті «Літературна студія», доробком якої стала збірка поетичних творів студентів університету «Молодий зажинок» (2008 р.).

Під керівництвом викладачів готуються студенти різних факультетів і стають переможцями Міжнародного конкурсу української мови імені П. Яцика (починаючи з 1999 р.), II-го етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з української мови (2005, 2007 рр.); поетичного конкурсу «Весняна хвиля» (2007 р.), наукових студентських конференцій (2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 рр.).

Викладачі кафедри здійснюють виховну роботу зі студентами за місцем їх проживання, як наставники академічних груп, організовують виховні години до Дня української мови, Дня слов'янської писемності; є членами колективів з розробки нормативної документації з організації навчального процесу в університеті та виховної роботи зі студентами.

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

У попередниках нашого навчального закладу – колегіумі, гімназії вивчали право канонічне, природне і народне. Залежно від політичної обстановки реформувався навчальний заклад і змінювалося ставлення до вивчення конкретних прав і законів. 1855 року введене російське законодавство в навчальні плани гімназій всіх розрядів.

Білоцерківським національним аграрним університетом створені всі необхідні умови для підготовки фахівців зі спеціальності «Правознавство» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Такий фахівець разом із загальногуманітарною підготовкою в обсязі, визначеному державними вимогами, одержує фундаментальну правову підготовку, достатню для самостійної діяльності в різних сферах державного управління та недержавних організацій, підприємствах державної та недержавної форми власності, зокрема АПК.

Випускники юридичного факультету

Створенню юридичного факультету як структурного підрозділу БНАУ передувала планомірна і еволюційна робота, розпочата за ініціативи ректора університету, професора В.М. Власенка та деканів економічного факультету професора В.І. Губенка та А.А. Ільєнка (з жовтня 1997р.). Першим кроком у напрямі підготовки юристів було відкриття на економічному факультеті в 1993 році спеціалізації «Правове забезпечення галузей АПК» в рамках спеціальності «Менеджмент АПК».

У зв'язку з цим, для забезпечення викладання дисциплін юридичного циклу кафедра менеджмент АПК була перейменована в жовтні 1996 року на кафедру менеджменту і права на чолі із завідувачем доцентом Вихором М.В.

Доцента цієї кафедри Бурлаку С.І. було призначено у вересні 1997 року заступником декана економічного факультету з огляду на необхідність подальшого розвитку юридичного напрямку підготовки студентів.

7 липня 1998 р. Державна акредитаційна комісія Міністерства освіти України надала ліцензію (серія ВПД І, № 108535), якою засвідчила право Білоцерківського державного аграрного університету на провадження освітньої діяльності, пов'язаної з наданням вищої освіти на рівні кваліфікаційних вимог до молодшого спеціаліста з напрямку 0601 «Право» за спеціальністю 5.060.101 «Правознавство» з ліцензованим обсягом прийому 75 осіб. У 2001 році відповідно до ліцензії Міністерства освіти і науки № 232143 від 25.10.2001 р. було надано право підготовки фахівців з напрямку 0601 «Право» за спеціальністю 6.060.100 «Правознавство» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

З метою подальшої спеціалізації, оптимізації кадрового, наукового та методичного забезпечення 20 травня 1999 року була утворена кафедра правознавства на чолі із завідувачем кафедри доцентом Панасюком О.Т.

12 травня 2003 року на підставі рішення вченої ради університету був створений юридичний факультет.

Факультет функціонує у складі трьох кафедр: історії і теорії держави і права та державного будівництва (завідувач доцент Бурлака С.І.); цивільно-правових дисциплін (завідувач доцент Єфремова І.І.); публічно-правових дисциплін (завідувач доцент Сокиринська О.А.). Деканом було обрано доцента Бурлаку С.І., який очолював факультет до 2009 року, а з 11 вересня 2009 року обов'язки декана виконує кандидат юридичних наук Сокиринська О.А., яку у грудні 2009 р. було обрано деканом.

На кафедрах факультету працюють 30 співробітників, з них 25 – науково-педагогічні працівники. На постійній основі працюють 21 осіб, за сумісництвом – 5. Крім того, ще 12 науково-педагогічних працівників із 7 кафедр інших факультетів університету забезпечують підготовку юристів. Таким чином, до викладацького процесу на юридичному факультеті БНАУ залучені 38 науково-педагогічних працівників, 17 із них, що складає 43%, мають науковий ступінь кандидата наук та вчене звання доцента, 8 осіб (22%) – доктори наук, професори.

До викладання юридичних дисциплін залучені Семчик В.І., член-кореспондент НАН України, заслужений юрист України; Курило В.І., доктор юридичних наук, професор; Сальман І.Ю., доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, а також 12 кандидатів юридичних наук.

Адміністрація університету проводить цілеспрямовану роботу щодо зміцнення матеріально-технічної бази, яка постійно поновлюється.

Для організації навчального процесу використовуються плівочні та мультимедійні проектори, кожна кафедра факультету має в своєму розпорядженні 2–3 комп'ютери, які використовуються для проведення модульно-рейтингового контролю знань студентів. На факультеті є сучасні засоби зв'язку і друку, лазерні принтери, сканери, копіювальна техніка. Студенти використовують новітні комп'ютерні технології, глобальну комп'ютерну мережу Інтернет, до якої під'єднані 38 комп'ютерів.

На факультеті діє студентська юридична консультація, де студенти надають юридичні послуги населенню регіону.

Бібліотека факультету нараховує понад 23 тисячі томів юридичної літератури та 38 найменувань періодичних (щорічних) видань. Всього ж бібліотечний фонд університету нараховує понад 600 тис. примірників.

Всі студенти факультету забезпечені місцями для проживання в гуртожитку.

Наукова робота здійснюється на основі Концепції наукової роботи факультету на 2007–2012 н. р., затвердженої радою факультету.

Кожна кафедра має комплексні наукові програми, які інтегрують окремі наукові дослідження науково-педагогічних працівників. Поряд з цим затверджені теми наукових досліджень окремих викладачів, визначені терміни захисту докторських та кандидатських дисертацій.

Налагоджені постійні наукові зв'язки з Інститутом держави і права НАН України ім. В.М. Корещького, Київським університетом права, Національним університетом біоресурсів і природокористування України, Академією адвокатури України, університетом м. Гіссен (Німеччина).

Щороку на факультеті проводяться державні і міжнародні конференції з наступною публікацією тез. Відомою серед юристів-дослідників аграрного, земельного та екологічного права стала конференція, яка проводиться кожних два роки на факультеті під назвою «Актуальні проблеми земельного, аграрного та екологічного законодавства в Україні».

Науково-педагогічний колектив юридичного факультету

За останні три роки науково-педагогічні працівники факультету видали 9 монографій, 12 підручників та навчальних посібників і понад 120 статей у фахових виданнях, наукових збірниках та матеріалах конференцій.

Одночасно з викладачами науково-дослідною роботою займаються і студенти. За попередні три роки було зроблено понад 200 доповідей на студентських наукових конференціях. Кращі студенти, стипендіати Верховної Ради України, Президента України брали участь у конференції іменних стипендіатів аграрних вишів України. При кафедрах працюють студентські наукові гуртки, де студенти не лише поглиблюють свої теоретичні знання, а разом з викладачами ведуть наукову-дослідну роботу, яка необхідна для формування навичок у відборі та аналізі необхідної інформації, формуванні мети і завдань, розробці теоретичних передумов вирішення практичних ситуацій, аналізі чинної нормативної бази та умінні грамотно користуватись нею.

Для методичного забезпечення самостійної роботи на кафедрах підготовлені навчально-методичні комплекси, які містять: методичні вказівки та рекомендації до вивчення дисциплін, конспект лекцій, завдання для практичних занять, перелік питань для здійснення контрольних заходів, тести, критерії для оцінки знань, перелік тем курсових і контрольних робіт тощо. Всі навчальні дисципліни мають необхідне методичне забезпечення.

Кафедрами застосовуються новітні технології навчання, серед яких проблемні лекції, практичні заняття з моделювання конкретних юридичних ситуацій, лекції з мультимедійним супроводженням та іншими сучасними засобами передачі інформації. Окрім того, практикується читання проблемних лекцій провідними фахівцями вітчизняних та зарубіжних вищих навчальних закладів, науково-дослідних установ, правоохоронних органів, таких як Інститут держави і права ім. В.М. Корецького, Білоцерківського міськрайонного суду, Університету ім. Юстаса Лібіха, м. Гіссен (Німеччина), університету м. Ексетер (Велика Британія) та ін.

Протягом 2005–2007 років на базі юридичного факультету діяв проект, фінансований Європейським Союзом «Аграрна адміністрація в Україні на шляху до європейської інтеграції». Силами провідних учених з університетів Великої Британії та Німеччини, а також науково-педагогічних працівників юридичного та економічного факультетів здійснювалась підготовка адміністративних працівників вітчизняної аграрної сфери з метою трансформування українського суспільства до правового поля країн Європейської Співдружності, нових учасників ринкової економіки.

Згідно із навчальним планом та графіком навчального процесу передбачені практики студентів з метою набуття ними професійних і практичних знань, умінь та навичок, прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в умовах реальної роботи на юридичних посадах.

Кількість, тривалість і час проведення всіх видів практик визначається навчальним планом, який узгоджений і затверджений науково-методичною комісією з права МОН України.

Для успішного проведення ознайомчої, виробничої та переддипломної практик студентів факультет уклав договори з такими базами практики: Білоцерківський міськрайонний суд; Кагарлицький районний суд; Управління юстиції Київської області; Білоцерківська районна державна адміністрація; Білоцерківська міська рада депутатів; Білоцерківська районна рада депутатів та ін. Для організації практик студентів юридичного факультету розроблено: робочу програму ознайомчої практики; робочу програму практики в юридичних службах підприємств, установ, організацій, органах держадміністрації та місцевого самоврядування.

Велика увага приділяється юридичній клініці. Клініка функціонує за підтримки міського голови м. Біла Церква В.П. Савчука, благодійних організацій та громадської ініціативи. Її куратором є старший викладач О.І. Настіна.

Юридична клініка має три юридичних консультаційних центри (далі ЮКЦ): на базі юридичного факультету БНАУ, громадської організації «Біла Церква – наш дім», а також на базі Білоцерківської громадської організації «Правова єдність».

ЮКЦ є навчально-практичним підрозділом юридичного факультету БНАУ.

Основними завданнями ЮКЦ є підготовка кваліфікованих спеціалістів у галузі юриспруденції, практичне навчання студентів-практиків, надання безоплатних юридичних консультацій, роз'яснення законодавства, допомога в складанні документів юридичного змісту малозабезпеченим громадянам м. Біла Церква та Білоцерківського району. Лише за останні три роки за юридичними послугами звернулися понад 8,5 тис. осіб.

Студенти юридичного факультету БНАУ беруть активну участь у наукових дослідженнях з юриспруденції на рівні університету, держави, а також міжнародному рівні.

Так, студенти юридичного факультету БНАУ були учасниками наступних конференцій: «Запорізькі правові читання»: Державна науково-практична конференція студентів та молодих вчених, Запоріжжя, 22 травня 2006 р.; «Актуальні проблеми сучасного законодавства України»: Державна наукова студентська конференція, Біла Церква, 24 квітня 2007 р.; «Шляхи вдосконалення чинного законодавства України»: Державна науково-практична конференція серед студентів ВНЗ. Ірпінь, 26 листопада 2007 р.; «Актуальні проблеми сучасного законодавства України»: Міжнародна наукова конференція. Біла Церква, 25 квітня 2008 р. та ін.

Крім того, частина студентів проходили навчання в «літній школі» в університеті м. Гіссен (Німеччина), чим підтвердили високий рівень теоретичних наукових знань та вміння реалізувати отримані знання на практиці.

Враховуючи те, що студенти юридичного факультету БНАУ отримують освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр», більшість з них продовжують своє навчання в інших вищих навчальних закладах для отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» та «магістр».

Для досягнення цієї мети були укладені відповідні договори про продовження навчання випускників БНАУ з Київським університетом права (м. Київ), Національним університетом біоресурсів і природокористування (м. Київ) та Національним університетом державної податкової служби України (м. Ірпінь). Аналіз показує, що понад 90% випускників продовжують навчання в цих та інших вищах юридичного профілю.

Державний іспит на юридичному факультеті

Кафедри факультету постійно підтримують зв'язок з випускниками, проводять аналіз працевлаштування після закінчення їхнього навчання. Випускники БНАУ працюють в різноманітних організаціях, установах та підприємствах на наступних посадах: органи державної виконавчої служби (старші державні виконавці, державні виконавці); підприємства різних форм власності (юрисконсульти, начальники виробничих підрозділів, менеджери); органи внутрішніх справ (дільничні інспектори, працівники Державної служби охорони); страхові компанії (аварійні комісари, страхові агенти); нотаріат (помічники нотаріуса); адвокатура (помічники адвоката), суд (помічники судді).

Крім того, випускники юридичного факультету БНАУ працюють на посадах юристів в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування, органах РАЦСу, державної податкової адміністрації, на митниці а також як приватні підприємці тощо. За рейтингом Міністерства аграрної політики України юридичний факультет БНАУ в 2007 році посів перше місце серед юридичних вузів, підпорядкованих цьому міністерству.

Кафедра історії, теорії держави і права та державного будівництва була створена в 2003 році на підставі рішення вченої ради університету на чолі із завідувачем кафедри, доцентом Бурлакою С.І., до складу якої нині входять: доцент Ковальчук І.В., кандидат юридичних наук; Терещук М.М., старший викладач; Росавицький О.О., асистент; Бабенко Т.І., старший лаборант; Бровко Н.І., кандидат юридичних наук, доцент.

Науково-педагогічними працівниками сформульована інтегральна кафедральна тема науково-дослідної роботи: «Теоретичні та історичні аспекти становлення і розвитку держави і права України. Концепції розвитку української державності в працях українських діячів та вчених, історичне становлення та розвиток інститутів права (на прикладі категорій конституційного, екологічного, земельного та інших галузей права)».

Протягом останніх п'яти років науково-педагогічні працівники кафедри організовували або брали участь у перерахованих нижче факультетських та внутрішньовузівських конференціях: Державна наукова конференція «Сучасні правові проблеми українського державотворення», Біла Церква, 2005 р.; Науково-практична конференція «Актуальні проблеми законодавства України», Біла Церква, 2007 р.; Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми вдосконалення земельного та аграрного законодавства Украї-

ни: перспективи в ХХІ ст.», Біла Церква, 2006 р.; Державна науково-практична конференція «Аграрна наука – виробництву: актуальні проблеми законодавства України», Біла Церква, 2006 р.; Міжнародна науково-практична конференція «Аграрний форум – 2008», Суми, 2008 р.; Всеукраїнська науково-практична конференція «Передовий науково-практичний досвід – 2009», Миколаїв, 2009 р.

Колектив кафедри історії, теорії держави і права та державного будівництва

засіданнях актуальні проблеми історії, теорії держави і права, законопроекти, внесені на розгляд до Верховної Ради України та чинне законодавство.

Кафедра публічно-правових дисциплін. Кафедра правознавства була створена у травні 1999 року, на початку існування якої головним завданням була підготовка фахівців-юристів разом з іншими кафедрами економічного факультету.

Першу кандидатську дисертацію на кафедрі захистив Кузнєцов Віталій Олександрович, який до лютого 2006 року очолював кафедру. Нині кафедрою завідує кандидат юридичних наук, доцент Сокиринська Оксана Анатоліївна, яка з вересня 2009 року працює на посаді декана юридичного факультету.

На сьогодні напрямом наукового дослідження кафедри публічно-правових дисциплін є ефективність державного управління, а також питання профілактики та розслідування правопорушень і злочинів.

Враховуючи специфіку дисциплін, що викладаються на кафедрі, керівництво долучає до навчально процесу справжніх професіоналів-практиків, що можуть поділитися зі студентами не тільки теоретичними знаннями, але й практичними навиками з таких дисциплін, як: «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Кримінологія», «Кримінально-виконавче право», «Судова експертиза» та інші.

На кафедрі діє науковий гурток, у якому студенти більш поглиблено досліджують такі юридичні науки: «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Міжнародне право», «Кримінологія», «Криміналістика», «Фінансове право», «Адміністративне право» тощо.

За час роботи кафедри співробітниками розроблено та видано ряд методичних вказівок та рекомендацій: «Кримінальне право», «Адміністративне право», «Фінансове право», «Кримінальний процес», «Міжнародне право», «Міжнародне приватне право», «Кримінологія», «Митне право», «Кримінально-виконавче право», а також методичні вказівки до виконання курсових робіт з кримінального права та

За останні п'ять років видано ряд методичних посібників з предметів, які викладаються науково-педагогічними працівниками кафедри: «Конституційне право України»; «Збірник тестів з навчальної дисципліни «Історія держави і права України»; «Державне будівництво і місце самоврядування в Україні»; «Методичні рекомендації до написання курсової роботи з дисципліни «Теорія держави і права»; «Податкове право»; «Інвестиційне право»; «Міжнародне приватне право»; «Валютне законодавство»; «Нотаріат в Україні»; «Право Європейського Союзу».

Студенти наукового гуртка, який діє під керівництвом старшого викладача М.М. Терещука, обговорюють на своїх

Наукові бесіди викладачів зі студентами

підготовки до державного іспиту з кримінального права, які містять програму курсу, ситуаційні задачі й завдання, а також дискусійні питання для самостійної роботи студентів денної та заочної форм навчання.

У рамках виховної роботи кураторами груп регулярно проводяться виховні години відповідно до затвердженого плану виховної роботи зі студентами юридичного факультету.

Наставники груп відвідують студентів і проводять профілактичні бесіди за місцем проживання студентів та тематичні лекції в гуртожитках.

Викладачі кафедри брали участь в науково-практичних конференціях державного та міжнародного рівнів, практичних семінарах, конференціях щодо підвищення викладацької майстерності.

Кафедра цивільно-правових дисциплін. З моменту заснування кафедри цивільно-правових дисциплін співробітники кафедри обрали основним напрямом наукової роботи тему „Земля як об’єкт сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності: питання правового регулювання, фінансування, практичного застосування”.

У розробці цієї тематики провідна роль належить доктору юридичних наук, професору, заслуженому юристу України, академіку УАН, доктору наук у галузі права Міжнародної Кадрової Академії і

Міжнародного Відкритого Університету (Каліфорнія, США) І.Ю. Сальману, спів-автору значної кількості підручників з аграрного права, який брав активну участь у розробці Земельного кодексу України, тривалий час працював над питаннями правового регулювання науково-дослідної роботи.

Нині на кафедрі під керівництвом кандидата юридичних наук Єфремової І.І. сумлінно працюють кандидати юридичних наук Настіна О.І., Пахомова А.О., асистенти Ломакіна І.Ю., асистенти Маловічко І.В., Кузьменко Я.П.

Працівники кафедри постійно підвищують свій професійний та науковий рівень, беручи активну участь у державних і міжнародних науково-практичних конференціях та семінарах.

Викладачі кафедри проходили стажування в рамках проекту ТЕМПУС-ТАСІС, м. Гісен, Німеччина.

На кафедрі цивільно-правових дисциплін діє гурток „Практичне право”, який очолює кандидат юридичних наук Настіна О.І.

Науковий гурток „Практичне право” утворений з метою поглибленого вивчення матеріальних та процесуальних галузей права. Учасники гуртка вивчають цивільне, трудове, господарське, земельне, аграрне, цивільно-процесуальне, господарсько-процесуальне право та інші галузі права.

На засіданнях гуртка студенти вчаться оформляти різні правові документи: договори, заяви до державних органів та органів місцевого самоврядування, позовні заяви до сусідів.

За час роботи кафедри співробітниками розроблено та видано ряд методичних вказівок та рекомендацій з дисциплін „Цивільне право”, „Право інтелек-

Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін І.Ю. Сальман зі студентами під час консультації до іспиту

Науковий гурток „Практичне право”

туальної власності”, „Житлове право”, „Цивільний процес”, „Господарський процес”, „Адвокатура в Україні”, „Земельне право”, „Аграрне право”, „Трудове право”, „Право соціального захисту”, „Банківське право”, „Біржове право”, що містять визначення основних термінів, ситуаційні задачі та завдання, а також дискусійні питання для самостійної роботи студентів. Для адаптування навчального процесу до Болонської системи навчання кафедрою були розроблені методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів із застосуванням кредитно-модульної системи.

Викладачі кафедри брали участь у тренінгах, практичних семінарах, конференціях щодо підвищення викладацької майстерності.

У рамках виховної роботи куратори груп регулярно проводять виховні години відповідно до затвердженого плану виховної роботи зі студентами юридичного факультету. Наставники груп відвідують студентів і проводять профілактичні бесіди за місцем проживання студентів та тематичні лекції в гуртожитках. Для поліпшення взаємодії викладацьких та студентських колективів викладачі кафедри сприяють організації екскурсійних подорожей для студентів юридичного факультету. За час роботи кафедри викладачі спільно зі студентами відвідали видатні міста України: Львів, Київ, Одесу, Умань, Переяслав-Хмельницький.

ФАКУЛЬТЕТ ЗАОЧНОЇ ОСВІТИ

Навчання без відриву від виробництва розпочато в університеті у 1951 році. У рік відкриття заочного відділення набір здійснювався за спеціальностями «агрономія» та «зоотехнія» і становив лише 58 осіб. Проте з року в рік контингент студентів зростав і у 1956 р заочне відділення було реорганізоване у заочний факультет. У цьому ж році відбувся перший випуск 26 студентів-заочників зоотехнічного відділення.

Першим проректором із заочного навчання був доцент І.О. Чуприна, призначений на цю посаду в 1964 році.

У 1986 році проректором заочного факультету призначено доктора біологічних наук, професора В.П. Новака, який впродовж 19 років очолював цю структуру.

У 1999 році заочний факультет був трансформований у факультет заочної освіти.

З 2005 р. по 2008 р. на посаді проректора факультету заочної освіти працювала доктор сільськогосподарських наук, професор С.І. Цехмістренко.

Впродовж багатьох років методистами факультету працювали Данильченко Н.М., Юрченко В.М., Вашук Л.І., Токарева Л.А., Веркопуло Т.А., Кравчук С.В.

З листопада 2008 року факультет заочної освіти був реорганізований. Керівництво підготовкою студентів за заочною формою навчання здійснюється пофакультетно деканами.

На факультеті у всі часи працювали над організацією роботи із вдосконалення програм та навчальних планів, впровадженням у навчальний процес активних форм і методів навчання та вдосконаленням самостійної роботи студентів, розробкою і впровадженням заходів із практичного навчання студентів-заочників, а також зміцненням зв'язків із виробництвом. Працівники факультету заочної освіти надають консультації студентам-заочникам не тільки під час сесії, а й у міжсесійний період.

У 90-х роках за заочною формою навчання розпочалась підготовка фахівців із економіки та менеджменту. Впродовж кількох років велась підготовка ветеринарних лікарів на базі середньої спеціальної освіти.

У 2005 році відбувся перший випуск молодших спеціалістів за спеціальністю «правознавство», а з 2006 року розпочалась підготовка бакалаврів цієї спеціальності.

У 2005-2008 роках розпочалась підготовка бакалаврів за спеціальностями «екологія і охорона навколишнього середовища», «водні біоресурси», «переклад».

Сьогодні за заочною формою навчання навчається майже 4000 студентів, серед яких значна кількість має середню спеціальну освіту та практичний досвід роботи за обраною спеціальністю. Навчання здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст» та «магістр». Підготовка спеціалістів окремих спеціальностей проводиться за екстернатною формою.

В університеті надається освіта за заочною формою навчання за спеціальностями: «агрономія» (ліцензійний обсяг прийому 150 осіб), «технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» (150 осіб), «економіка підприємств» (50 осіб), «фінанси і кредит» (50 осіб), «облік і аудит» (50 осіб), «менеджмент» (150 осіб), «правознавство» (75 осіб), «філологія» (25 осіб), «екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» (50 осіб), «водні біоресурси та аквакультура» (50 осіб).

За час свого існування факультет заочної освіти підготував близько 14 тисяч фахівців, які успішно працюють у різних секторах агропромислового виробництва, бізнесі, юриспруденції. Серед випускників факультету заочної освіти відомі керівники сільськогосподарських підприємств, державних установ, приватних та комерційних підприємств, районних і обласних адміністрацій, викладачі навчальних закладів II–IV рівнів акредитації, науковці.